

ما شاء الله لا قوة إلا بالله

تفهیم الراشدة

پښتو شرح د

قراءة الراشدة

تالیف

ابو الحسن علي الحسني الندوي رحمة الله عليه

پښتو ترجمه

مُفتي محمد یعقوب نائل

د دار العلوم حقانیې فاضل او متخصص

جدید مکتبه رشیدیه

جاده میوند سرچوک کابل | محله جنګي قصه خواني پښاور

0782690850 | 091-2580074

دمضامینوفهرست

وړاندیز

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ټول تعریفونه الله تعالی لره دي چې د انسان پیدا کوونکی دی، د حاجتونو پوره کوونکی دی علم او عالمانو ته عزت ورکوونکی دی، د علم د خپرولو توفیق ورکوونکی دی. درود او سلا دې وي په هغه ذات باندې چې الله تعالی رحمة للعالمین رالیږلی. په لویو اخلاقو یې موصوف کړی. د هغه په ټول اهل او کورني باندې چې د رضامندی مډال یې ګټلی او د هغوی په حق کې اعلان شوی ﴿رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ﴾. بنده د خپل ګران دوست مولوي محمد یامین حفظه الله چې د دار العلوم الحسینیه شهداد پور ښوونکی دی، تالیف د القراءة الراشده ځو مخونه وکتل په یاد کتاب کې ځو شیان مخې ته راته راغله. د محاورې سره سمه روانه ترجمه، د الفاظو لغوي او صرفي تحقیق. مفرد او جمع چې د عربي ادب زده کوونکو لپاره د بنسټ حیثیت لري، دغه راز د نوي لغاتو تر عنوان لاندې یې په ورځنیو ژوند کې استعمالېدونکي اردو [1] الفاظو ترجمه په عربي ژبه کړې ده. په نورو شروحاتو کې دا کمی شته. یاده شرحه د اوسنی زمانې د غوښتنې عین مطابق ده چې زده کوونکو ته به ډېره ګټوره ثابته شي، (ان شاء الله) د ښوونکو لپاره به هم دا شرحه ډېره معاونه ثابته شي. کله چې ما عاجز بنده دې کتاب لیکل شوی تحقیق وکتلو نو مؤلف او مؤلف دواړو ته د الله تعالی او خلکو په نزد د قبولیت دعاء کوم. آمین یارب العالمین.

مولانا محمد اسلم جمال عفی الله عنه
د درس نظامي په برخه کې د لارښود په توګه
جامعه دار العلوم الحسینیه شهداد پور
۲۹ جمادی الأولی ۱۴۳۱ هـ

---

١ : یاده دې وي چې د اردو په ځای به مو د پښتو لغاتو ترجمه په عربي ژبه کې کړو.

دليکوال وينا

ټول تعريفونه هغه ذات لره دي چې دا ټوله نړۍ يې د «کُنْ» امريه کلمې سره پيدا کړې ده، دا دنيګۍ يې په رنګينو ګلانو باندې ښايسته کړې ده، انسان ته يې د خپل فضل او عنايت څخه عزت ورکړو، صلاة، سلام او بې شماره رحمتونه دې وي په هغه ذات چې د هغه له فيضه دې نړۍ ته وجود بخښل شوی، د هغه په پاکيزه آل او د هغه په لښکر باندې چې د صحابه کرامو په نوم باندې يادېږي.

د الله تعالى له بې شماره انعاماتو څخه په انسانانو باندې يو انعام دا هم دی چې هغه ته يې د وينا توت ورکړو، د نورو مخلوقاتو څخه يې ممتاز او جدا کړو، خبرې يې د انسان جزء او د هغه په حقيقت کې شامل کړې، انسانان يې په مختلفو ژبو کې پيدا کړل، بيا يې عربي ژبې ته په نورو ژبو باندې پورته والی نصيب کړو، بيا يې د قريشو لغت ته په نورو باندې فوقيت نصيب کړو او په همدې لغت کې الله تعالى قرآن نازل کړو، ځکه چې دا د ټولو عربو شريکه ژبه ده.

اوس الله تعالى د قرآن او حديث په ضمن کې د ژبې حفاظت هم وکړو چې د اهل علم ضرورت دی، د عربي ژبې سره زياته اشنايي د ادب له فن سره تعلق لري، د ادب په فن باندې د زياتو علماوو د بدن خوَلې توی شوي دي او په دې علم يې رڼا اچولې ده.

د همدې زنځير يوه کړۍ القراءة الراشدة ده چې د ابوالحسن علي الحسني الندوي رحمه الله تاليف دی، له اوږدې مودې راهيسې د عربي مدرسو په نصاب کې شامل دی، ددې کتاب لپاره الله تعالى ما عاجز بنده ته ددې توفيق راکړ چې خدمت يې وکړم، په حقيقت کې دا زما درسونه دي چې د محترمو ښوونکو او زده کوونکو په خدمت کې يې وړاندې کوم، ددې لپاره چې د هغوی په دعاګانو کې زما حصه وشي او زما لپاره د دارينو د کاميابۍ او ابدي نجات ذريعه وګرځي.

په لاندې کتاب کې مونږ څو شيان په نظر کې نيولي: يو يې آسانه او روانه ترجمه ده، کوشش شوی چې د لومړنيو زده کوونکو لپاره ډېره اسانه شي او هغوی ورباندې پوه شي، بيا د لغاتو او مشکل الفاظو تحقيق هم شوی، ټولې صيغې مکمل حل شوي دي، دغه شان صرفي او لغوي اعتبار سره پوره تحقيق شوی، د ځينو الفاظو پوره نحوي تحقيق شوی، مستندو کتابونو ته رجوع شوې، دا چې نن سبا په ژبو کې نيمايي انګريزي کلمات استعمالېږي، نو د اللغات الجديدة تر عنوان لاندې مو نوي لغات هم ځای کړي دي، ځای ځای مو فوائد او توضيحات هم ذکر کړي.

په دې ټولو امورو کې د ښوونکو لارښوونه او مشورې شاملې دي، استاذ محترم مولانا محمد

اسلم جمال صاحب دامت برکاتهم العالية بې انتهاء شفقت وکړو او ځای ځای وکړه. الله تعالى دې ورته اجر ورکړي.

نورو کومو استاذانو او ملګرو چې په کتاب کې را سره مرسته کړې، په هر اعتبار سره کتاب کې خدمت کړی. الله تعالى دې ورته د دواړو جهانونو سعادت نصيب کړي. لوستونکو، خبرندويه ادارو او دعاء کوونکو او کوشش کوونکو لپاره دعاګو دی

بنده محمد يامين راجي رحمة مولاه

جامعه دار العلوم الحسينية شهداد پور

د پنجشنبې ورځ ۲۹ جمادي الاولى ۱۴۳۱ هـ

چې د ۱۳/۵/۲۰۱۰ سره سمون خوري.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

كَيْفَ أَقْضِيْ يَوْمِيْ؟

زه خپله ورځ څنګه تېروم؟

أَنَامُ مُبَكِّرًا فِي اللَّيْلِ وَأَقُوْمُ مُبَكِّرًا فِي الصَّبَاحِ أَسْتَيْقِظُ عَلَى اِسْمِ اللّٰهِ وَذِكْرِهِ

زه د شپې وختي ويده کيږم، سهار وختي پاڅېږم، د الله په نوم او د هغه په ذکر راببداره کېږم

أَسْتَعِدُّ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ أَذْهَبُ مَعَ وَالِدِيْ إِلَى الْمَسْجِدِ وَالْمَسْجِدُ قَرِيْبٌ مِنْ بَيْتِيْ،

لمونځ ته خان تياروم، بيا د خپل پلار سره جومات ته ځم او جومات زمونږ کور ته نږدې دی،

فَأَتَوَضَّأُ وَ أُصَلِّيْ مَعَ الْجَمَاعَةِ وَأَرْجِعُ إِلَى الْبَيْتِ وَأَتْلُوْ شَيْئًا مِنَ الْقُرْآنِ الْكَرِيْمِ،

بيا اودس وکړم او په جماعت سره لمونځ وکړم او واپس کور ته لاړ شم، د قرآن کريم څه حصه تلاوت کړم

ثُمَّ أَخْرُجُ إِلَى الْبُسْتَانِ وَأَجْرِيْ ثُمَّ أَرْجِعُ إِلَى الْبَيْتِ فَأَشْرَبُ اللَّبَنَ وَأَسْتَعِدُّ لِلذَّهَابِ إِلَى الْمَدْرَسَةِ

بيا باغ ته راووځم او منډه وهم او بيا کور ته واپس شم، شيدې څښم او بيا مدرسې ته د تلو تياري وکړم

وَأُفْطِرُ إِذَا كَانَتْ أَيَّامُ الصَّيْفِ، وَأَتَغَدّٰى إِذَا كَانَتْ أَيَّامُ الشِّتَاءِ، وَأَصِلُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ فِي الْمِيْعَادِ

د ګرمۍ په موسم کې ناشته کوم، د يخنۍ په ورځو کې د ودۍ خورم او په ټاکلي وخت خان مدرسې ته رسوم

د الفاظو تحقيق

أَقْضِيْ	صيغه واحد متكلم فعل مضارع باب (ض) زه تېروم.
أَنَامُ	صيغه واحد متكلم فعل مضارع باب (س) زه ويده کيږم.
مُبَكِّرًا	صيغه واحد مذكر اسم فاعل باب تفعيل زر كول (د حال يا مفعول كېدو په وجه منصوب دی.
اللَّيْلُ	په معنی د شپې (ج) لَيالي، لَيَالٍ، ليلى، د پروګرام شپه، الليلة، (ج) لَيَائل.
الصَّبَاحُ	په معنی د ورځې د شروع کېدو حصه، صبح (ج) أَصْبَاحٌ
لِلصَّلَاةِ	دعاء يا تسبيح، يو خاص عبادت دی چې په مقررو وختونو کې په خاصو شرائطو سره اداء کيږي. (ج) صلوات.
اَلْبُسْتَانُ	هغه باغ چې د هغې ونې په فاصله کې وي او د کرلو ور وي، کنه نو بيا به (حديقة) باغيچه بلل کيږي (ج) بساتين.
اَللَّبَنُ	شيدې (ج) الْبَانٌ.

الصَّيْفُ	د ګرمۍ موسم، (ج) أصيافٌ.
الشِّتَاءُ	د يخنۍ موسم (ج) أشتيةٌ.
المِيْعَادُ	د وعدې وخت، مقرر وخت، بحث اسم ظرف (ج) مواعيد باب (ض).
فايده	كيف، د اسماء ظروف څخه دی، په دوه څايونو كي استعمالېږي: ۱. استفهام ۲. شرط، او په فتح سره مبني دی.
فايده	مَسْجِدٌ اسم ظرف دی، معنی يې ده: د سجدې ځای يا عبادت خانه، (ج) مساجد دی
يادونه	مَسْجِدٌ صيغه د اسم ظرف خلاف د قياس ده.

د لفظ (مَعَ) كې وضاحت

مَعْ ومَعَ: په معنی د (سره) د معيت او مصاحبت دوه استعماله دي.

۱: كه مضاف وي؛ نو بيا به دوه حرفي ظرف وي او د دې معناګانو څخه به په يوه معنی باندې دلالت كوي:

اول په مقام د اجتماع باندې او د دې په ذريعه به د ذواتو خبر وركول كېږي، لكه: ﴿وَاللّٰهُ مَعَكُمْ﴾

دويم: د زماني په اجتماع باندې، لكه: (جِئْتُكَ مَعَ الْعَصْرِ).

دريم: د عِنْدَ په مرادف كېدو باندې، لكه: (جِئْتُ مِنْ مَعَهُمْ أَيْ مِنْ عِنْدِهِمْ).

۲: كه مضاف نه وي؛ نو په دې صورت كې به اسم مقصور منصوب (منوّن) وي د (فتى) په شان او د دې نصب به د ظرفيت په بناء وي، لكه چې ووېل شي: خَرَجْنَا مَعًا (فِي زَمَانٍ وَاحِدٍ)، وَكُنَّا مَعًا (فِي مَكَانٍ وَاحِدٍ).

وَأَمْكُثُ	فِي	الْمَدْرَسَةِ	سِتَّ	سَاعَاتٍ	وَأَتَعَلَّمُ	الدُّرُوْسَ	بِنَشَاطٍ وَرَغْبَةٍ

او زه په مدرسه كې شپږ ساعته تېروم، درسونه به په شوق او رغبت سره اورم

وَأَجْلِسُ	بِأَدَبٍ	وَسَكِيْنَةٍ	حَتّٰى	إِذَا	انْتَهَى	الْوَقْتُ	وَضُرِبَ	الْجَرَسُ

په ادب او عاجزۍ سره او كېنېنم، تر دې چې وخت ختم شي او تالي ووهل شي

خَرَجْتُ	مِنَ	الْمَدْرَسَةِ	وَ	رَجَعْتُ	إِلَى الْبَيْتِ

نو د مدرسې وتلی يم او خپل كور ته تللی يم.

د الفاظو تحقيق

أَمْكُثُ	صيغه واحد متكلم فعل مضارع باب (ن) زه پاتې کېږم.
سَاعَاتٌ	ساعت، قيامت، مفرد (ساعة).
الدُّرُوسُ	معنى يې ده: درسونه/ سبقونه. مفرد (دَرْسٌ).
نَشَاطٌ	معنى يې ده چستۍ/ چالاکه. اسم مصدر باب (س-ض).
رَغْبَةٌ	معنى يې ده. خواهش کول. اسم مصدر باب (س).
أَدَبٌ	سليقه. ښه طريقه. هر هغه علم او پوهه چې د انساني عقل تخليق وي. (ج) آداب
اِنْتَهَى	صيغه واحد مذکر غائب فعل ماضي باب (افتعال ختمېدل.
اَلْوَقْتُ	زمانه. گړۍ. موسم. (ج) أَوْقَاتٌ.
اَلْجَرَسُ	تالي/ زنگ (ج) أَجْرَاسٌ.
مَدْرَسَةٌ	صيغه واحد بحث اسم ظرف د لوست ځاى (ج) مَدَارِسُ.

وَلَا أَقْرَأُ بَعْدَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى الْمَغْرِبِ وَفِيْ بَعْضِ الْأَيَّامِ أَمْكُثُ فِي الْبَيْتِ

د مازديگر لمانځه وروسته تر ماښامه پورې څه نه وايم. ځينې ورځې په کور کې پاتې کېږم،

وَفِيْ بَعْضِ الْأَيَّامِ أَذْهَبُ إِلَى السُّوْقِ وَأَشْتَرِيْ حَوَائِجَ الْبَيْتِ

په ځينو ورځو کې بازار ته ځم او د کور اړين ضروري توکي (شيان) اخلم

وَفِيْ بَعْضِ الْأَيَّامِ أَخْرُجُ مَعَ أَبِيْ وَأَخِيْ إِلَى بَعْضِ الْأَقَارِبِ

په ځينو ورځو کې د خپل پلار او ورور سره د ځينو خپلوانو کره ځم

أَوْ أَلْعَبُ مَعَ إِخْوَتِيْ وَ أَصْدِقَائِيْ.

د خپلو ورونو او ملگرو سره لوبې کوم.

د الفاظو تحقيق

لَا أَقْرَأُ	صيغه واحد متکلم فعل مضارع منفي باب (ف) ويل/ لوستل.
اَلْبَيْتُ	کور، (ج) بُيُوْتٌ.
حَوَائِجُ	ضروريات، (مفرد) حَاجَةٌ.
أَقَارِبُ	نږدې خپلوان، گاونډي، (مفرد) قَرِيْبٌ.

أَلْعَبُ	صيغه واحد متكلم فعل مضارع معروف باب (س) لوبېدل/ لوبې كول
إِخْوَةٌ	سكه ورور، ددې لپاره د شَقِيْقٌ لفظ استعمالېږي، (مفرد) أَخٌ
أَصْدِقَاءُ	دوست، (مفرد) صَدِيْقٌ

دلفظ عَصْرٌ تحقيق: د (عَصْرٌ) لفظ په څو معنا باندې استعمالېږي، (۱) د ماز دیگر وخت (د ورځ اخري برخه د لمر تر سور کېدلو پورې)، (۲) د مازدیگر لمونځ.

فايده: دا لفظ د مازدیگر د لمانځه په معنی کې صرف مؤنث او په نورو معناگانو کې مذکر او مؤنث دواړه استعمالېږي.

(۳) زمانه، (۴) وخت، (۵) دور.

فايده: د (عَصْرٌ) معنی په دور سره د کوم بادشاه یا دولت یا مختلف فطري یا معاشرتي انقلاب او تغیراتو باندې هم کېږي. مثلاً (عَصْرُ دَوْلَةٍ مَغُوْلِيَّةٍ) د مغلو د دولت دوره، (عَصْرُ الْخُلَفَاءِ الْعَبَّاسِيِّيْنَ): عباسي خلفاوو دوره، (عَصْرُ الذَّرَّةِ وَالنَّوَوِيْ) د ایټمي طاقت دوره.

أَلْعَصْرُ الْآلِيُّ	ماشیني دوره.
أَلْعَصْرُ الْحَدِيْدِيُّ	د اوسپنې دور.
أَلْعَصْرُ الذَّهَبِيُّ	زرین دور/ ښایسته دوره.
عَصْرُ الذَّرَّةِ	ایټمي دوره.
عَصْرُ الظُّلْمَةِ	د تیارې دور.
أَلْعَصْرُ الْحَدِيْثُ	اوسنی دوره/ موجوده زمانه.
أَلْعَصْرُ الْبَائِدُ	پخواني دوره.
أَلْعَصْرُ الرَّاهِنُ	اوسنی زمانه/ موجوده دوره.

فايده: ځینې وخت د لفظ نسبت (عَصْر) ته کېږي، لکه: (فَرِيْدُ الْعَصْرِ) معنی یې ده: د زمانې یوازینی ملغلره.

وَحِيْدُ الْعَصْرِ	د زمانې تنها.
أَلْعَصْرِيُّ	د موجوده زمانې، نوی، نوښتگر.

فايده: د (عَصْر) ماده د نغښتلو لپاره هم راځي، همدا وجه ده چې د هرې مېوې جوس ته (عَصِيْر) ویل کېږي، ځکه چې دا ترې نغښتل شوی وي، دغه شان د مازدیگر وخت ته هم ځکه (عَصْر) ویل

کېږي چې دا د ټولې ورځې خلاصه وي، دغه راز ګرد ته هم ویل کېږي، ځکه چې دا د ځمکې خلاصه وي.

دُرُوْسِيْ	وَأَحْفَظُ	وَاخْوَتِيْ	وَالِدِيْ	مَعَ	وَأَتَغَدَّى

زه د خپل پلار او ورور سره یو ځای د ماښام ډوډی خورم، او خپل درسونه یادوم.

اَلْمُعَلِّمُ	بِهٖ	يَأْمُرُ	مَا	وَأَكْتُبُ	لِلدُّرُوْسِ	وَأَسْتَعِدُّ	لِلْغَدِ	وَأُطَالِعُ

او د سباني درسونو لپاره مطالعه کوم او درسونو ته تیاری کوم، او هغه لیکم چې زما استاذ راته حکم کړی ز.

وَذِكْرِ	اللّٰهِ	بِاسْمِ	عَلٰى	أَنَامُ	ثُمَّ	قَلِيْلًا	وَأَقْرَأُ	الْعِشَاءَ	وَأُصَلِّي

او د ماسخوتن لمونځ کوم، لږ وخت لوست کوم، بیا د الله په نوم او د هغه په ذکر ویده کېږم.

دالفاظوتحقیق

أَتَغَدّٰى	صیغه واحد متکلم فعل مضارع باب (تفعّل) د شپې ډوډی خوړل.
أَحْفَظُ	صیغه واحد متکلم فعل مضارع باب (س) ساتل/ یادول
أُطَالِعُ	صیغه واحد متکلم فعل مضارع باب (مفاعله) ویل/ مطالعه کول
اَلْمُعَلِّمُ	صیغه واحد مذکر اسم فاعل باب (تفعیل) ښودونکی، (ج) اَلْمُعَلِّمُوْنَ

د لفظ (مَا) تحقیق

لفظ (مَا) په دوه قسمه دی: (۱) اسمیه او (۲) حرفیه.

د (مَا) اسمیه مختلف قسمونه دي

۱: استفهامیه: لکه: مَا اسْمُكَ ۲: شرطیه: لکه: مَا تَفْعَلْ أَفْعَلْ

۳: موصوله: لکه: ﴿وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا﴾

۴: تعجبیه: لکه: مَا أَحْسَنَ زَيْدًا ۵: نکره مبهمه: لکه: اِشْتَرَيْتُ كِتَابًا مَّا

د (مَا) حرفیه مختلف قسمونه دي

۱: مَا مشابه بلیس: لکه: مَا زَيْدٌ قَائِمًا ۲: مَا نافیه: لکه: مَا فَعَلَ زَيْدٌ.

۳: (الف) مَا مصدریه ظرفیه: لکه: ﴿وَأَوْصَانِيْ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ أي مدة دوامي.

(ب) مصدریه غیر ظرفیه: لکه: ﴿حَتّٰى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾ أي برحبها.

۴: کافه عن العمل: یعني په حروف مشبّه بالفعل باندې داخلېدونکې (مَا) لکه: إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ.

فایده: په لفظ د «رُبَّ، طَالَ او قَلَّ» باندې داخلېدونکې «مَا» هم ددې قبیلې ښځه ده.

۵: زائده: مثلاً د جار او مجرور په منځ کې واقع کېدونکې «مَا» لکه: «سَأُسَافِرُ عَمَّا قَرِيْبٍ» او لفظ د «كَثِيْرًا او قَلِيْلًا» باندې داخلېدونکې «مَا».

د يو قول مطابق د «لَا سِيَّمَا» «مَا» او دغه شان هغه «مَا» چې د ظروفو سره متصل وي، لکه د «بَيْنَمَا» او دغه شان د «حَيْثُمَا» او «كَيْفَمَا» شرطيتين «مَا».

مهمه خبره: لفظ د «مَا» کله د «نِعْمَ» سره مرکب کېږي، دغه وخت کله نکره راځي او کله معرفه کله چې ددې وروسته جمله فعليه راشي، نو د تميز کېدو له وجې به نکره وي. لکه ﴿إِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖ﴾ او کله چې ددې وروسته هيڅ نه وي يا صرف مفرد وي، نو په دې صورت کې به «مَا» معرفه تامه وي، لکه: ﴿إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ﴾.

تِلْكَ عَادَتِيْ كُلَّ يَوْمٍ لَا أُخَالِفُهَا، وَأَقُوْمُ مُبَكِّرًا يَوْمَ الْعُطْلَةِ أَيْضًا
هره ورځ دا زما عادت دی، ددې خلاف نه کوم، د رخصتی په ورځ وختي پاڅېږم،
وَأُصَلِّي مَعَ الْجَمَاعَةِ وَأَتْلُو الْقُرْآنَ، وَأَقْضِي الْيَوْمَ
په جماعت سره لمونځ کوم، د قرآن کريم تلاوت کوم او ورځ تېروم
فِيْ مُطَالَعَةِ كِتَابٍ وَمُحَادَثَةٍ مَعَ أَبِيْ وَأُمِّيْ وَإِخْوَتِيْ
د کتاب په مطالعه او د پلار - مور او ورونو سره په خبرو اترو کې
وَفِيْ زِيَارَةِ قَرِيْبٍ أَوْ عِيَادَةِ مَرِيْضٍ، وَأَمْكُثُ أَحْيَانًا فِي الْبَيْتِ
او د خپلوانو په ليدو کې او د ناروغ په پوښتنه باندې، کله ناکله په کور کې پاتې کېږم
وَأَخْرُجُ أَحْيَانًا إِلَى الْخَارِجِ
او کله نا کله بهر ته وځم.

د الفاظو تحقيق

عَادَتْ	د عادت مطابق، (ج) عَادَاتٌ
يَوْمٌ	ورځ، (ج) أَيَّـــامٌ
اَلْعُطْلَةُ	رخصتي، (ج) عُطَلٌ.
أَيْضًا	اسم مصدر، باب (ض)، معنى يې ده: هم.

وضاحت: لفظ د ((أَيْضًا)) بناء بر مفعول مطلق منصوب وي، د يو قول مطابق د أَئِضُ ضمير مستتر څخه د حال واقع کېدو له وجې منصوب دى

أَصْلِيْ	صيغه واحد متکلم فعل مضارع باب ((تفعيل)) د ((تصلية)) څخه مشتق دى. لمونځ کول

فايده: کله د باب ((تفعيل)) مصدر د ضرورت په وخت کې د ((تفعِلَةٌ)) په وزن باندې هم راځي

مُحَادَثَةٌ	اسم مصدر، د يو بل سره خبرې کول/ خبرې اترې کول
مَرِيْضٌ	ناروغ. (ج) مَرْضٰى
أَحْيَانًا	معنى يې ده: وخت. کله کله دې هم معنى لفظ استعمالېږي. ((الحين)) معنى يې ده موقع، وخت، د زمانې يوه برخه، برابره خبره ده چې کمه وي او که زياته اوږده وي يا لنډه وي، جمع: أحيان، جمع الجمع يې: أحايين دى، د مفعول فيه کېدو له وجې منصوب دى.

اللغات الجديدة/ نوې لغتونه

الرِّيَاضَةُ البَدَنِيَّةُ	ورزش، تمرين.
الآدَابُ العَامَّةُ	ښايسته طريقې، د ژوند اداب، اخلاق.
الدِّرَاسَةُ	تعليم، مطالعه، غور، معاينه.
الدِّرَاسَةُ الإِبتِدَائِيَّةُ	لومړنې زده کړې.
الدِّرَاسَةُ الثَّانَوِيَّةُ	منځنۍ زده کړې.
الدِّرَاسَةُ العُلْيَا	لوړې زده کړې.
الدِّرَاسَةُ النَّقْدِيَّةُ	تنقيدي نظر.
الدِّرَاسَاتُ	معلومات، تحقيقات.
الدِّرَاسِيُّ	د تعليم سره تړلي کارونه/ تعليمي کارونه.
كُلِّيَّةُ الآدَابِ	د هنرونو پوهنځى.
كُلِّيَّةُ العُلُوْمِ	د ساينس پوهنځى.
كُلِّيَّةُ التِّجَارَةِ	د تجارت پوهنځى.
كُلِّيَّةُ الطِّبِّ	د طب ځانګړى پوهنځى.

كُلِّيَّةُ الْهَنْدَسَةِ	د انجينري خانګې پوهنځي
كُلِّيَّةُ الزِّرَاعَةِ	د كښت، زراعت پوهنځي
اَلْبَكَالُورِيُوْس	بي اے/ ليسانس دوره/ شبارسم تولګی
اَلْمَاجِسْتِيْر	ايم اے/ ايم ايس/ ماسټر/ اتلسم تولګی.
دِبْلُوْمٌ	ډيلومه
اَلدُّكْتُوْرَاهْ	PHD/ ډاكټري/ وروستى تخصصي خانګه

لَمَّا بَلَغْتُ السَّابِعَةَ مِنْ عُمْرِيْ

كله چې زما عمر اوه كالو ته ورسېدلو

لَمَّا بَلَغْتُ السَّابِعَةَ مِنْ عُمْرِيْ اَمَرَنِيْ بِالصَّلَاةِ وَكُنْتُ تَعَلَّمْتُ كَثِيْرًا

كله چې زما عمر اوه كالو ته ورسېدلو، ما ته يې د لمونځ حكم وكړو، ما ډيرې

مِنَ الْاَدْعِيَةِ وَحَفِظْتُ سُوَرًا مِنَ الْقُرْآنِ الْكَرِيْمِ مِنْ اُمِّيْ

دعاګانې زده كړې وې، د قرآن كريم د ډېر سورتونه مې د خپلې مور څخه ياد كړي وُ،

كَانَتْ اُمِّيْ تَتَكَلَّمُ مَعِيَ كُلَّ لَيْلَةٍ عِنْدَ الْمَنَامِ فَتَقُصُّ

زما مور به زما سره هره شپه د خوب په وخت كې خبرې كولې، هغې به كيسې كولې

قِصَصَ الْاَنْبِيَاءِ. وَكُنْتُ اَسْمَعُ هٰذِهِ الْقِصَصَ بِنَشَاطٍ وَرَغْبَةٍ

د پېغمبرانو له كيسو څخه، ما به دا كيسې په خوند او مينه اورېدلې.

دالفاظو تحقيق

	صيغه واحد متكلم فعل ماضي معروف باب (ن) رسېدل/ بالغ كېدل
	معنى يې ده: ژوند. (ج) اَعْمَارٌ.
	نخښه، د قران كريم خانګړې برخه، (مفرد) سُوْرَةٌ نصب يې د مفعول به له وجې دی.
	صيغه واحد مؤنث غائب فعل مضارع باب (ن) بيانول.
	معنى يې دہ: خبر وركوونكي پېغمبران. (مفرد) نَبِيٌّ.
	معنى يې ده: كيسه/ خبره. (مفرد) قِصَّةٌ.

د لفظ (لَمَّا) تحقیق

لفظ (لَمَّا) د ګنو معناګانو لپاره راځي چې لاندې لیکل شوي دي

۱: د نفي لپاره. لکه ﴿وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَّثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا﴾ تر اوسه پورې تاسو باندې د هغو خلکو په شان حالت نه دی راغلی

۲: د شرط لپاره. لکه ﴿فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ کله چې دواړه ډلې (مسلمانان او کافران) د یو بل سره مخامخ شولې. نو شیطان په پوندو باندې شاته وتښتېدلو

۳: د استثناء لپاره. یعنې په معنی د (إلّا) لکه ﴿إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ﴾ هیڅ نفس نشته. مګر په هغه باندې یو ساتندوی تاکل شوی دی.

فائده: (لَمَّا) د استثناء لپاره د نفي یا قسم وروسته راځي. د نفي مثال اوس تېر شو. د قسم مثال (نَشَدْتُكَ بِاللهِ لَمَّا لَا تَذْهَبُ) مرو تاته د الله تعالی په ذات باندې قسم درکوو. خو کله چې ته خې.

۴: د ظرف لپاره. په دې وخت کې به دا د (حِين) په معنی وي. دا د ماضي سره خاص دی. لکه ﴿فَلَمَّا أَن جَاءَ الْبَشِيرُ﴾ (أَيْ فِي وَقْتِ مَجِيئِهِ) په دې صورت کې د دې جواب فعل ماضي هم راځي. لکه په مذکوره ایت کې چې دی او فعل مضارع هم راځي. لکه ﴿فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَىٰ يُجَادِلُنَا﴾.

فائده: (لَمَّا) شرطیه او ظرفیه په حکمونو کې یو شان دي.

وَبَدَأْتُ أَذْهَبُ مَعَ أَبِيْ إِلَى الْمَسْجِدِ وَأَقُوْمُ فِيْ صَفِّ الْأَطْفَالِ خَلْفَ صَفِّ الرِّجَالِ
ما د خپل پلار سره جومات ته تلل شروع کړه. زه د ماشومانو په صف کې د سړو د صف شاته ودرېدم.
وَلَمَّا بَلَغْتُ الْعَاشِرَةَ مِنْ عُمْرِيْ قَالَ لِيْ أَبِيْ مَرَّةً
کله چې زما عمر لس (۱۰) کالو ته ورسېدلو. نو ماته زما پلار یو ځل وویل
قَدْ أَكْمَلْتَ الْآنَ مِنْ عُمْرِكَ تِسْعَ سِنِيْنَ، وَالْآنَ أَنْتَ ابْنُ عَشْرِ سِنِيْنَ فَإِذَا تَرَكْتَ صَلَاةً ضَرَبْتُكَ،
په یقین سره تا د عمر نهه کاله پوره کړل. اوس ستا عمر لس کاله شو. او کله چې تا لمونځ پرېښودلو زه به تا ووهم
إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مُرُوْا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِيْنَ،
یقینا چې نبي علیه السلام فرمایلي: تاسو خپلو اولادونو ته په لمانځه باندې حکم وکړئ کله چې د اوه (۷) کالو وي
وَاضْرِبُوْهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرٍ.
په لمونځ یې ووهئ کله چې ستاسو زامن د لسو (۱۰) کالو شي.

د الفاظو تحقيق

صَفٌّ	په معنی د قطار سره. ج، صُفُوْفٌ
اَلْاَطْفَالُ	په معنی د ماشومانو سره. مفرد، طِفْلٌ
مَرَّةً	يو ځل. ج، مِرَارًا. د مفعول فيه واقع کېدو له وجې منصوب دی،
اَطَلْتَ	صيغه واحد مذکر حاضر ماضي معروف باب افعال، پوره کول
اَلْآنَ	په معنی د وخت. ج، اٰوِنَةٌ
سِنِيْنَ	په معنی د کلونو سره. مفرد، سَنَةٌ. حالت جري يې دی،
اِبْنٌ	معنی يې ده زوی. ج، اَبْنَاءٌ، بَنُوْنَ
مُرُوْا	صيغه جمع مذکر امر حاضر معروف حکم ورکول

وَقَصَّ عَلَيَّ اَبِيْ قِصَصَ الْاَطْفَالِ الَّذِيْنَ حَافَظُوْا عَلَى الصَّلَاةِ فِي الصِّغَرِ

او زما پلار ماته د هغو ماشومانو کيسې کوي چې په ماشومتوب کې يې په پابندۍ سره لمونځ کولو.

وَكَانَ لَهُمْ شَاْنٌ فِي الْكِبَرِ قُلْتُ: يَا اَبِيْ! اِنَّكَ لَا تَحْتَاجُ اِلَى اَنْ تَضْرِبَنِيْ

او په لويتوب کې د هغوی دا عادت شي. ما ووېل اې پلاره يقينًا زه به تا نه مجبوره نه يم چې ما ووهې

وَ سَاُحَافِظُ عَلَى الصَّلَوَاتِ وَكَذٰلِكَ فَعَلْتُ فَقَدْ كُنْتُ اُصَلِّيْ اَيْنَمَا كُنْتُ

او زه به په پابندۍ سره لمونځونه کوم. همداسې به مې کول. زه چې هر چېرته وم لمونځ به مې کولو.

كُنْتُ اِذَا ذَهَبْتُ اِلَى السُّوْقِ لَوْ كُنْتُ فِيْ شُغْلٍ وَاَدْرَكَتْنِي الصَّلَاةُ فِيْ مَكَانٍ صَلَّيْتُ لِاَنِّيْ اَرَى النَّاسَ

کله به چې زه بازار ته لاړم يا به په کار کې وم او د لمانځه وخت به شو. لمونځ به مې کولو. ځکه چې زه خلک وينم.

لَا يَخْجَلُوْنَ مِنَ الْاَكْلِ اِذَا جَاعُوْا، وَاللَّعِبِ اِذَا اَرَادُوْا

چې په خوراک نه شرمېږي. کله چې وږي شي او په لوبو باندې کله چې يې اراده وکړي.

فَلِمَا ذَا اَخْجَلُ مِنَ الصَّلَاةِ؟ وَاِنَّ الصَّلَاةَ لَفَرِيْضَةٌ وَاِنَّ الصَّلَاةَ لَشَرَفٌ لِلْمُسْلِمِ

نو زه ولې په لمانځه وشرمېږم؟ حال دا چې لمونځ فرض دی او بې شکه لمونځ د مسلمانانو لپاره اعزاز دی

د الفاظو تحقيق

قُلْ	صيغه واحد مذكر غائب ماضي معروف باب ''ن'' بيانول، كيسه كول
الْعَصْرُ	معنى يې ده: ورو كوالى
شَأْنٌ	معنى يې ده: حالت، معامله، عادت، ج: شُئُوْن
كِبَرٌ	معنى يې ده: بوډاوالى
لَا تَحْتَاجُ	صيغه واحد مذكر حاضر، فعل مضارع منفي معروف، باب افتعال ضرورتمند كيدل
اَلسُّوْقُ	معنى يې ده: بازار، ج: أَسْوَاقٌ
شُغْلٌ	معنى يې ده: مصروفيت، كار، ج: أَشْغَالٌ
لَا يَخْجَلُوْنَ	صيغه جمع مذكر غائب فعل مضارع منفي معروف، باب (س) شرمېدل
اَلْأَكْلُ	اسم مصدر، معنى يې ده: خوراك كول
جَاءُوْا	صيغه جمع مذكر غائب فعل ماضي معروف، باب ''ن'' وړي كېدل
اَللَّعِبُ	اسم مصدر، لوبې كول، ټوكې كول
أَرَادُوْا	صيغه جمع مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب ''افعال'' اراده كول
فَرِيْضَةٌ	ذمه واري، لازم، ضروري كار، ج: فَرَائِضُ
شَرَفٌ	اسم مصدر، معنى يې ده: لويي، عزت، اوچتوالى

وَخَرَجْتُ مَرَّةً إِلَى مُبَارَاةٍ وَكَانَ الزِّحَامُ شَدِيْدًا

زه يو ځل د مقابلې كتلو ته راووتلم، هلته زيات رش وو.

وَأَدْرَكَتْنِيْ صَلَاةُ الْعَصْرِ وَكُنْتُ عَلَى وُضُوْءٍ فَقُمْتُ أُصَلِّيْ وَجَعَلَ النَّاسُ يَنْظُرُوْنَ

د مازديگر د لمانځه وخت شو. زه په اوداسه كې وم. زه ولاړ شوم. لمونځ مې وكړو او خلكو راكتل

إِلَيَّ وَيَتَعَجَّبُوْنَ فَأَكْمَلْتُ صَلَاتِيْ بِسَكِيْنَةٍ وَرَجَعْتُ إِلَى الْمُبَارَاةِ.

ماته. او حيران وو. ما خپل لمونځ په اطمينان سره پوره كړو. بېرته مقابلې ته واپس شوم

د الفاظو تحقيق

مُبَارَاةٌ	اسم مصدر، باب مفاعله، د يو بل څخه وړاندې كېدل، د لوبو ميدان، مقابله
اَلزِّحَامُ	معنى يې ده: رش، د خلكو ګڼه

او ډله چې مقابله ختمه شوه. يو سړي ماته راغی او زما د نوم پوښتنه يې وکړه

وَاسْمِ وَالِدِيْ وَسَأَلَنِيْ عَنْ سِنِّيْ فَأَخْبَرْتُهُ فَأَثْنٰى عَلٰى أَبِيْ خَيْرًا

او زما د پلار د نوم او زما د عمر پوښتنه يې وکړه. ما ورته خبر ورکړو. هغه زما د پلار صفت وکړو.

وَدَعَا لِيْ بِالْبَرَكَةِ وَقَالَ: مَا رَأَيْتُ وَلَدًا يُصَلِّيْ فِي الْمُبَارَاةِ

ماته يې د برکت دعاء وکړه. وې ويل ما داسې ماشوم نه دی ليدلی چې د مقابلې په ميدان کې لمونځ کوي.

وَيَتْرُكُ كَثِيْرٌ مِّنَ النَّاسِ الصَّلَاةَ فِيْ هٰذَا الْوَقْتِ

او حال دا چې ډېر خلک په داسې وخت کې لمونځ پرېږدي.

فَحَمِدْتُ اللّٰهَ وَشَكَرْتُ أَبِيْ

ما د الله تعالی حمد او د خپل پلار شکريه ادا کړه.

دالفاظو تحقيق

جَاءَ	صيغه واحد مذکر غائب. فعل ماضي معروف. باب (ض) راتلل.
سَأَلَ	صيغه واحد مذکر غائب. فعل ماضي معروف. باب (ف) پوښتنه کول.
سِنٌّ	معنی يې ده غاښ، عمر. (ج) أَسْنَانٌ.
أَخْبَرْتُ	صيغه واحد متکلم غائب. فعل ماضي معروف. باب (افعال) خبر ورکول/ ښودل.
أَثْنٰى	صيغه واحد مذکر غائب. فعل ماضي معروف. باب (افعال) تعريف کول/ ستاينه کول.
دَعَا	صيغه واحد مذکر غائب. فعل ماضي معروف. باب (ن) اواز کول، رابلل، دعا کول.
بَرَكَةٌ	معنی يې ده: زياتوالی، خوش قسمته کېدل

فايده: (اَلْبِرْكَةُ: بکسر الباء کچه تالاب/ ډنډ/ حوض) هغه کنده چې اوبه پکې وي، (ج) بِرَكٌ. اَلْبُرْكَةُ

مرغابي په شکل يوه اوبو والا مرغى. د خوځلې والا انسان مزدوري، (ج) بُرَك

يَتْرُكُ	صيغه واحد مذکر غائب. فعل مضارع معروف. باب (ن) پرېښودل
حَمِدْتُ	صيغه واحد متکلم. فعل ماضي معروف. باب (س) حمد بيانول
شَكَرْتُ	صيغه واحد متکلم. فعل ماضي معروف. باب (ن) شکريه ادا کول. احسان مند کېدل

وَلَا أَتْرُكُ الصَّلَاةَ إِذَا كُنْتُ مُسَافِرًا وَأَرَى كَثِيْرًا مِنَ النَّاسِ

او زه به لمونځ نه پرېږدم چې کله زه مسافر يم او ډېر خلک مې ليدلي

يُصَلُّوْنَ فِي الْحَضَرِ وَيَتْرُكُوْنَ الصَّلَاةَ فِي السَّفَرِ، وَيُصَلُّوْنَ فِي الصِّحَّةِ

چې په حضر کې لمونځ کوي او په سفر کې يې پرېږدي او د روغتيا په حالت کې لمونځ کوي.

وَلَا يُصَلُّوْنَ فِي الْمَرَضِ، مَعَ أَنَّ الصَّلَاةَ لَا تَسْقُطُ عَنْ أَحَدٍ

او د ناروغى په حالت کې لمونځ نه کوي. سره له دې چې لمونځ د هيچا څخه نه ساقطيږي

د الفاظو تحقيق

مُسَافِرًا	صيغه واحد مذکر، اسم فاعل. باب (مفاعلة) سفر کول. (نصب يې د كُنْتُ لپاره د خبر واقع کېدو له وجې دى).
كَثِيْرًا	صيغه واحد مذکر اسم فاعل. باب (ک) زياتېدل، (نصب يې د مفعوليت له وجې دى).
اَلْحَضَرِ	اسم مصدر. باب (ن) مقام، د اقامت حالت.
اَلْمَرَضُ	معنى يې ده: ناروغي، (ج) أَمْرَاض.
لَا تَسْقُطُ	صيغه واحد مؤنث غائب، فعل مضارع، باب (ن) غورځېدل.

وَأَرَى كَثِيْرًا مِنَ النَّاسِ لَا يُصَلُّوْنَ بِاعْتِدَالٍ وَسَكِيْنَةٍ

او زه ډېر خلک وينم چې په قلاره او عاجزى سره لمونځ نه کوي.

وَيُسْرِعُوْنَ كَثِيْرًا، وَلَا أَذْكُرُ أَنِّيْ تَرَكْتُ صَلَاةً فِيْ هٰذِهِ السَّنَوَاتِ الْأَرْبَعِ،

او ډېر تېز يې کوي، زما ياد نه شي چې د څلورو کلونو راهيسې مې لمونځ پرېښودلى وي،

وَإِذَا نِمْتُ عَنْهَا أَوْ نَسِيْتُهَا صَلَّيْتُهَا إِذَا تَذَكَّرْتُ.

او کله چې د لمانځه څخه ويده شم يا مې له ياده ووځي. نو د يادېدو سره يې سم ادا کوم

وَ	إِنِّيْ	أَسْأَلُ	اللّٰهَ	تَعَالٰى	التَّوْفِيْقَ	وَالثَّبَاتَ

او يقينا زه د الله تعالى نه توفيق او ثابت قدمي غوارم

د الفاظو تحقيق

يَنْزِعُوْنَ	صيغه جمع مذكر غائب. فعل مضارع معروف. باب (افعال) تيزي كول
لَاأَذْكُرُ	صيغه واحد متكلم. فعل مضارع منفي معروف. باب (ن) يادول
اَلسَّنَوَاتِ	معنى يې دۀ كال. كلونه. (مفرد) سَنَةٌ
نَسِيْتُ	صيغه واحد متكلم. فعل ماضي معروف. باب (س) هېرېدل
تَوْفِيْقٌ	اسم مصدر. باب (تفعيل) موافقت كول
اَلثَّبَاتُ	اسم مصدر. باب (ن) ثابت قدم پاتې كېدل. په كوم كار باندې استقامت كول

اللغات الجديدة / نوې لغتونه

اَلْعُمْرُ	د ژوندې پاتې كېدو څه برخه. عمر. (ج) أَعْمَارٌ. تعميرونه. (ج) عُمُوْرٌ
اَلْعُمَرَانِ	ابو بكر صديق او عمر فاروق رضي الله عنهما.
اَلْعُمْرَانُ	ابادي. تهذيب. تمدن. بنارتوب.
عِلْمُ الْعُمْرَانِ	د ژوند زده كولو علم
اَلْأَلْعَابُ النَّارِيَّةُ	د اور لوبې / آتش بازي.
لَعِبُ السَّيْفِ	د توري لوبه.
لُعْبَةُ الْغُمَيْضِيَّةِ	پټ پټاني / د سترګو پټولو لوبه
اَلْمَلْعَبُ	د لوبو ميدان / استيډي. د لوبو كولو ځاى. (ج) مَلَاعِبُ .

اَلتَّمْلِيَةُ

مېرې / مېرتون

غَايَةُ سَعْيِيْ بِالْأَمَلِ	لَسْتُ أَرْضٰى بِالْكَسَلِ
زما كوشش د اميد / طمعې مطابق صحيح دى.	زه په سستۍ خوښ نه يم
غَايَتِيْ نَيْلُ الطَّلَبِ	لَاأُبَالِيْ بِالتَّعَبِ
زما هدف ترلاسه كول دي	زه د ستړيا (هيڅ) پروا نه لرم

أَبْكِي الْبَيْتَ الْحَسَنَ	بِنِظَامٍ لِلسَّكَنِ
زه يو ښايسته كور جوړوم	په منظمه طريقه د اوسېدو لپاره
وَلِقُوتٍ أَدَّخِرُ	لَسْتُ يَوْمًا أَتْعَبُ
او زه د خپل خوراک لپاره خم	زه هيڅ ورځ لوبه نه كوم
كُلَّ صَيْفٍ أَجْمَعُ	لِيْ طَعَامًا يُشْبِعُ
زه په هر اوړي/گرمۍ كې جمع كوم	د ځان لپاره خوراک ساتم چې ما موړ كړي
فَإِذَا جَاءَ الْمَطَرُ	كَانَ لِيْ بَيْتِي الْمَقَرُّ
كله چې باران راشي	زما كور زما لپاره د آرام ځاى دى
ذَالِكَ شَأْنِيْ فِي الصِّغَرِ	وَنِظَامِيْ فِي الْكِبَرِ
دا مې په ماشرتوب كې عادت دى	او همدا مې په بوډاتوب كې يو ترتيب دى
إِنَّنِيْ نِعْمَ الْمَثَلُ	بِاجْتِهَادِيْ فِي الْعَمَلِ
يقينا زه يو ښايسته مثال يم	په خپل مقصد كې د كوشش په باره كې

دالفاظوتحقيق

اَلنَّمْلَةُ	معنى يې ده: مېږى، (ج) نَمْــلٌ. نِمَالٌ.
غَابَ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي معروف. باب (ض) غوره والى
بِالْأَمَلِ	معنى يې ده: اميد، (ج) آمَالٌ.
بِالْكَسَلِ	اسم مصدر، باب (س) سستيا.
غَايَةٌ	انتهاء، موده، نتيجه، (ج) غَايَاتٌ.
أَبْتَنِيْ	صيغه واحد متكلم. فعل مضارع معروف. باب (افتعال) جوړول. اباديي كول.
بِنِظَامٍ	اسم مصدر. باب (ض) طريقه، ترتيب وركول. ملغلرې پيودل.
قُوْتٌ	معنى يې ده: خوراک. رزق. (ج) أَقْوَاتٌ.
يُشْبِعُ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل مضارع معروف. باب (افعال) مړېدل. خپته ډكول.
اَلْمَقَرُّ	د اوسېدو ځاى. د قرار/دمې ځاى. (ج) مَقَارٌّ.
اَلْمَثَلُ	معنى يې ده: نمونه، عبرت، روايت، معيار، متل. (ج) أَمْثَالٌ.
اِجْتِهَادٌ	اسم مصدر، باب (افتعال) كوشش كول.

اللغات الجدیدة/ نوي لغتونه

بَعُوْضَةٌ	ماشی	اَلْمُثُلُ الصُّحُفِيَّ	د ورځپاڼي/ اخبار نمائنده
بَقٌّ بَقَّةٌ	ورګه	دُوْدَةُ الْقَزِّ	د وربښمو چینجی
عَقْرَبٌ	لړم	نَمْلَةٌ	سپږه
زُنْبُوْرٌ	مچی	فَرَاشَةٌ	الوتونکي ښايسته پتنګ
اَلْمَثَلُ الْاَعْلٰى	ښکلي طریقه. لوړ معیار. آیدیال. ښایسته نمونه	اَلْمُمَثِّلُ	اداکار. اینجټ. هنرمند
اَلْمَثَلُ الْبَسِيْطُ	معمولي غوندې مثال	حِرْبَاءُ	ګرګټ/ هغه حیوان چې د چیندخ په شان دی او رنګونه بدلوي

فِي السُّوْقِ
په بازار کې

عُمَرُ	هَلْ زُرْتَ سُوْقَ هٰذَا الْبَلَدِ يَاصَدِيْقِيْ؟
عمر	اې ملګریه! ایا تا ددې ښار ـ بازار لیدلی دی؟
خَالِدٌ	لَا يَا أَخِيْ، فَإِنِّيْ غَرِيْبٌ جَدِيْدٌ فِيْ هٰذَا الْبَلَدِ لَا أَعْرِفُ الطَّرِيْقَ.
خالد	نه، اې وروره! بې شکه زه نا اشنا او په دې ښار کې نوی یم، لارې راته معلومې نه دي

دالفاظو تحقیق

اَلْبَلَدُ، بِلْدَةٌ	ښار. ج: بِلَادٌ
اَلسُّوْقُ	معنی یې ده: بازار. ج: أَسْوَاقٌ
غَرِيْبٌ	معنی یې ده: پردی. ج: غُرَبَاءُ
جَدِيْدٌ	معنی یې ده: نوی. بازار ته تازه راغلی کس. ج: جُدُدٌ
لَا أَعْرِفُ	صیغه واحد متکلم. فعل مضارع منفي معروف. باب ضَ پېژندل.
اَلطَّرِيْقُ	لاره. ج: طُرُقٌ

عُمَرُ	تَعَالَ مَعِيَ فَإِنِّيْ ذَاهِبٌ إِلَى السُّوْقِ لِأَشْتَرِيَ بَعْضَ الْحَوَائِجِ وَنَرْجِعُ قَبْلَ الْمَغْرِبِ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ، فَإِنَّ السُّوْقَ غَيْرُ بَعِيْدَةٍ.

عمر	زما سره راځه! د خپنې ضروري موادو اخيستو لپاره بازار ته ځم. (إن شاء الله) چې د ماښام نه مخکې واپس کېږو او بې شکه بازار هم لرې نه دی.
خَالِدٌ	مَاشَاءَاللهُ! هٰذِهٖ سُوْقٌ كَبِيْرَةٌ وَالدَّكَاكِيْنُ نَظِيْفَةٌ جَمِيْلَةٌ وَمَا هٰذَا الدُّكَّانُ الْجَمِيْلُ إِلَى الْيَمِيْنِ يَا عُمَرُ؟
خالد	ماشاء الله! (خومره ښايسته) دا ډېر غټ بازار دی او دکانونه يې پاک او ښايسته دي او اې عمره! دې ښي طرف ته د څه شي دومره ښايسته دکان دی؟
عُمَرُ	هٰذَا دُكَّانُ فَاكِهَانِيٍّ، أَلَا تَرَى إِلَى الْفَوَاكِهِ وَتَرَى النَّاسَ يُسَاوِمُوْنَ الْفَاكِهَانِيَّ فِيْهَا.
عمر	دا د مېوو والا دکان دی، آيا ته ميوې نه وينې؟ وينې چې خلک د ميوو والا سره سودا کوي.
خَالِدٌ	أَنَا أُرِيْدُ أَنْ أَشْتَرِيَ شَيْئًا مِنَ الْفَوَاكِهِ الْمَوْزَ وَالْجَوَّافَةَ وَالْبُرْتُقَالَ، فَإِنِّيْ أُرِيْدُ أَنْ أَدْعُوَ بَعْضَ الْإِخْوَانِ إِلَى الْفُطُوْرِ بُكْرَةً.
خالد	زه غواړم چې لږه مېوه واخلم: کيلې، امرود او مالتې، غواړم چې خپنې ملګري د سهار ډوډۍ ته راوغواړم.

د الفاظو تحقيق

تَعَالَ	صيغه واحد حاضر، بحث امر حاضر، باب (تفاعل) راتلل.
اَلدَّكَاكِيْنُ	دکان، (مفرد) اَلدُّكَّانُ.
جَمِيْلَةٌ	ښايسته.
فَاكِهَانِيٌّ	مېوه خرخوونکی.
يُسَاوِمُوْنَ	صيغه جمع مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (مفاعله) قيمت ويل.
اَلْمَوْزُ	کېله، (ج) مَوْزَةٌ.
اَلْجَوَّافَةُ	امرود.

فائده: ددې معنى لپاره په عربي ژبه کې د كُمَّثْرٰى لفظ هم استعمالېږي.

اَلْبُرْتُقَالُ	مالته، نارنج، (ج) بُرْتُقَالَةٌ.
اَلْفُطُوْرُ	ناشته، (بفتح الفاء) او که د فاء په ضمې سره وي، نو معنى يې ده: روژه ماتول.

عُمَرُ	اَلْفَوَاكِهُ غَالِيَةٌ جِدًّا فِيْ هٰذِهِ الْاَيَّامِ وَالْبُرْتُقَالُ حَامِضٌ وَلَا بَأْسَ بِالْمَوْزِ؟
عمر	په دې ورځو کې امرود ډېر ګران دي او مالټه تروشه! تروه ده او کېله هيڅ پروا نه لري.
خَالِدٌ	تَفَضَّلْ يَا اَخِيْ نَسْأَلْ بَائِعَ الْفَاكِهَةِ.
خالد	اې وروره! راځه چې د ميوې والا څخه د قيمت معلومات وکړو.
عُمَرُ	اَحْسَنُ اَنْ نَشْتَرِيَ الْفَوَاكِهَ مِنْ سُوْقِ الْخُضَرِ بُكْرَةً فَاِنَّ الْفَوَاكِهَ وَالثِّمَارَ فِيْهَا كَثِيْرَةٌ وَرَخِيْصَةٌ.
عمر	غوره دا ده چې موږ سهار وختي په سبزي منډی کې ميوې واخلو: ځکه چې هلته ميوې ډېرې او ارزانه وي
خَالِدٌ	هٰذَا هُوَ الرَّأْيُ، وَمَا هٰذِهِ الدَّكَاكِيْنُ يَا عُمَرُ؟
خالد	دا خوندوره رايه ده او اې عمره! دا دکانونه د څه شي دي؟
عُمَرُ	هٰذِهِ دَكَاكِيْنُ الْقُمَاشِ اَلَا تَرٰى كَيْفَ بَسَطُوْا اَنْوَاعًا مِنَ الْقُمَاشِ وَكَيْفَ يَلْمُسُهَا النَّاسُ وَيُسَاوِمُوْنَ فِيْهَا التُّجَّارَ، تَعَالَ! فَاِنِّيْ اُرِيْدُ اَنْ اَشْتَرِيَ حِذَاءً.
عمر	دا د کپړو/ جامو دکانونه دي. ايا ته نه وينې چې څنګه يې مختلفې جامې اچولې دي، خلک يې په لاسونو باندې ګوري، تاجران يې قيمت لګوي، ته راشه! زه غواړم چې يو جوړ څپلې واخلم.

دالفاظو تحقيق

حَامِضٌ	تروش/ تروه.
تَفَضَّلْ	صيغه واحد حاضر، بحث امر حاضر معروف، باب (تفعل) مهرباني کول.
سُوْقِ الْخُضَرِ	سبزي منډي، (الْخُضَرِ معنى يې ده: ترکاري، (ج) الْخُضْرَةُ.
اَلثِّمَارُ	ميوه، (مفرد) ثَمَرَةٌ.
غَالِيَةٌ	صيغه اسم فاعل، واحد مؤنث، باب (ن) زياتېدل، ګرانېدل، ددې جمع غَالِيَاتٌ او غُلَاةٌ راځي.
رَخِيْصَةٌ	ارزان، (ج) رَخَائِصُ.
اَلْقُمَاشُ	کپړه، ردي او بېکاره شيان، (ج) اَقْمِشَةٌ.
بَسَطُوْا	صيغه جمع مذکر غائب، فعل مضارع معلوم، باب (ن) خپرول، باب (ک) بسيط کېدل
يَلْمُسُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معلوم، باب (س) لمس کول

اَنْوَاعًا	معنی یې ده اقسام، (مفرد) نَوْعٌ. د مفعول به واقع کېدو له وجې منصوب دی.
حِذَاءً	څپلی، (ج) أَحْذِيَةٌ، د مفعول به واقع کېدو له وجې منصوب دی.

خَالِدٌ	تَفَضَّلْ فَإِنِّيْ صَاحِبُكَ.
خالد	مهرباني وکره، زه ستا سړی يم
عُمَرُ	مِنْ فَضْلِكَ أَخْرِجْ لِيْ حِذَاءً مُطَابِقًا.
عمر	مهرباني وکره، يو جوړ بوټان را وباسئ زما د ناپ مطابق
صَاحِبُ الدُّكَّانِ	هٰذَا حِذَاءٌ جَمِيْلٌ وَّمَتِيْنٌ.
دکاندار	دا بوټان ښايسته او مضبوط دي.
عُمَرُ	نَعَمْ! وَلٰكِنَّهٗ وَاسِعٌ قَلِيْلًا.
عمر	هو، خو لږ خلاص دي
صَاحِبُ الدُّكَّانِ	وَهٰذَا الْآخَرُ مُطَابِقٌ تَمَامًا
دکاندار	او دا بل بيخي برابر دي.
عُمَرُ	بِكَمْ هُوَ؟
عمر	په څو دي؟
صَاحِبُ الدُّكَّانِ	بِسِتِّ رِيَالَاتٍ.
دکاندار	په شپږ روپۍ دي
عُمَرُ	أَلَا تَنْزِلُ فِي الثَّمَنِ؟
عمر	آيا په قيمت کې نه راښکته کيږې؟
صَاحِبُ الدُّكَّانِ	لَنْ تَجِدَ يَا سَيِّدِيْ أَرْخَصَ مِنْ هٰذَا فِي السُّوْقِ.
دکاندار	اې مشره! تر دې به ارزانه په ټول بازار کې ونه مومې.
عُمَرُ	أُصَدِّقُكَ لِأَنَّكَ مُسْلِمٌ وَّالْمُسْلِمُ لَا يَكْذِبُ وَلَا يَغُشُّ.
عمر	تاسو رښتيا وايئ، ځکه چې ته مسلمان يې او مسلمان دروغ نه وايي او دوکه نه کوي.

د الفاظو تحقیق

مُطَابِقًا	صیغه واحد مذکر غائب، بحث اسم فاعل، باب (مفاعله) موافقت کول
مَتِيْنٌ	قوي، مضبوط، پوخ، دوامداره. (ج) مِتَانٌ (دا صیغه د اسم فاعل او صفت په توګه استعمالیږي)
وَاسِعٌ	صیغه واحد مذکر. بحث اسم فاعل. باب (س) پراخه کېدل
اَلثَّمَنُ	معنی یې ده قیمت. (ج) اَثْمَانٌ
اَرْخَصُ	صیغه واحد بحث اسم تفضیل. باب (ک) کم قیمته/ ارزانه کېدل.
مُسْلِمٌ	صیغه واحد مذکر. بحث اسم فاعل. باب (افعال) مسلمان کېدل.
لَایَغُشُّ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع منفي معروف، باب (ن) دوکه کول

خَالِدٌ	وَمَا هٰذَا الْمَكَانُ الَّذِيْ يَأْكُلُ فِيْهِ النَّاسُ؟
خالد	او دا کوم ځای دی چې خلک پکې خوراک کوي؟
عُمَرُ	هٰذَا مَطْعَمٌ يَأْكُلُ فِيْهِ النَّاسُ وَالْمَطَاعِمُ فِي الْبَلَدِ كَثِيْرَةٌ.
عمر	دا هوټل دی. خلک پکې خوراک کوي او هوټلونه په ښار کې ډېر دي.
خَالِدٌ	مَالِيْ لَمْ اَرَ مَطْعَمًا فِي الْقَرْيَةِ؟
خالد	څه وجه ده چې ما په کلي کې هوټل نه دی لیدلی؟
عُمَرُ	لِاَنَّ الْبَلَدَ فِيْهِ غُرَبَاءُ وَمُسَافِرُوْنَ لَيْسَ لَهُمْ بُيُوْتٌ يُقِيْمُوْنَ فِيْهَا وَيَاْكُلُوْنَ فِيْهَا فَيَاْكُلُوْنَ فِي الْمَطَاعِمِ اَمَّا الْقَرْيَةُ فَالْغَرِيْبُ فِيْهَا قَلِيْلٌ فَلَا حَاجَةَ فِي الْقَرْيَةِ اِلَى الْمَطْعَمِ.
عمر	ځکه چې په ښار کې نااشنا او مسافر خلک شته چې کورونه یې نه وي او په ښار کې پاتې کېږي، هغوی په هوټلونو کې خوراک کوي او په کلي کې مسافر کم دي، نو ددې وجې په کلي کې هوټل ته هیڅ ضرورت نشته.

د الفاظو تحقیق

مَطْعَمٌ	صیغه واحد بحث اسم ظرف، باب (ض) د خوراک ځای/ هوټل.
اَلْقَرْيَةُ	معنی یې ده: کلی، (ج) قُرٰی.
خَالِدٌ	وَاَيْنَ نَجِدُ الْوَرَقَ وَالْحِبْرَ وَالْقَلَمَ وَالْبِرْسَمَ وَالْمِسَّاحَةَ وَاَدَوَاتِ الْكِتَابَةِ؟
خالد	مونږ به کاغذ، رنګ، قلم، پنسل او ربړ/ پنسل پاک او د لیکلو وسایل چېرته پیدا کړو؟

عُمَرُ	هٰذَا دُكَّانُ وَرَّاقٍ نَجِدُ فِيْهِ جَمِيْعَ حَوَائِجِ الْمَدْرَسَةِ.
عمر	دا د کاغذونو والا دکان دی، په دې کې د مدرسې ټول ضروري شيان ملاويږي.
خَالِدٌ	اَشْكُرُكَ يَا صَدِيْقِيَ الْكَرِيْمِ فَقَدْ اَفَدْتَنِيْ كَثِيْرًا وَاَرٰى اَنْ نَرْجِعَ الْاٰنَ اِلَى الْبَيْتِ وَلْنُصَلِّ الْمَغْرِبَ هُنَا.
خالد	ډيره مننه، اې عزتمنده دوسته! په تحقيق سره تاسو ماته ډيره فايده راکړه او زما نظر دی چې اوس کور ته واپس شو او د ماښام لمونځ دلته وکړو
عُمَرُ	نَعَمْ! وَمَا بَقِيَ لِيْ شُغْلٌ.
عمر	هو! او زه نور کار نه لرم.

دالفاظو تحقيق

اَلْوَرَقُ	معنی يې ده: کاغذ/ پاڼه/ صفحه، (ج) اَوْرَاقٌ.
اَلْحِبْرُ	معنی يې ده: رنګ، (ج) حُبُوْرٌ.
اَلْمِرْسَمُ	معنی يې ده: پنسل، (ج) مَرَاسِمُ.
اَلْمِمْحَاةُ	تخته پاک، پنسل پاک، صافي او وچونکی جاذب شی/ ربړ.
وَرَّاقٌ	معنی يې ده: کاغذ خرخورونکی، کاغذ جوړونکی، کاتب.
اَفَدْتَنِيْ	صيغه واحد مذکر حاضر، فعل ماضي معروف، باب افعال، فايده رسول.

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

اَلْمَخْبَزُ	بيکري/ کولچه پزي/ د کولچې پخولو ځای.
مَحَلُّ حَلْوِيَاتٍ	د مټايانو دکان.
صَالُوْنُ تَجْمِيْلٍ	د ځان ښايسته کولو ځای
اَلْاِسْكَافُ	موچي/ ګنډلو والا.
مَحَلُّ تَنْظِيْفِ مَلَابِسَ	د دوبي دکان/ د جامو وينځلو ځای.
مَحَلُّ نَظَّارَاتٍ (عُوَيْنَاتٍ)	د عينکو/ چشمکو ځای.
ثَمَنٌ اَسَاسِيٌّ	بنيادي قيمت.
تَثْمِيْنٌ	جايزه ورکول/ د چا ستاينه کول.
اَلثَّمِيْنُ	قيمتي/ زيات قيمت لرونکی.
اَلْحِبْرُ	عالم، پوه، د يهوديانو عالم.

اَلْحِبْرُ الْاَعْظَم	د يهوديانو تر ټولو لوی عالم
حِبْرُ اَعلام	د نخښي اچولو رنګ/ دغه سيسټم په لېزر والا پرنټر کې وي
قَلَمُ حِبْرٍ	مرزايي قلم
اَلْحَبَّار	رنګ خرڅوونکی

د لفظ "السُّوْق" وضاحت:

سُوْق: بازار ته ويل کېږي. دا لفظ مذکر او مؤنث دواړو طريقو سره استعمالېږي. (ج) اَسْوَاقٌ

اَلسُّوْقُ الدَّوْرِيَّة	ګرځنده بازار، روان بازار
اَلسُّوْقُ الرَّاقِدَة	د مېلې بازار، د منډوی بازار
اَلسُّوْقُ الْخَيْرِيَّة	خيريه بازار
اَلسُّوْقُ السَّوْدَاء	تور بازار هغه بازار چې د دولتي نرخ نامې څخه بغير پېر او پلوز پکې کېږي
اَلسُّوْقُ الضَّعِيفَة	سست بازار/ سور بازار
اَلسُّوْقُ الْقَوِي	تېز بازار/ ګرم بازار
اَلسُّوْقُ الْكَاسِدَة	بېکاره بازار
اَلسُّوْقُ الْحُبُوب	د غلې منډوی، د غلې مارکېټ
اَلسُّوْقُ الذَّهَب	د سرو زرو مارکېټ، صرافه بازار
اَلسُّوْقُ الْعَمَل	د مزدورانو مارکېټ (هغه ځای چې کاريګر پکې پيدا کېږي).
اَلسُّوْقِيّ	بازاري سړی، عادي سړی

اَلطَّائِرُ

اَلْحَبْسُ لَيْسَ مَذْهَبِيْ	وَلَيْسَ فِيْهِ طَرَبِيْ
بندي او سبدل مې عادت نه دی	په دې کې زما خوښي نشته
قُلْتُ اَرْضِيْ قَفَصًا	وَ اِنْ يَكُنْ مِنْ ذَهَبِ
نو زه پنجره/ قفص نه خوښوم	اګر چې د سرو زرو وي
غَابَاتُ رَبِّيْ غَايَتِيْ	وَالْعَيْشُ فِيْهَا مَطْلَبِيْ
زما د رب ځنګلونه زما انتهاء ده	په دې کې ژوند تېرول زما مقصد دي

قُلْ طَابَ فِيْهَا مَطْعَمِيْ	وَرَاقَ فِيْهَا مَشْرَبِيْ
په دې کې زما د خوراک خاى خوندور دى	په دې کې زما د څښلو خاى ښه دى
أَذْهَبُ فِيْهَا أَسْتَقِيْ	مِنْ مَاءٍ نَبْعٍ أَعْذَبِ
په دې کې زه د اوبو د لټون پسې ځم	د چشمې، چينې له خوږو اوبو څخه
أَصْدَحُ فِيْهَا مُطْلَقًا	فَالْحَبْسُ لَيْسَ مَذْهَبِيْ
په هغې ازاده چغېږم (چن چن کوم)	نو بندي اوسېدل مې عادت نه دى

د الفاظو تحقيق

اَلطَّائِرُ	معنى يې ده: مرغى، (ج) طُيُوْرٌ.
اَلْحَبْسُ	معنى يې ده: قيد / زندان، (ج) حُبُوْسٌ
مَذْهَبِيْ	صيغه واحد، اسم ظرف، باب (ف) طريقه/ عادت/ لاره.
طَرَبِيْ	اسم مصدر، باب (س) په خوشحالى باندې گرځېدل.
قَفَصًا	معنى يې ده: پنجره، (ج) أَقْفَاصٌ.
مَطْلَبِيْ	معنى يې ده: مقصود، (ج) مَطَالِبُ.
رَاقَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) پاک صفا کېدل.
أَسْتَقِيْ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (افتعال) اوبه غوښتل.
نَبْعٍ	اسم مصدر، (ن، س، ک) د چشمې/ چينې څخه اوبه روانېدل.
أَعْذَبِ	صيغه واحد، اسم تفضيل، باب (ک) خوږوالى.
أَصْدَحُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ف) چيغې وهل/ چن چن کول
مُطْلَقًا	صيغه واحد مذكر، اسم مفعول، باب (افعال) ازاد پرېښودل.

فائده: د (مُطْلَقًا) د نصب وجه دا ده چې ددې څخه وړاندې مصدر (صَدْحًا) محذوف دى چې د (أَصْدَحُ) فعل لپاره مفعول مطلق دى او (مُطْلَقًا) ددې صفت دى.

اللغات الجديدة/ نوې لغتونه

(النَّهْرُ): (۱) چينه/ چشمه، (۲) د غر په څوکه باندې يوه ونه ده چې ددې له لرگيو څخه غشي او لېندۍ جوړېږي

ددې لفظ استعمال: (۱) فُلَانٌ صَلِيبُ النَّبْعِ: فلانی سخت مزاج یا مستقل مزاج دی.

(۲) هُوَمِنْ نَبْعَةٍ كَرِيْمَةٍ: هغه شریف او د لوړ نسب خښتن دی.

(الطَّرَبُ): د خوشحالۍ خخه پورته پورته کېدل/ توپونه وهل، مستي، په خان نه پوهېدل. انتهاء خوشحال، وجد، خوښي یا د غم له وجې په خان باندې اضطرابي حالت راوستل

فائده: زيات وخت (الطَّرَبُ) د خوشحالۍ په ځای کې استعمالېږي.

اَلطَّرُوْبُ:	بې انتهاء خوشحالي، په خان باندې نه پوهېدل، (ج) طِرَابٌ.
عُلْبَةُ الْكِبْرِيْتِ:	د ماچس/ اورلگیت کوتۍ/ ډبي.
اَلْمِنْدِيْلُ الْوَرَقِيّه:	کاغذي دستمال
عُوْدُ الْكِبْرِيْتِ:	د ماچس/ اور لگیت لرگی/ تیلی.

نُزْهَةٌ وَطَبْخٌ

چکر او پخلی

كَانَ يَوْمُ الثُّلَاثَاءِ الْمَاضِيْ يَوْمَ عُطْلَةٍ فِي الْمَدْرَسَةِ

د تېرې سې شنبې/ منگل په ورځ په مدرسه کې د رخصتۍ ورځ وه،

جَاءَ اِلَيَّ دَاوُدُ صَبَاحًا، وَقَالَ: اَلْيَوْمُ يَوْمُ الْعُطْلَةِ اَلَا نَخْرُجُ

ماته سهار وختي داؤد راغلو او وې ویل: نن د رخصتۍ ورځ ده، ایا نه وځو

اِلَى بُسْتَانٍ اَوْ مَكَانٍ فِيْ ضَوَاحِيْ الْمَدِيْنَةِ نَتَنَزَّهُ وَنَلْعَبُ

کومې باغیچې یا د ښار کومې سیمې ته د چکر لپاره لاړ شو، لوبې وکړو،

وَنَطْبَخُ مِنَ الطَّعَامِ مَا نَشْتَهِيْ وَنَأْكُلُ وَنَرْجِعُ فِي الْمَسَاءِ،

لږ خوراک پوخ کړو چې موږ یې غواړو، وبه یې خورو، بیا به ماښام واپس شو،

قُلْتُ: هُوَ كَذٰلِكَ: وَاَنَا كُنْتُ اُفَكِّرُ اَيْضًا كَيْفَ اَقْضِيْ هٰذَا الْيَوْمَ

ما وویل: همداسې ده، زه هم په دې فکر کې وم چې نن ورځ به څنگه تېروو،

وَلٰكِنْ كَلِّمْ اَخَاكَ سُلَيْمَانَ وَالْاَخَ هَاشِمًا وَالسَّيِّدَ عُمَرَ لَعَلَّهُمْ يَخْرُجُوْنَ مَعَنَا.

خو ته د خپل ورور سلیمان، د ورور هاشم او قدرمن عمر سره خبره وکړه، شاید هغوی هم زموږ سره لاړ شي

دالفاظو تحقيق

نُزْهَةٌ	معنی يې ده چکر او سياحت ته وتل. (ج) نُزَهٌ
يَوْمُ الثُّلَاثَاءِ	د سې شنبې ورځ
ضَوَاحِيْ	معنی يې ده اطرافي سيمې/ کلبوالي منطقه/ ساحه. (مفرد) ضَاحِيَةٌ
نَلْتَقِيْ	صيغه جمع متكلم. فعل مضارع معروف. باب (افتعال) ګوښتل خواهش كول
كَلِّمْ	صيغه واحد. فعل امر حاضر. باب (تفعيل) خبرې كول

دلفظ (السَّيِّدُ) وضاحت:

معنى يې ده: (۱) مالک. (۲) بادشاه. (۳) سردار (هغه څوک چې غلامان او مزدوران ورسره وي). (۴) د لويې دلې مشر: متولي او منتظم. (۵) هر هغه څوک چې حكم منل يې واجب وي. (٦) د رسول الله ﷺ د نسل يعني فاطمې رضي الله عنها د اولاد سره تعلق لرونكى هر فرد. (۷) په اوسني زمانه كې توسعًا د هر عزتمند كس لپاره استعمالېږي. لكه د استاذ او محترم په ځاى ويل كېږي (السَّيِّدُ فُلَانٌ)، د هر شي اعلى او اوچت شان والا. لكه ورېل شي: (اَلْقُرْآنُ سَيِّدُ الْكَلَامِ)

او دې جمع (سَادَةٌ او سَيَائِدُ) راځي. كله مركب هم استعمالېږي. لكه.

سَيِّدُ الْبَشَرِ:	آدم عليه السلام
سَيِّدُ النَّفْسِ:	د خپل اختيار مالک/ خود مختار

دلفظ (السَّيِّدُ) مؤنث:

اَلسَّيِّدَةُ: محترمه/ آغلې: قدرمنه. (ج) سَيِّدَاتٌ

وَافَقَ دَاوُدُ عَلَى ذٰلِكَ وَكَلَّمَهُمْ وَفَرِحُوْا جِدًّا

داؤد اتفاق وكړو او د دوى ټولو سره يې خبره وكړه، ټول زيات خوشحال شول

وَجَاءُوْا إِلَى بَيْتِيْ مِنْ سَاعَتِهِمْ وَصَدِيْقُنَا خَالِدٌ فَفَرِحْنَا بِهِ،

او ټول سمدستي زموږ كور ته راغلل، زموږ ملګرى خالد هم راغلو، د هغه په راتګ موږ زيات خوشحال شولو.

وَقُلْنَا: مَرْحَبًا اِجْتَمَعْنَا وَقُلْنَا: هَلْ نَقْصِدُ بُسْتَانًا مِنْ بَسَاتِيْنِ الْمَدِيْنَةِ

او موږ هغه ته ښه راغلاست ووېلو، موږ ووېل ايا د ښار له باغونو څخه كوم پارک ته خو

أَوْ نَتَوَجَّهُ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنْ ضَوَاحِيْ الْمَدِيْنَةِ

او كه د ښار په اطرافي سيمو كې كومې سيمې ته (د چكر لپاره) خو؟

دالفاظو تحقیق

وَافَقَ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (مفاعله) موافقت کول
مَرْحَبًا	معنی یې ده: ښه راغلاست، د فعل محذوف د مفعول مطلق لپاره د صفت ... له وجې منصوب دی
اِجْتَمَعْنَا	صیغه جمع متکلم، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) یو ځای کېدل
نَتَوَجَّهُ	صیغه جمع متکلم، فعل مضارع معروف، باب (تفعّل) اراده کول؛ کوم خوا توجه ...

قَالَ دَاوُدُ وَعُمَرُ بَلْ نَقْصِدُ الْبُسْتَانَ الْكَبِيْرَ فِيْ وَسْطِ ...

داؤد او عمر وویل موږ غواړو چې د ښار په منځ کې لویې باغیچې ته لاړ شو

فَإِنَّ الْبُسْتَانَ قَرِيْبٌ فَلَا يَضِيْعُ وَقْتُنَا فِيْ ...

ځکه چې باغیچه نږدې ده، نو په تللو کې به زموږ وخت ضایع نه شي

إِلٰى ضَاحِيَةٍ مِنْ ضَوَاحِي الْبَلَدِ. وَقَالَ سُلَيْمَانُ وَهَاشِمٌ وَأَنَا ...

د ښار په اطرافي سیمو کې کومې سیمې ته، د سلیمان او هاشم څخه هر یو وویل: زه د دې ...

بَلْ نَتَوَجَّهُ إِلَى الضَّوَاحِيْ، لِأَنَّا نُرِيْدُ أَنْ نَخْرُجَ ...

خو موږ غواړو چې اطرافو ته لاړ شو؛ ځکه چې موږ اراده لرو چې خواړه پاخه کړو ...

وَنَقْضِيَ النَّهَارَ فِي النُّزْهَةِ وَالطَّبْخِ، فَاسْتَقَرَّ رَأْيُنَا عَلَى الذَّهَابِ إِلَى الضَّا...

ورځ په چکر او پخلي باندې تېره کړو، نو اطرافو ته په تګ باندې زموږ رایه قوي ش...

فَاكْتَرَيْنَا مَرْكَبَةً وَوَصَلْنَا مِنْ سَاعَتِنَا إِلَى الضَّا...

نو موږ یوه سوارلۍ په کرایه ونیوله او همغه وخت د ښار څنډې ته ورسېدلو

دالفاظو تحقیق

لَا يَضِيْعُ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معلوم، باب (ض) ضایع کېدل
فَاسْتَقَرَّ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معلوم، باب (استفعال) مقرر کېدل
فَاكْتَرَيْنَا	صیغه جمع متکلم، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) په کرایه باندې نیول
مَرْكَبَةٌ	معنی یې ده: سوارلي، (ج) مَرَاكِبُ.
وَصَلْنَا	صیغه جمع متکلم، فعل ماضي معلوم، باب (ض) رسېدل.

...ط. په منځ کې د (سين) په سکون سره. لکه (جَلَسَ وَسْطَ الْقَوْمِ) هغه د خلکو په منځ کې کښېناست او (وَصَلَ إِلَى وَسْطِ الْجُنُودِ) هغه د ډلګو منځ ته ورسېدلو.

ط. (بفتح السين) (۱): د يو شي مرکز، منځنی برخه
(۲): هر درميانه شي، (شَيءٌ وَسَطٌ) د درميانه درجې شي.
(۳). د دوه څنډو درمياني حصه، برابره خبره ده چې بالکل منځ نه وي.
(۴). عدل او انصاف.
(۵): منتخب او غوره، په قران کريم کې دي ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾
وجه: او په همدې ډول مو تاسو يو "أمت وسط" (غوره امت) ګرځولي ياست.
(۶): مرکزي.
(۷): منځنی، لکه: (هُوَمِنْ وَسَطِ قَوْمِهِ) هغه د خپل قوم منتخب فرد دی.
(۸): ماحول.
(۹): حلقه، دايره، د عمل ميدان، (ج) أَوْسَاط.

لفظ وسط لوړ استعمال:

اَلْوُسْطٰى	د اوسط تانيث، معنى يې ده: منځنۍ ګوته.
اَلصَّلَاةُ الْوُسْطٰى	د مازديګر لمونځ چې د ورځې او شپې لمونځونو په منځ کې وي.
اَلْأَوْسَاطُ الْأَدَبِيَّةُ	ادبي حلقې
اَلْأَوْسَاطُ التِّجَارِيَّةُ	تجارتي حلقې
اَلْأَوْسَاطُ الدِّيْنِيَّةُ	ديني حلقې
اَلْأَوْسَاطُ الْعِلْمِيَّةُ	علمي حلقې

وَكُنَّا	أَخَذْنَا	مَعَنَا	الرُّزَّ	وَاللَّحْمَ	وَالتَّوَابِلَ	وَالسَّمْنَ	وَالْخُضَرَ	

موږ له ځان سره وريژې، غوښه، مصالې، غوړي او ترکارياني واخيستلې،

وَ	أَخَذْنَا	قِدْرَيْنِ	وَ	أَوَانِيَ	وَكُنَّا	عَلِمْنَا	أَنَّ	فِي	الْمَحَلِّ	خَبَّازًا

. دوه ديګونه او لوښي مو له ځان سره واخيستل. موږ ته له وړاندې معلومه وه چې هلته نانبايي شته.

قُلْنَا	لِنَشْتَرِيَ	الرَّغِيفَ	فَإِنَّ	الرَّغِيفَ	فِيهِ	تَعَبٌ

نو (ددې وجې) موږ وويل: چې ډوډۍ به هلته واخلو. ځکه چې د ډوډۍ په پخولو کې ستړيا ده.

اِخْتَرْنَا مَكَانًا ظَلِيْلًا وَكَانَ السَّيِّدُ عُمَرُ وَالسَّيِّدُ هَاشِمٌ يُحْسِنَانِ الطَّبْخَ
موږ د سايې والا ځای انتخاب کړو. عمر او هاشم د پخولو ښه طريقه زده وه.

فَتَوَلَّيَا أَمْرَ الطَّبْخِ وَسَاعَدَهُمَا دَاؤُدُ وَ سُلَيْمَانُ
هغوی دواړو د پخولو ذمه واري په غاړه واخيسته. داؤد او سليمان د هغوی دواړو مرسته وکړه.

دالفاظو تحقيق

اَلرُّزُّ	صيغه جمع متكلم. فعل ماضي معروف. باب (افتعال) په کرايه باندې نيول
اَللَّحْمُ	معنی يې ده غوښه. ج، لُحُوْمٌ
اَلتَّوَابِلُ	مصاله. (مفرد) تَابِلٌ.
اَلسَّمْنُ	غوړي؛ تېل. (ج) سُمُوْنٌ
قِدْرَيْنِ	تثنيه ده. دوه دېگونه. (مفرد) قِدْرٌ. (ج) قُدُوْرٌ
اَلْمَحَلُّ	صيغه واحد. بحث اسم ظرف. باب (ض) ځای. (ج) مَحَالٌّ
خَبَّازًا	معنی يې ده نانبايي. د ډوډۍ پخولو ځای. تنور. ډوډۍ خرڅونکی.
اَلرَّغِيْفُ	معنی يې ده. څپتې/ ډوډۍ. (ج) أَرْغِفَةٌ.
اِخْتَرْنَا	صيغه جمع متكلم. فعل ماضي معلوم. باب (افتعال) چانول. انتخابول. ټاکل
يُحْسِنَانِ	صيغه تثنيه مذكر غائب. فعل مضارع معروف. باب (افعال) ښه کول.

وَتَوَلَّيْتُ أَمْرَ الْحَطَبِ فَذَهَبْتُ إِلَى الْغَابَةِ الْقَرِيْبَةِ وَ جِئْتُ بِالْحَطَبِ مِنْ سَاعَتِيْ
د لرګيو راغونډولو ذمه واري موږ واخيسته. نږدې ځنګل ته لاړو او هماغه وخت مو لرګي راوړل.

وَ دَقَّ خَالِدُ التَّوَابِلَ وَ ذَهَبْتُ أَنَا إِلَى الْخَبَّازِ فَاشْتَرَيْتُ الْأَرْغِفَةَ
خالد مصالحې نرۍ کړې، زه د تنور والا خواته ورغلم، ډوډۍ مې واخيستلې.

وَ أَدْرَكَ الطَّعَامَ فِي السَّاعَةِ الْحَادِيَةِ عَشْرَةَ وَ قَدْ غَلَبَنَا الْجُوْعُ
او تر يوولسو بجو پورې ډوډۍ تياره شوه، په موږ باندې لوږه سخته شوه.

وَ اشْتَهَيْنَا الطَّعَامَ فَأَكَلْنَا بِرَغْبَةٍ وَكَانَ الطَّعَامُ شَهِيًّا لَذِيْذًا
خوراک ته مو اشتها پيدا شوه، بيا موږ په شوق سره ډوډۍ وخوړل او خوراک زيات خوندور او خوږ ؤ.

د الفاظو تحقيق

نطب	معنی يې ده: لرګي، بوټي. (ج) أَحْطَابٌ
وَلّٰى	صيغه واحد مذکر غائب. فعل ماضي معروف. باب (ن) کوتل/ ميده کول
...	معنی يې ده خوښ او اشتها من شي

وَجَلَسْنَا نَتَحَدَّثُ حَتّٰى كَانَ وَقْتُ الظُّهْرِ فَأَذَّنْتُ

مونږ کښېنستلو. خبرې مو کولې. تردې چې د ماسپښين وخت شو. ما اذان وکړو.

وَصَلَّيْنَا جَمَاعَةً وَخَرَجْنَا بَعْدَ الصَّلَاةِ نَزُوْرُ بَعْضَ الْآثَارِ

په جماعت سره مو لمونځ وکړو. د لمونځ وروسته ووتلو چې خينې پخواني آثار ووينو.

وَفِي الْعَصْرِ رَجَعْنَا إِلَى الْبَلَدِ مَسْرُوْرِيْنَ.

د مازديګر په وخت کې په خوشحالی سره ښار ته واپس شولو.

د الفاظو تحقيق

أَذَّنْتُ	صيغه واحد متکلم. فعل ماضي معروف. باب (تفعيل) اذان کول/ خبر ورکول.
آثار	معنی يې ده: علامې نخښې. (مفرد) أَثَرٌ
مسرورين	صيغه جمع مذکر بحث اسم مفعول. باب (ن) خوشحاله کېدل.

فائده: (مَسْرُوْرِيْنَ) د حال واقع کېدو له وجې په حالت نصبي کې دی

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

مُتَنَزَّهَاتٌ	چکر/ منظره/ تفريح.
مَنَاظِرٌ رَائِعَةٌ	خوندوره سيمه
نَسِيْمٌ الْجَبَلِ	زبردسته ښايسته هوا
مَكْتَبُ السِّيَاحَةِ	د منظرې دفتر.
مَتْحَفٌ	آثار قديمه/ پخواني آثار.
قَصْرٌ مَلَكِيٌّ	شاهي مانۍ.
سَيَّارَةُ أُجْرَةٍ	د کرايې موټر/ ټکسي

جَدْوَلُ الْمَوَاعِيْدِ	تقسيم اوقات/ د وختونو مهالويش/ ټايم ټيبل
رُسُوْمُ الدُّخُوْلِ	د داخلې فيس

مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّيْ؟

تا به څوك له ما منع كړي؟

خَرَجَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيْ غَزْوَةٍ: هَلْ تَعْرِفُوْنَ مَا هِيَ الْغَزْوَةُ؛

رسول الله صلى الله عليه وسلم يوې غزا ته لاړو، ايا تاسو پوهېږئ چې غزا څه ته وايي؛

لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُوْنَ أَنَّ الْمُسْلِمِيْنَ كَانُوْا يَخْرُجُوْنَ . لِلْجِهَادِ

شايد تاسو ته معلومه وي چې مسلمانان به د جهاد لپاره وتل.

فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَكَانُوْا يُقَاتِلُوْنَ الْمُشْرِكِيْنَ . وَالْكُفَّارَ

د الله تعالى په لاره كې، هغوى به د مشركينو او كافرانو سره جنګ كولو.

لِوَجْهِ اللّٰهِ تَعَالٰى وَلَعَلَّكُمْ تَعْلَمُوْنَ فَضِيْلَةَ الْجِهَادِ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ؛

د الله تعالى د رضا لپاره. اميد دى چې تاسو ته به د الله تعالى په لاره كې د جهاد فضيلت معلوم وي؛

وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ أَحْيَانًا مَعَ الْمُسْلِمِيْنَ وَ أَحْيَانًا يَمْكُثُ

رسول الله صلى الله عليه وسلم به كله كله د مسلمانانو سره وتلو او كله كله به

فِيْ الْمَدِيْنَةِ لِشُغْلٍ أَوْ مَصْلَحَةٍ وَيَبْعَثُ جُنْدًا مِّنَ الْمُسْلِمِيْنَ

به په مدينه منوره كې د كوم كار يا مصلحت حكمت به خاطر پاتې كېدلو او د مسلمانانو لښكر به يې نېرلو

د الفاظو تحقيق

غَزْوَةٌ	د جهاد هغه لښكر چې خپله رسول الله -صلى الله عليه وسلم- پكې وي د صحابه كرامو -رضي الله عنهم- سره.
لِلْجِهَادِ	اسم مصدر. د اعلاء كلمة الله لپاره خپل ټول قوتونه په كار اچول، جهاد كول
يُقَاتِلُوْنَ	صيغه جمع مذكر غائب. فعل مضارع معروف. باب «مفاعله» خپلو كې جنګ كول
اَلْمُشْرِكِيْنَ	صيغه جمع مذكر. اسم فاعل. باب «افعال» شرك كول. «مفرد» مُشْرِكٌ
اَلْكُفَّار	كفر كوونكي. «مفرد» كَافِرٌ «جمع مكسر»
اَلْوَجْهَةُ	خوشحالي. رضامندي. مخ. «ج» وُجُوْهٌ
يَمْكُثُ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل مضارع معلوم. باب «ن» پاتې كېدل. بندېدل

يَنْفُثُ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل مضارع معلوم. باب رف، لهيږ
جُنْدًا	معنى يې ده لښكر، قافله. (ج) جُنُوْدٌ

الفاظ الفَضِيْلَةُ تفصيل:

فَضِيْلَةٌ: د ښو اخلاقو لوړه درجه. (ددې عكس رذيلة راځي). د رتبې لوړوالى. امتيازي صفت

فائده: أُمَّهَاتُ الْفَضَائِلِ معنى يې ده بنيادي فضائل. ددې اطلاق په څلورو صفتونو باندې كيږي

١. حكمت

٢. عفت (پاك لمنې)

٣. شجاعت (زړورتيا)

٤. عدل (انصاف).

وَالْغَزْوَةُ مَا خَرَجَ فِيْهَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ فِيْ جُنْدٍ مِّنَ الْمُسْلِمِيْنَ
غزوه هغه ده چې رسول الله صلى الله عليه وسلم د مسلمانانو د كوم لښكر سره
لِلْجِهَادِ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ نَعَمْ خَرَجَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ فِيْ غَزْوَةٍ
د الله تعالى په لاره كې د جهاد لپاره وتلى وي، هو. رسول الله صلى الله عليه وسلم په يوه غزا كې ووتلو.
وَرَجَعَ عَنْهَا فِي الظَّهِيْرَةِ وَكَانَتْ أَيَّامُ الصَّيْفِ فَأَرَادَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ
د ماسپښين په وخت كې ترې بيرته واپس شو او د گرمى موسم ؤ. نو رسول الله صلى الله عليه وسلم اراده وكړه
أَنْ يَّسْتَرِيْحَ وَلَيْسَ فِي الْبَرِّيَّةِ مَكَانٌ يَّسْتَرِيْحُ فِيْهِ الْإِنْسَانُ إِلَّا الشَّجَرُ
چې ارام وكړي او په ځنگل كې د ونې څخه بغير داسې ځاى نه ؤ چې انسان پكې ارام وكړي

د الفاظو تحقيق

الظَّهِيْرَةُ	معنى يې ده: د ماسپښين وخت. د ورځې نيمايې. (ج) ظَهَائِرُ
يَسْتَرِيْحُ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل مضارع معلوم. باب استفعال، ارام كول
الْبَرِّيَّةُ	معنى يې ده ځنگل، وچه ساحه. (ج) بَرَارِيُّ

وَلَيْسَ فِي الْبَرِّيَّةِ فِيْ بِلَادِ الْعَرَبِ شَجَرٌ كَثِيْرٌ وَلَيْسَ فِيْهَا إِلَّا الثَّمَرُ

د عربي هېوادونو په ځنگلونو كې دومره زياتې ونې نه وې. په هغې كې نه وې مگر كيكر.

فَنَزَلَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ تَحْتَ سَمُرَةٍ وَعَلَّقَ بِهَا سَيْفَهُ

رسول الله صلى الله عليه وسلم د كيكر تر ونې لاندې كښېنستلو. خپله توره يې په ونه كې زوړنده كړه.

وَ تَفَرَّقَ النَّاسُ وَنَامُوْا
صحابه کرام -رضي الله عنهم- جدا جدا شول. هغوی ویده شول

وَنَامَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ السَّمُرَةِ
او رسول الله صلى الله عليه وسلم- هم: كيكر ترونې لاندې ويده شو.

وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ وَسَيْفُ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مُعَلَّقٌ بِالسَّمُرَةِ
د مشرکینو یو کس راغلو او د رسول الله صلى الله عليه وسلم- توره زوړنده وه په کیکر باندې

وَهُوَ فِيْ غِمْدِهٖ فَأَخَذَ الْمُشْرِكُ السَّيْفَ وَسَلَّهٗ مِنْ غِمْدِهٖ
توره په تيكي پوښ کې وه، مشرك توره واخيستله او له تيكي څخه يې وويستله.

وَاسْتَيْقَظَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
او رسول الله صلى الله عليه وسلم- ورپاندې ويښ شو

د الفاظو تحقيق

اَلسَّمُرُ	د كيكر ونې. ج: أَسْمُرٌ
عَلَّقَ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي معلوم. باب تفعيل زوړندول
سَيْفٌ	معنى يې ده: توره. ج: سُيُوْفٌ، أَسْيَافٌ.
مُعَلَّقٌ	صيغه واحد مذكر. بحث اسم مفعول. باب تفعيل زوړند ساتل.
غِمْدٌ	تيكي: پوښ. ج: غُمُوْدٌ
سَلَّ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي معلوم. باب ن توره بهر راويستل.
اِسْتَيْقَظَ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي معلوم. باب استفعال بيداره كيدل ويښيدل

فَقَالَ الْمُشْرِكُ..... وَالسَّيْفُ مَسْلُوْلٌ فِيْ يَدِهٖ ....لِرَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
مشرک په داسې حال کې رسول الله صلى الله عليه وسلم- ته وويل چې توره يې ويستل شوې په لاس کې وه.

تَخَافُنِيْ؟ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : لَا! قَالَ الْمُشْرِكُ:
زما څخه وېرېږې؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم- وفرمايل. نه. مشرك وويل:

مَنْ يَّمْنَعُكَ مِنِّيْ؟ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: اَللّٰهُ.
زما څخه به دې څوك منع كړي؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم- وفرمايل: الله تعالى.

فَسَقَطَ السَّيْفُ مِنْ يَدِ الْمُشْرِكِ فَأَخَذَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ السَّيْفَ

د مشرک له لاسه توره وغورځېده، نو توره رسول الله ـ صلی الله عليه وسلم ـ راواخيسته.

فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ لِلْمُشْرِكِ: مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّيْ؟

رسول الله ـ صلی الله عليه وسلم ـ وفرمايل: زما څخه به دې څوک منع کړي؟

دالفاظوتحقيق

مَسْلُوْلٌ	صيغه واحد مذکر، اسم مفعول، باب (ن) ويستل شوي
سَقَطَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معلوم، باب (ن) غورځېدل
يَدٌ	معنی يې ده: لاس، (ج) أَيْدِيْ

فَقَالَ الْمُشْرِكُ: كُنْ خَيْرَ آخِذٍ! فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ:

مشرک وويل: ته غوره اخيستونکی شه رسول الله ـ صلی الله عليه وسلم ـ وفرمايل.

أَتَشْهَدُ أَنْ لَّا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَ أَنِّيْ رَسُوْلُ اللهِ؟

ايا ته شاهدي ادا کوې چې د الله تعالی څخه بغير بل معبود نشته او زه د الله تعالی رسول يم؟

قَالَ الْمُشْرِكُ: لَا! وَلٰكِنِّيْ أُعَاهِدُكَ عَلىٰ أَنْ لَّا أُقَاتِلَكَ

مشرک وويل: نه، خو زه ستا سره ژمنه، وعده کوم چې ستا سره به نه جنګېږم

وَلَا أَكُوْنَ مَعَ قَوْمٍ يُقَاتِلُوْنَكَ! فَخَلّٰى رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ سَبِيْلَهُ

او نه به هغه قوم مرسته کوم چې ستا سره جنګېږي، رسول الله صلی الله عليه وسلم ـ يې لاره پرېښودله.

فَأَتَى الْمُشْرِكُ أَصْحَابَهُ فَقَالَ: جِئْتُكُمْ مِنْ عِنْدِ خَيْرِ النَّاسِ.

نو مشرک خپلو ملګرو ته راغلو او ورته يې وويل: زه تاسو ته په خلکو کې د غوره کس له طرفه راغلی يم

دالفاظوتحقيق

كُنْ	صيغه واحد مذکر، امر حاضر، باب (ن) کېدل.
خَيْرٌ	معنی يې ده: غوره.
آخِذٌ	صيغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (ن) اخيستل.
خَلّٰى	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معلوم، باب تفعيل لاره پرېښودل، جدايي اختيارول
أَتٰى	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معلوم، باب (ض) راتلل.

اللغات الجدیدة/ نوي لغتونه

اَلْحَرْبُ	جنګ، جګړه

فایده: دا لفظ مؤنث سماعي استعمالیږي او کله د قتال په معنی مذکر هم استعمالیږي.

حُرُوبٌ

اَلْحَرْبُ الْاَهْلِيَّةُ	کورنی جګړې، داخلي جنګونه
اَلْحَرْبُ الْبَارِدَةُ	سوړ جنګ، هغه جنګ چې هره ولړه په مکر او چالاکی سره یو بل ته تاوان رسولو فکرونه کوي
رَجُلٌ حَرْبٌ	زړور، تکړه، غیرتي/ جنګیالی
اَلْحَرْبِيُّ	جنګي، فوځي
اَلْمَدْرَسَةُ الْحَرْبِيَّةُ	حربي پوهنځی
وَزِيْرُ الْحَرْبِيَّةِ	د جنګ وزیر

سَفَرُ الْقِطَارِ

د ریل ګاډي سفر

لَا اَنْسٰى سَفَرِيْ الْاَوَّلَ عَلِمْتُ اَنِّيْ مُسَافِرٌ بُكْرَةً مَعَ اُمِّيْ وَاِخْوَتِيْ

زه خپل لومړی سفر نه هېروم. ماته معلومه شوه چې زه سهار وختي د خپلې مور او وروڼو سره مسافر کېږم.

فَاسْتَيْقَظْتُ قَبْلَ السَّحَرِ وَبَقِيْتُ اَنْتَظِرُ سَاعَةَ السَّفَرِ

زه د صبح صادق څخه وړاندې ویښ شوم، ما همداسې د سفر د وخت انتظار کولو.

وَلَسْتَيْقَظَ اَهْلُ الْبَيْتِ مُبَكِّرِيْنَ وَصَلَّيْنَا الصُّبْحَ وَجَاءَ عَمِّيْ

پاتې د کور خلک هم سهار وختي بیداره شول. مونږ د سهار لمونځ وکړو، زما تره (کاکا) راغلو.

وَبَدَأَتْ فِي الْبَيْتِ حَرَكَةٌ وَاَصْوَاتٌ هٰذَا يَجْرِيْ

په کور کې شور او غوږونه شول. دا منډې وهي.

وَذٰلِكَ يَلُفُّ الْفِرَاشَ وَهٰذَا يُنَادِيْ

هغه فرش غونډوي او دا اوازونه کوي

د الفاظو تحقيق

اَلْقِطَارُ	معنى يې ده: رېل ګاړي، (ج) قُطُرٌ
لَا آتِي	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معلوم منفي، باب (س) هېرول
لِنَحْرٍ	د سهار څخه لږ وړاندې، د پېشمني وخت، (ج) اَنْحَارٌ
عَمٌّ	معنى يې ده: تره/ كاكا، (ج) اَعْمَامٌ
بَدَأَتْ	صيغه واحد مؤنث غائب، فعل ماضي معروف، باب (ف) شروع كېدل
حَرَكَةٌ	اسم مصدر، باب (ک) خوځول/ نقل او حركت كول
اَصْوَاتٌ	معنى يې ده: اوازونه، (مفرد) صَوْتٌ
يَلُفُّ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معلوم، باب (ن) راغونډول
اَلْفِرَاشُ	بستره، (ج) فُرُشٌ
يُنَادِيْ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معلوم، باب (مفاعله) رابلل، اواز كول

وَذٰلِكَ يُجِيْبُ وَالْعَمُّ يَغْضَبُ وَيَسْتَعْجِلُ وَالْوَالِدُ قَائِمٌ يَأْمُرُ وَيَنْهٰى

هغه جواب وركوي او تره غوسه كېږي او تېزي كوي، پلار ولاړ دى، حكم كوي او منع كوي،

وَيَغْضَبُ وَيُرْشِدُ وَالْخَادِمُ يُهَيِّئُ الزَّادَ حَتّٰى كَانَ

غوسه كېږي او لارښودنه كوي. خادم د سفر سامان تياروي، تردې پورې چې

وَقْتُ الْخُرُوْجِ مِنَ الْبَيْتِ وَقُرْبَ مِيْعَادُ الْقِطَارِ

له كوره د وتلو وخت نږدې شو او د رېل ګاډي وخت نږدې شو.

د الفاظو تحقيق

يَغْضَبُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معلوم، باب (س) غوسه كېدل
يَسْتَعْجِلُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معلوم، باب (استفعال) تېزي كول
يُهَيِّئُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معلوم، باب (تفعيل) تيارول
اَلزَّادُ	د سفر سامان، توشه، (ج) اَزْوِدَةٌ
مِيْعَادُ	صيغه واحد، بحث اسم ظرف، باب (ض) ټاكلى وخت

جاءت مركبتان فركبناهما وسلمت على أبي فودع

دوه سوارلي راغلې. موږ پکې سواره شولو. ما خپل پلار ته سلام وکړو. هغه ماته خداى په امانى وکړ

ودعا لي ووصلنا إلى المحطة فأخذ الحمالون الحوائج والسـ

ماته يې دعاء وکړه. موږ هډې ته ورسېدلو. جواليانو ضروريات او سامان پورته کړو

وكانت أيام شتاء فكانت الفرش كبيرة وذهب عمي فاشترى تذاكر القـ

د ژمي ورځې وې. ددې وجې فرشونه زيات وو. زما تره کاکا لاړو. د رېل ګاډي ټکټ يې واخيستلو

وسألت عمي عن النول فقال: إن النول ثلاث روبيات وربية ونصف للـ

ما د خپل تره څخه د کرايې پوښتنه وکړه. هغه ووېل درې روپۍ ده او ستا کرايه يوه نيمه روپۍ ده

د الفاظو تحقيق

وَدَّعَ	صيغه واحد مذکر غائب. فعل ماضي معروف. باب (تفعيل) رخصتول
اَلْمَحَطَّةُ	معنى يې ده ستېشن. (ج) مَحَطَّاتٌ
اَلْحَمَّالُوْنَ	سامان پورته کوونکي جواليان. (مفرد) حَمَّالٌ
تَذَاكِرَ	معنى يې ده ټکټ. (مفرد) تَذْكِرَةٌ
اَلنَّوْلُ	معنى يې ده کرايه

وقلت لعمي: أعطني تذكرتي فقال عمي: إنك تضيعه تذكرتك فقلت:
ما خپل تره/ کاکا ته ووېل زما ټکټ ماته راکړه. ... راته ووېل ته به خپل ټکټ ورک کړې، ما ووېل
لا! سأحافظ على تذكرتي إن شاء الله فأعطاني تذكرتي ووضعتها عندي
نه که د الله تعالى خوښه وي. زه به خپل ټکټ وساتم. نو هغه ماته ټکټ راکړ او له ځان سره مې کېښودلو.
دخلنا المحطة فرأينا رجالا كثيرا ونساء وأطفالا ورأينا زحاما شديدا
موږ هډې ته داخل شولو. نو موږ ډېر سړي، ډېرې ښځې او ماشومان ولېدل. موږ سخت رش ولېدلو.
وسمعنا أصوات الناس وبكاء الأطفال وصيحة الحمالين وصفير القاطرة
موږ د خلکو غږونه، د ماشومانو ژړاګانې، د جواليانو چيغې او د انجنونو شپېلۍ، شور اورېدلو

د الفاظو تحقيق

تُضَيِّعُ	صيغه واحد مذکر حاضر. فعل مضارع معروف. باب (تفعيل) ضايع کول
نِسَاءٌ	معنى يې ده: ښځه. (مفرد) اِمْرَأَةٌ جمع يې خلاف القياس راغلې ده

فائده: لفظ د نِسَآءً د مفعول به واقع کېدو له وجې منصوب دی

اَلنَّاسُ	معنی يې ده خلک. انسانان. جمع يې اُنَاسٌ خلاف القياس ده
بُكَاءٌ	اسم مصدر، باب (ض) ژړل
صَيْحَةٌ	اسم مصدر، باب (ض) شور کول او چيغې وهل
صَفِيْرٌ	معنی يې ده شپيلی. (ج) صُفُرٌ

وَكَانَ قِطَارُنَا مُتَأَخِّرًا لِذَهَبْنَا اِلَى الْمَنْظَرَةِ وَجَلَسْنَا قَلِيْلًا

زموږ رېل ګاډی وځنډېدلو. نو موږ سيل منظرې ته لاړو. لږ کېناستلو.

ثُمَّ جِئْتُ اِلَى الرَّصِيْفِ لِاَرَى هَلْ جَاءَ الْقِطَارُ ثُمَّ رَجَعْتُ اِلَى الْمَنْظَرَةِ

بيا سټېشن/ هډې ته راغلم چې وګورم ايا رېل ګاډی راغلی؟ بيرته منظرې ته لاړم.

وَبَعْدَ قَلِيْلٍ جَاءَ الْقِطَارُ فَخَرَجْنَا مِنَ الْمَنْظَرَةِ وَقَامَ النَّاسُ كُلُّهُمْ

لږ وخت وروسته رېل ګاډی راغلو، موږ د سيل منظرې څخه راووتلو. ټول خلک ودرېدل.

عَلَى الرَّصِيْفِ وَوَقَفَ الْقِطَارُ وَنَزَلَ اُنَاسٌ فَرَكِبَ اُنَاسٌ وَرَكِبْنَا

په انتظارګاه باندې. رېل ګاډی ودرېدلو. خلک ښکته شول او نور خلک سپاره شول او موږ هم سپاره شولو

د الفاظو تحقيق

اَلْمَنْظَرَةُ	معنی يې ده. سيل/ منظره کول، (ج) مَنَاظِرُ
قَلِيْلًا	معنی يې ده: لږ/ کم. (ج) اَقِلَّاءُ، د مفعول به واقع کېدو له وجې منصوب دی
اَلرَّصِيْفُ	معنی يې ده. انتظار ګاه، (ج) اَرْصِفَةٌ، رُصُفٌ
وَقَفَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) پاتې کېدل

وَكُنْتُ اُطِلُّ مِنَ الْقِطَارِ وَ اَرَى الْمَنَاظِرَ وَكَانَ الزِّحَامُ شَدِيْدًا فِي الْقِطَارِ

زه وم چې د رېل ګاډي څخه مې سيل کولو، په رېل ګاډي کې سخت رش ؤ.

وَجَاءَ الْبَاعَةُ وَجَعَلَ النَّاسُ يَشْتَرُوْنَ وَيَاْكُلُوْنَ وَاشْتَرَى بَعْضُ النَّاسِ مِنَ الْبَاعَةِ

خرخوونکي راغی، خلکو شيان اخيستل او خوړل يې، ځينو خلکو د خرخوونکي څخه

هَدَايَا لِأَصْدِقَائِهِمْ وَ أَقَارِبِهِمْ وَبَعْدَ قَلِيْلٍ صَفَّرَ أَمِيْنُ

خپلو دوستانو او خپلوانو ته دالی واخیستلې. لږ وخت وروسته د رېل ګاډي محافظ شپیلی ووها...

وَهَزَّ الْعَلَمَ الْأَخْضَرَ فَأَسْرَعَ النَّاسُ وَدَخَلُوْا فِي الْقِطَارِ وَتَحَرَّكَتِ الْقَاطِرَةُ وَسَارَ الْقِـ...

شین بیرغ یې وخوځولو. خلک په منډه راغلل او رېل ګاډي ته ننوتل. انجن حرکت وکړو او رېل ګاډی روا...

د الفاظو تحقیق

أُطِلُّ	صیغه واحد متکلم. فعل مضارع معروف. باب (افعال) د سر وېستلو په حالت کې کـ...
الْبَاعَةُ	د شیانو خرڅوونکي
هَدَايَا	معنی یې ده دالی، (مفرد) هَدِيَّةٌ
هَزَّ	صیغه واحد مذکر غائب. فعل ماضي معروف، باب (ن) خوځول.
الْعَلَمَ	بیرغ علامه نخښه، (ج) أَعْلَامٌ
فَأَسْرَعَ	صیغه واحد مذکر غائب. فعل ماضي معروف، باب (افعال) تېزي کول.
تَحَرَّكَتْ	صیغه واحد مؤنث غائب. فعل ماضي معروف، باب (تفعّل) حرکت کول.

وَ دَخَلَ مُفَتِّشٌ فِيْ عَرَبَتِنَا فَثَقَبَ تَذَاكِرَنَا وَرَدَّهَا إِلَيْـ...

تفتیش کوونکی زموږ کوټې ته راغلو. زموږ ټکټونه یې سوري کړل، بېرته یې موږ ته راکړل.

وَفِي الطَّرِيْقِ تَغَدَّيْنَا بِالزَّادِ وَأَكَلْنَا وَشَرِبْنَا وَحَمِدْنَا اللّٰهَ تَعَالٰى

په لاره کې مو د خپلې توښې څخه د ماسپښین خوراک او څښاک وکړو، د الله تعالی حمد مو ادا کړو.

وَلَمْ يَزَلْ يَقِفُ الْقِطَارُ عَلَى الْمَحَطَّاتِ وَيَسِيْرُ حَتّٰى وَصَلَ وَقْتُ الظُّـ...

برابر به رېل ګاډی په سټېشن کې درېدلو او بیا به روانېدلو. تردې چې د ماسپښین وخت راورسېدلو.

فَتَوَضَّأْنَا بِسُرْعَةٍ عَلَى مَحَطَّةٍ وَصَلَّيْنَا صَلَاةَ السَّفَرِ، صَلَّيْنَا الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ

موږ په سټېشن کې ډېر زر اودس وکړو او د سفراني لمونځ مو وکړو. د ماسپښین لمونځ مو دوه رکعته وکړو.

وَسَلَّمْنَا وَصَفَّرَ أَمِيْنُ الْقِطَارِ فَرَكِبْنَا سَرِيْعًا

او سلام مو وګرځولو. د رېل ګاډي محافظ شپېلی ووهله او موږ ډېر زر سپاره شولو.

د الفاظو تحقيق

قَطَّار	صيغه واحد، بحث اسم مبالغه، باب:ن تحقيق. لټون او تفتيش کول
رَدَّ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب:ن وا پس کول
رَكْعَتَيْنِ	تثنيه، دوه رکعتونه، مفرد، رَكْعَةٌ

د لفظ العَرَبَة لوراستعمال:

۱ تېزه دريا وهل

۲. نفس/ خان.

۳: د دوه يا درې تيرونو والا ګادی

۴: د دجله درياب ولاړې کشتی.

۵: وېګن يا د رېل ګادي دبه/ خانه.

د نورو الفاظو سره د عربه استعمال:

عَرَبَةُ سِكَّةِ الْحَدِيْدِ	د رېل ګادي دبه/ خانه، وېګن.
عَرَبَةُ الْعَفْشِ	د سامان ګادی
عَرَبَةٌ لِلْجَرِّ	ترالی، د سامان او نورو شيانو لپاره وړوکی ګادی
عَرَبَةُ الْبَرِيْدِ	د پوست خانې موټر/ ګادی
عَرَبَةُ الْأَكْلِ	د خوراک موټر.
عَرَبَةُ الْأَمْتِعَةِ	د سامان دبه.
عَرَبَةُ الصِّهْرِيْجِ	د اوبو ټينکر.
عَرَبَةُ الطَّعَامِ	د خوراک دبه.
عَرَبَةُ الْمُسْتَشْفَى	د هسپتال موټر/ ايمبولنس، (ج) عربات.

وَقَالَ	عُمَرُ:	لَوْ	كَانَ	الْقِطَارُ	لِلْمُسْلِمِيْنَ	لَكَانَ	فِيْهِ	مَكَانٌ	لِلْوُضُوْءِ
زما ترور/ کاکا راته وويل که رېل ګادی د مسلمانانو وای، نو په دې کې به د اودس									
وَ	لِلصَّلَاةِ	لَأَذَّنَ	فِيْهِ	وَنُصَلِّيَ	جَمَاعَةً،				
او لمانځه ځای وای، ما به پکې اذان کړی وای او په جماعت سره به مو لمونځ کړی وای.									

وَفِي الْعَصْرِ وَصَلَ الْقِطَارُ إِلَى مَحَطَّتِنَا وَكُنْتُ أُطِلُّ مِنَ النَّافِذَةِ

د مازديګر په وخت کې رېل ګاډی زموږ هډې ته ورسېدلو. ما له کړکۍ څخه کتل.

فَرَأَيْتُ هَاشِمًا وَسَعِيدًا عَلَى الرَّصِيفِ وَعَرَفْتُهُمَا وَسَلَّمْتُ عَلَيْهِمَا

ما هاشم او سعيد په انتظار ګاه کې وليدل. دواړه مې وپېژندل. په دواړو مې سلام وکړو

وَسَلَّمَا عَلَيَّ وَوَصَلْتُ إِلَى قَرْيَتِي وَقَابَلْتُ أَصْدِقَائِي وَإِخْوَانِي

و هغوی دواړو په ما سلام وکړو. زه خپل کلي ته ورسېدم. د خپلو ملګرو او وروڼو سره ملاو شوم.

وَجَعَلْتُ أُحَدِّثُهُمْ حَدِيثَ الْبَلَدِ وَأُخْبِرُهُمْ بِعَجَائِبِهِ

ما د هغوی سره د ښار په اړه خبرې وکړې، د ښار عجيبه خبرې مې ورته وکړې.

وَأَحْكِي لَهُمْ مَا رَأَيْتُ فِي السَّفَرِ.

د خپل سفر په حالت کې ليدل شوي شيانو کيسې مې ورته وکړې

د الفاظو تحقيق

النَّافِذَةُ	معنى يې ده: کړکۍ، (ج) نَوَافِذُ.
قَابَلْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (مفاعله) ملاقات کول
أَحْكِيْ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ض) بيانول.
السَّفَرُ	معنى يې ده: د سفر حالت، (ج) أَسْفَارٌ.

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

مَكْتَبُ التَّذَاكِرِ	د ټکټونو دفتر.
غُرْفَةُ الْإِنْتِظَارِ	د انتظار خونه/ کوټه، انتظار ګاه.
شَيَّالٌ	د شيانو پورته کوونکی مزدور/ جوالي
اَلْإِشَارَاتُ	سګنل/ اشارې
حَارِسُ الْقِطَارِ	د رېل ګاډي چوکيدار
مَقْصُوْرَةٌ	د رېل ګاډي چلوونکي وړه خونه/ وړه کوټه.
خُطُوْطٌ رَئِيْسِيَّةٌ	اصلي لاينونه
مَمْنُوْعُ التَّدْخِيْنِ	سګرېټ څښل منع دي.
مَقْعَدٌ	سيټ/ د ناستې ځای

قِطَارُ الإِنْذَارِ	د خطر زنګ
رَصِيفُ الْقِطَارِ	پياده رو/ د پياده تللو ځاى
قِطَارُ الْبَضَائِعِ	د مالونو ګاډى
قِطَارُ الرُّكَّابِ	د سوارليو رېل ګاډى
الْقِطَارُ السَّرِيعُ	ايکسپريس ګاډى، تېز رېل ګاډى
الْقِطَارُ الْبَطِيءُ	سست رېل ګاډى
قِطَارٌ طَوِيلٌ	د اوږد سفر رېل ګاډى

مَاذَا تُحِبُّ أَنْ تَكُونَ؟

ته څه خوښوې چې په راتلونکي کې څه جوړ شې؟

سَأَلَ الْمُعَلِّمُ التَّلَامِيْذَ مَرَّةً فِي الصَّفِّ وَاحِدًا وَاحِدًا: مَاذَا تُحِبُّ أَنْ تَكُوْنَ؟

يو ځل استاذ د شاګردانو څخه په صنف کې تنها تنها پوښتنه وکړه: ته څه خوښوې چې په راتلونکي کې جوړ شې؟

وَقَالَ: كُلٌّ وَاحِدٍ حُرٌّ فِي جَوَابِهِ فَلَا يَخَفْ وَلَا يَسْتَحْيِ.

او وې ويل: هر يو په خپل جواب کې ازاد دى، نه به وېره کوي او نه به شرم کوي.

قَالَ أَحْمَدُ وَكَانَ أَصْغَرَ التَّلَامِيْذِ: أَنَا أُرِيْدُ أَنْ أَكُوْنَ سَائِقًا فِي الْقِطَارِ

احمد وويل چې په خپل صنف کې کشر و: زه غواړم چې د رېل ګاډي چلونکى شم.

فَأَرْكَبَ دَائِمًا وَ أُسَافِرَ مَجَّانًا وَ أَتَنَزَّهَ.

همېش به سپور يم، مفت سفر به کوم او خپلې چکرې به وهم.

د الفاظو تحقيق

تُحِبُّ	صيغه واحد مذكر حاضر، فعل مضارع معروف، باب إفعال خوښول/ غوښتل
التَّلَامِيْذُ	شاګردان، (مفرد) تِلْمِيْذٌ
مَرَّةً	يو ځل، (ج) مَرَّاتٌ/ مِرَارٌ
حُرٌّ	معنى يې ده: ازاد، (ج) أَحْرَارٌ
أَصْغَرُ	صيغه واحد، بحث اسم تفضيل، باب (س، ك) معنى يې ده: تر ټولو کشر.
سَائِقًا	صيغه واحد بحث، اسم فاعل، باب (ن) چلول، (ج) سَائِقُوْنَ.

فائده: أَكُوْنَ د فعل ناقص لپاره د خبر واقع كېدو له وجې منصوب دى.

لَايَخِفْ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل نهي. باب (س) وبريدل
لَايَسْتَغْنِ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل نهي. باب (استفعال شرمېدل
مَجَّانًا	مفت. د مفعول مطلق واقع كېدو له وجې منصوب دى
أَتَنَزَّهُ	صيغه واحد متكلم. فعل مضارع معروف. باب (تفعّل چكر او تفريح وهل

وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ: إِنَّ سَائِقَ الْقِطَارِ فِيْ تَعَبٍ عَظِيْمٍ وَحَرٍّ وَجَحِيْمٍ

عبد الرحمن ووبل بې شكه د ربل ګاډي چلونكى زيات ستړى. په ګرمۍ او اور كې وي.

وَلٰكِنِّيْ أُحِبُّ أَنْ أَكُوْنَ رُبَّانًا فِيْ بَاخِرَةٍ فَأُسَافِرَ فِي الْبَحْرِ

خو زه خوښوم چې د سمندري بېړۍ/ كشتۍ كپتان شم. په سمندر كې به سفر كوم

وَ أَزُوْرَ الْبِلَادَ الْبَعِيْدَةَ مَجَّانًا وَ أُشَاهِدَ عَجَائِبَ الدُّنْيَا

او د لرې ښارونو زيارت به مفت كوم او د دنيا عجيبه شيان به وينم.

دالفاظوتحقيق

جَحِيْمٌ	تپش، ګرمايش او دوزخ.
رُبَّانًا	كپتان. د سمندري بېړۍ/ كشتۍ چلونكى.

فائده: أَكُوْنُ د فعل ناقص لپاره د خبر واقع كېدو له وجې منصوب دى.

بَاخِرَةٌ	سمندري بېړۍ. (ج) بَوَاخِرُ
اَلْبَحْرُ	سمندر. (ج) بِحَارٌ. بُحُوْرٌ
أَزُوْرُ	صيغه واحد متكلم. فعل مضارع معروف. باب (ن) كتل/ ملاقات كول/ ليدل
اَلْبَعِيْدَةُ	لرې. (ج) بُعَدَاءُ
أُشَاهِدُ	صيغه واحد متكلم. فعل مضارع معروف. باب (مفاعله) كتل.
عَجَائِبُ	نا اشنا شى. (مفرد) اَلْعَجِيْبَةُ.

وَقَالَ إِبْرَاهِيْمُ: اَلرُّبَّانُ وَبَاخِرَتُهُ فِيْ خَطَرٍ مِّنَ الْغَرَقِ وَلٰكِنِّيْ أُحِبُّ أَنْ أَكُوْنَ طَبِيْبًا

ابراهيم ووبل: كپتان او بېړۍ يې د غرقېدو په خطره كې وي، خو زه خوښوم چې ډاكټر شم،

فَأُدَاوِيَ النَّاسَ وَ أُدَاوِيَ الْفُقَرَاءَ مَجَّانًا، وَأَخْدِمَ الْخَلْقَ

د خلكو علاج/ درملنه وكړم، د غريبانانو علاج مفت وكړم او د خلكو خدمت وكړم.

... أُحَافِظُ عَلَى صِحَّتِيْ وَ أَعِيْشُ بِأَمْنٍ وَسَلَامٍ	
... د خپلې روغتيا خيال وساتم، په امن او سلامتيا سره ژوند وكړم	

د الفاظو تحقيق

تَدَرُّبًا	اسم مصدر، باب (س) دربېدل
طَبِيْبًا	ډاكټر/ علاج كوونكى معالج. (ج) أَطِبَّاءُ. (د فعل ناقص لپاره د خبر واقع كېدو له وجې منصوب دى)
أُدَاوِيْ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (مفاعله) علاج كول
أَعِيْشُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ض) ژوند تېرول

وَأَجَابَهُ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ وَقَالَ: هٰذَا لَيْسَ بِصَحِيْحٍ، لَيْسَتِ الْبَاخِرَةُ
عبد الرحمن جواب وركړو او وې ويل: دا صحيح خبره نه ده، سمندري بېړۍ
فِيْ خَطَرٍ فِيْ هٰذَا الزَّمَانِ وَالْبَوَاخِرُ تُسَافِرُ دَائِمًا فِيْ هٰذِهِ الْأَيَّامِ بِأَمْنٍ وَسَلَامٍ
(او كپتانان) نن سبا په خطره كې نه وي، نن سبا همېش د امن او سلامتيا په فضاء كې سفر كوي.
وَبِالْعَكْسِ أَرَى الْأَطِبَّاءَ يَمْرَضُوْنَ وَيَمُوْتُوْنَ وَقَاطَعَهُ إِبْرَاهِيْمُ،
(دې) بالعكس زه وينم چې ډاكټران ناروغ شي او مړه شي. د عبد الرحمن خبره ابراهيم ماته كړه:
وَقَالَ: لَمَا سَمِعْتَ أَنَّ بَاخِرَةً غَرِقَتْ قَبْلَ يَوْمَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ
او وې ويل: ايا تا دوه يا درې ورځې وړاندې نه دي اورېدلي چې بېړۍ غرقه شوه؟

د الفاظو تحقيق

اَلزَّمَانُ	وخت، (زيات وي او كه كم وي) موده/ زمانه/ د دنيا ټوله موده، (ج) أَزْمِنَةٌ
اَلْعَكْسُ	اسم مصدر، باب (ض) برخلاف كېدل/ سرچپه كېدل.
يَمْرَضُوْنَ	صيغه جمع مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (س) ناروغه كېدل.
يَمُوْتُوْنَ	صيغه جمع مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ن) مړ كېدل.

وَأَرَادَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ أَنْ يُجِيْبَهُ، وَلٰكِنْ قَالَ الْمُعَلِّمُ: وَ هٰذَا لَيْسَ وَقْتَ مُنَاظَرَةٍ
عبد الرحمن اراده وكړه چې جواب وركړم، استاذ وويل: دا وخت د مناظرې نه دى.

وَكَذٰ بَقِيَ كَثِيْرٌ مِنَ الطَّلَبَةِ وَمَا ذَا تَقُوْلُ يَا قَاسِمُ؟ قَالَ قَاسِمُ: اَنَا لَا اُحِبُّ

زيات طالبان پاتې دي او اې قاسمه! ته څه وايې؟ قاسم ووېل: زه نه خوښوم چې

اَنْ اَكُوْنَ سَائِقًا اَوْ رُبَّانًا اَوْ طَبِيْبًا بَلْ اُحِبُّ اَنْ اَكُوْنَ فَلَّاحًا اَزْرَعُ

چې چلونكى شم يا كپتان شم يا ډاكټر شم، بلكې خوښوم چې دهقان شم، كښت به كوم

وَ اَحْرُثُ وَلَا اَحَدٌ يَخْدِمُ النَّاسَ وَيَنْفَعُهُمْ كَالْفَلَّاحِ

خمكه به اړوم. څوك هم د دهقان په شان د خلكو خدمت نه كوي چې هغوى ته ګټه ورسوي.

وَهُوَ الَّذِيْ يَزْرَعُ الْحُبُوْبَ وَالْخُضَرَ فَيَاْكُلُ النَّاسُ وَالدَّوَابُّ.

دهقان هغه څوك دى چې تخم او سبزي كري، خلك او حيوانات يې خوري.

د الفاظو تحقيق

مُنَاظَرَةٌ	اسم مصدر، باب (مفاعلة) د يو بل سره بحث او مباحثه كول.
فَلَّاحًا	دهقان/ كروندګر، (ج) فَلَّاحُوْنَ.
اَزْرَعُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ف) كرونده كول.
اَحْرُثُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ن) يوې كول/ خمكه اړول.
اَلْحُبُوْبُ	دانه/ تخم/ غله، (مفرد) حَبٌّ.
وَالدَّوَابُّ	حيوان/ خناور، (مفرد) دَابَّةٌ.

وَقَالَ سُلَيْمَانُ: اَنَا اُحِبُّ اَنْ اَكُوْنَ تَاجِرًا مَاهِرًا لِيْ دُكَّانٌ كَبِيْرٌ فِيْ سُوْقٍ كَبِيْرٍ

سليمان ووېل: زه خوښوم چې زه تكړه تاجر شم، غټ دكان په لوى بازار كې ولرم،

يَاْتِيْ النَّاسُ اِلَيَّ وَيَشْتَرُوْنَ، وَقَالَ حَامِدٌ: اَنَا اُحِبُّ اَنْ اَكُوْنَ صَنَّاعًا

خلك راته راځي او سوداګانې كوي، حامد ووېل: زه خوښوم چې زه جوړونكى شم

وَ مُخْتَرِعًا اَصْنَعُ وَ اَخْتَرِعُ الْاَشْيَاءَ الْعَجِيْبَةَ وَقَالَ خَالِدٌ: اَنَا اُحِبُّ اَنْ اَكُوْنَ جُنْدِيًّا قَوِيًّا

او ايجاد كوونكى شم، نوې شيان ايجاد كړم، خالد ووېل: زه خوښوم چې تكړه فوځي شم،

اُقَاتِلُ الْكُفَّارَ وَالْمُشْرِكِيْنَ وَاُجَاهِدُ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ.

د كافرانو او مشركينو سره به جنګېږم او د الله تعالى په لاره كې به جهاد كوم

د الفاظو تحقيق

صَنَّاعًا	صيغه واحد بحث اسم مبالغه، باب (تفعيل) كاريګري كول، ايجاد كول
مُخْتَرِعًا	صيغه واحد مذكر، بحث اسم فاعل، باب (افتعال) شيان ايجاد كول
أُقَاتِلُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (مفاعلة) جنګ كول.
جُنْدِيًّا	معنى يې ده: اردو، عسكر، (ج) جُنُوْدٌ

قَالَ عَبْدُ الْكَرِيْمِ: أَنَا أُحِبُّ أَنْ أَكُوْنَ غَنِيًّا كَبِيْرًا آكُلُ مَا أُحِبُّ

عبد الكريم وويل: زه غوارم چې لوى شتمن شم، واغوندم هغه څه چې زه يې خوښم.

وَآكُلُ مَا أَشْتَهِيْ وَأُسَافِرُ إِلٰى أَيْنَ أُرِيْدُ

خوراک وكړم د هغه څه چې زه يې اشتها لرم، سفر وكړم هغه ځاى ته چې زه يې اراده لرم،

وَلْيَكُنْ عِنْدِيْ مَالٌ كَثِيْرٌ وَأَسْكُنُ فِيْ قَصْرٍ كَبِيْرٍ، وَضَحِكَ الْأَوْلَادُ مِنْ قَوْلِ عَبْدِ الْكَرِيْمِ

هلته زما سره ډېر مال وي، په لويه ماڼۍ كې واوسېږم، هلكانو د عبد الكريم په خبره وخندل،

وَخَجِلَ عَبْدُ الْكَرِيْمِ، وَقَالَ مُحَمَّدٌ: لَمَا أُحِبُّ أَنْ أَكُوْنَ عَالِمًا أَخَافُ اللّٰهَ

عبد الكريم پښېمانه شو، محمد وويل: زه خوښوم چې عالم شم، د الله تعالى څخه وېرېږم.

وَأَعْبُدُهُ وَأَعِظُ النَّاسَ وَآمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ

د هغه عبادت وكړم، خلكو ته نصيحت وكړم، هغوى ته په نېكۍ حكم وكړم

وَأَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ أُحَذِّرُهُمْ عَذَابَ اللّٰهِ.

او له بدۍ څخه يې منع كړم او هغوى د الله تعالى له عذاب څخه ووېروم.

د الفاظو تحقيق

قَصْرٌ	ماڼۍ، (ج) قُصُوْرٌ.
خَجِلَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (س) شرمنده، خجالت، پښېمانه
أَعِظُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ض) وعظ او نصيحت كول.
أُحَذِّرُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (تفعيل) وېرول.

قَالَ الْمُعَلِّمُ: أَحْسَنْتُمْ يَا أَوْلَادِيْ وَأَنَا أَدْعُوْ لَكُمْ بِالتَّوْفِيْقِ وَالنَّجَاحِ

استاذ وويل: ډېر ښه، اې بچيانو! زه تاسو ته د توفيق او كاميابۍ دعاء غوارم،

وَلٰكِنْ كُوْنُوْا مُسْلِمِيْنَ وَابْتَغُوا اللّٰهَ

خو تاسو تابعدار جوړ شئ، په خپل عمل سره د الله تعالی رضا وغواړئ.

وَانْفَعُوا الدِّيْنَ بِشُغْلِكُمْ وَاخْدِمُوا الْأُمَّةَ

د خپلو مشغولتیا په ذریعه دین ته ګټه ورسوئ، په خپل عمل سره د امت خدمت وکړئ.

قَالَ التَّلَامِيْذُ: وَمَاذَا تَقُوْلُ أَيُّهَا الْأُسْتَاذُ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيْمِ

شاګردانو وویل اې استاذه! د عبد الکریم او د هغه د مالي په هکله تاسو څه وایئ؟

د الفاظو تحقیق

أَحْسَنْتُمْ	صیغه جمع مذکر حاضر. فعل ماضي معروف، باب (افعال) ښه کول
أَدْعُوْا	صیغه واحد متکلم. فعل مضارع معروف. باب (ن بلل) دعاء کول، اواز کول
اَلتَّوْفِيْقُ	اسم مصدر. باب (تفعیل) توفیق ورکول
اَلنَّجَاحُ	اسم مصدر. باب (ف) کامیابېدل
كُوْنُوْا	صیغه جمع مذکر. فعل امر حاضر. باب (ن) کېدل.
اِبْتَغُوْا	صیغه جمع مذکر. فعل امر حاضر. باب (افتعال) ولټوئ!
اِنْفَعُوْا	صیغه جمع مذکر. فعل امر حاضر. باب (ف) ګټه رسول
اِخْدِمُوْا	صیغه جمع مذکر. فعل امر حاضر. باب (ض) خدمت کول

قَالَ الْمُعَلِّمُ: اَلْمَالُ نِعْمَةٌ مِّنَ اللّٰهِ يَجِبُ عَلَيْهَا الشُّكْرُ

استاذ وویل: مال د الله تعالی له لوري نعمت دی. په نعمت باندې شکر واجب دی.

وَسَعِيْدٌ جِدًّا مَنْ آتَاهُ اللّٰهُ مَالًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَّ جَهْرًا

زیات خوش قسمته دی هغه څوک چې الله تعالی مال ورکړی وي، هغه یې په پټه او ښکاره خرچ کوي.

وَيَبْتَغِيْ بِهٖ مَرْضَاةَ اللّٰهِ وَيَخْدِمُ بِهِ الْإِسْلَامَ وَقَدْ جَاءَ فِي الْحَدِيْثِ الشَّرِيْفِ

او په دې سره د الله تعالی رضاء لټوي، د اسلام خدمت کوي، په حدیث شریف کې راغلي

لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ : رَجُلٌ آتَاهُ اللّٰهُ مَالًا فَسَلَّطَهٗ

حسد نشته: مګر په دوه شیانو کې (یو) هغه کس دی چې الله تعالی مال ورکړی وي، هغه یې په

عَلٰى هَلَكَتِهٖ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللّٰهُ حِكْمَةً

حق کارونو کې مصرف کړي او (دویم) هغه کس دی چې الله تعالی پوهه زیرکتیا ورکړې وي.

فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا.

هغه به څیل علم پوهه زیرکتیا، باندې فیصله کوي او نورو ته یې ښودنه کوي

د الفاظو تحقیق

نِعْمَة :(۱) انعام، دولت رزق. (۲) د قدر ور شی. (۳) آسودګي. احسان او سلوک نه و بل کیږي. لکه (۴) لَكَ عِنْدِيْ نِعْمَةٌ لَاتُنْكَرُ ترجمه په ما باندې ستا داسې احسان دی چې نه هېریدونکی دی. (ج) نِعَمٌ: أَنْعُمٌ

يَبْتَغِي	صیغه واحد مذکر غائب. فعل مضارع معروف. باب (ض) واجبېدل. ضروري کېدل

الفاظ جدًّا او وضاحت:

جِدٌّ: (۱) مخ د څمکې. (۲) د نهر څنډه. (۳) د څه شي د کثرت او مبالغې د بیانولو لپاره د پانولې په معنی باندې استعمالیږي. لکه (فُلَانٌ مُحْسِنٌ جِدًّا) فلانی کس زیات نېکي ورونکی دی. (هٰذَا خَطَرٌ جِدٌّ عَظِيْمٌ أَيْ عَظِيْمٌ جِدًّا) (۴) کوشش. (۵) واقعیت حقیقت. لکه (وَمِنْ جِدِّهِ) په حقیقت کې

فائده: جِدًّا د مفعول مطلق واقع کېدو له وجې منصوب دی

يُنْفِقُ	صیغه واحد مذکر غائب. فعل مضارع معروف. باب (افعال) خرچ کول
سِرًّا	معنی یې ده: راز، (ج) أَسْرَارٌ
جَهْرًا	معنی یې ده: ښکاره، اسم مصدر. باب (ف)

فائده: سِرًّا او جَهْرًا دواړه د مفعول لپاره د صفت واقع کېدو له وجې منصوب دي. تقدیر د عبارت به داسې شي (اِنْفَاقًا سِرًّا وَجَهْرًا).

سَلَّطَ	صیغه واحد مذکر غائب. فعل ماضي معروف. باب (تفعیل) مسلط کول او مقررول
هَلَكَةٌ	هلاکول یې دربغه خرچ کول. (ج) هَلَكَاتٌ
الْحَقُّ	اسم مصدر. باب (ض) معنی یې ده ربښتینولي. یقین. انصاف. ثابته شوي برخه. مال او ملکیت. هوښیاري. فیصله شوي معامله. (ج) حُقُوقٌ
يَقْضِي	صیغه واحد مذکر غائب. فعل مضارع معروف. باب (ض) فیصله کول
يُعَلِّمُ	صیغه واحد مذکر غائب. فعل مضارع معروف. باب (تفعیل) ښودل

وَلَقَدْ كَانَ سَيِّدُنَا عُثْمَانُ وَسَيِّدُنَا عَبْدُ الرَّحْمٰنِ ابْنُ عَوْفٍ

په تحقيق سره زمونږ سردار عثمان - رضي الله عنه - او زمونږ سردار عبد الرحمن بن عوف - رضي الله عنه -

غَنِيَّيْنِ وَرَفَعَ عَبْدُ الْكَرِيْمِ رَأْسَهُ وَقَالَ: سَأَجْتَهِدُ اَنْ اَخْدِمَ الْإِسْلَامَ

شتمن وو، عبد الكريم سر پورته كړو او وې ويل: زه كوشش كوم چې د اسلام خدمت به وكړم

بِمَالِيْ وَ اَبْتَغِيْ بِهٖ مَرْضَاةَ اللّٰهِ

په خپل مال سره او په دې (مال) سره به د الله تعالى رضا حاصله كړم.

د الفاظو تحقيق

غَنِيًّا	مالدار/ شتمن، (ج) أَغْنِيَاءُ.
رَفَعَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ف) اوچتول
أَجْتَهِدُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (افتعال) كوشش كول.
مَرْضَاةٌ	اسم مصدر، باب (س) خوشحالېدل/ خوشحالي.

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

مَعْبَرٌ فَوْقِيٌّ جِسْرٌ	هوايي پل.	مَعْبَرٌ سُفْلِيٌّ	د ځمكې لاندې لاره/ زمين پل
مَحَطَّةُ بِتْرُوْلٍ	د پټرولو پمپ.	اَلْبَاخِرَةُ	د سمندري بېړۍ كپتان.
سَيَّارَةُ إِسْعَافٍ	ايمبولنس.	حَرَارَةٌ	ګرمي.
اَلْبَاخِرَةُ الْمُكَيَّفَةُ	ايركنډيشن/ سمندري بېړۍ.		
صُدَاعٌ	سر درد.	ضَغْطُ دَمٍ	د وينې زياتوالى/ بلډ پرېشر
حَسَّاسِيَّةٌ	الرژي/ حساسيت.	طَبِيْبُ أَسْنَانٍ	د غاښونو ډاكټر.
اَلْعَالِمُ الطَّبِيْعِيُّ	ساينس پوه.	عُلَمَاءُ الذَّرَّةِ	د ايټم ساينس پوه.

مُسَابَقَةٌ

د منډي مقابله

كَانَتْ أَمْسِ مُسَابَقَةٌ فِي الْجَرْيِ فِي مَدْرَسَتِيْ- أَوَّلًا اِخْتَارَ مُعَلِّمُ الرِّيَاضَةِ

پرون ورځ زموږ په مدرسه کي د منډي مسابقه وه. لومړی د ورزش ښوونکي

أَرْبَعَةً وَعِشْرِيْنَ طَالِبًا مِنْ جَمِيْعِ الصُّفُوْفِ هُمْ أَقْرَانٌ

د ټول صنف څخه څلرويشت زده کوونکي خوښ کړل چي دوی همزولي

وَأَكْفَاءُ وَ أَوْقَفَهُمْ فِيْ صُفُوْفٍ صَفًّا خَلْفَ صَفٍّ وَفِيْ كُلِّ صَفٍّ ثَلَاثَةٌ

او برابر وو، دوی يې د يو بل پسې صفونو کي ودرول، په هر صف کي دري کسان وو.

د الفاظو تحقيق

مُسَابَقَةٌ	اسم، مصدر، باب (مفاعلة) د يو بل سره په منډه کي مسابقه کول.
اَلْجَرْيُ	اسم، مصدر، باب (ض) منډه کول
اِخْتَارَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) چاڼ کول.
اَلرِّيَاضَةُ	اسم، مصدر، باب (ن) بدني ورزش کول.
أَقْرَانٌ	معنى يې ده: برابر، (مفرد) قِرْنٌ.
أَكْفَاءُ	معنى يې ده: برابر، هم عمر، (مفرد) كُفْوٌ.
أَوْقَفَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افعال) درول.
صُفُوْفٌ	معنى يې ده: قطار/لين، صف، (مفرد) صَفٌّ

وَوَقَفَ الْأُسْتَاذُ بِجَانِبٍ مِنْ هٰذِهِ الصُّفُوْفِ وَقَدَّمَ صَفًّا فِيْهِ مُحَمَّدٌ

ښوونکی ددې صفونو په يو طرف کي ودرېدلو، يو صف يې مخکي کړ چي په هغې کي محمد

وَإِبْرَاهِيْمُ وَسَعِيْدٌ وَهُمْ أَقْرَانٌ وَأَكْفَاءُ، وَقَالَ: قُوْمُوْا فِيْ صَفٍّ وَاحِدٍ

ابراهيم او سعيد وو، دوی همزولي او يو برابر کسان وو، وې ويل: په يو صف

وَعَلٰى خَطٍّ وَاحِدٍ وَلَا يَتَقَدَّمُ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَكَانَ اِبْرَاهِيْمُ مُتَقَدِّمًا قَلِيْلًا

او يو خط باندي ودرېږئ، ستاسو څخه به يو کس هم نه مخکي کېږي، ابراهيم لږ مخکي ؤ،

فَأَخَّرَهُ وَجَعَلَهُ فِي الصَّفِّ، وَقَالَ: أَنَا أَعُدُّ لَكُمْ فَإِذَا قُلْتُ:

نو يې وروسته کړو او په صف کي يې ودرولو، وې ويل: زه تاسو ته حساب کوم، کله چې ما وويل

وَاحِدٌ: قُومُوا الصَّفَّ وَإِذَا قُلْتُ: إِثْنَانِ فَاسْتَعِدُّوا،

يو نو تاسو صف سيده کړئ. کله چې ما وويل دوه، نو تاسو ځانونه تيار کړئ

وَاجْمَعُوا ثِيَابَكُمْ، وَإِذَا قُلْتُ: ثَلَاثَةٌ فَطِيرُوا، وَذَهَبَ أَحَدُ الْمُعَلِّمِينَ

او جامي راغونډې کړئ. کله چې ما وويل درې، نو تاسو والوځئ. د ښوونکو څخه يو کس

إِلَى آخِرِ الْمَيْدَانِ وَوَضَعَ هُنَالِكَ قَصَبَةً وَقَالَ: هٰذِهٖ هِيَ الْغَايَةُ.

د ميدان آخر ته لاړو. هلته يې يو بانس ودرولو. وې ويل دا به انتهاء وي

د الفاظو تحقيق

قُومُوا	صيغه جمع مذکر. فعل امر حاضر معروف، باب (ن) درېدل
خَطًّا	کرښه، نخښه. (ج) خُطُوطٌ
أَعُدُّ	صيغه واحد متکلم. فعل مضارع معروف. باب (ن) شمارل
سَوُّوا	صيغه جمع مذکر. فعل امر حاضر معروف. باب (تفعيل) سيده کول.
قَصَبَةٌ	هغه لرګی چې په ميدان کې د علامې او نخښې لپاره درول کېږي، (ج) قَصَبَاتٌ.

وَقَالَ الْأُسْتَاذُ: وَاحِدٌ وَوَقَفَ قَلِيلًا، ثُمَّ قَالَ: إِثْنَانِ، فَتَقَدَّمَ سَعِيدٌ

ښوونکي ووېل: يو. لږ ودرېدلو، بيا يې ووېل: دوه. سعيد مخکې شو.

فَقَالَ الْأُسْتَاذُ: تَأَخَّرْ يَا سَعِيدُ وَأَنَا أَعُدُّ مَرَّةً ثَانِيَةً فَقَالَ: وَاحِدٌ إِثْنَانِ ثَلَاثَةٌ

ښوونکي ووېل: اې سعيده! شاته شه: زه دويم ځل شمار نيسم، وې ويل: يو، دوه، درې

فَطَارَ الْأَوْلَادُ لَا يَدْرِي أَحَدٌ مَنِ السَّابِقُ حَتّٰى بَرَزَ مُحَمَّدٌ

هلکان والوتل. نه معلومېده چې څوک به مخکې شي. تردې چې محمد مخکې ووتلو.

وَهَتَفَ الْأَوْلَادُ بِاسْمِهٖ وَقَالُوا: مُحَمَّدٌ مُحَمَّدٌ وَصَاحُوا مَرْحٰى مَرْحٰى

هلکانو د هغه په نوم اواز وکړو، وې ويل محمد. محمد. محمد. چيغه يې کړه چې شاباش، شاباش،

وَكَانَ هُوَ الْمُجَلِّيَ وَلَحِقَهٗ إِبْرَاهِيمُ فَكَانَ هُوَ الْمُصَلِّيَ وَجَاءَ دَوْرِيْ

هغه تر ټولو وړاندې و. ابراهيم هم وروسته و چې دوهم ځای شو، زما نوبت راغلو.

وَكُنْتُ فِيْ أَقْرَانِيْ وَأَتْرَابِيْ، وَعَدَّ الْأُسْتَاذُ: وَاحِدٌ إِثْنَانِ ثَلَاثَةٌ

زه په خپلو همزولو او همسرو کې ودرېدم. ښوونکي شمار وکړو: يو. دوه. درې.

وَبُهِتُّ	لِلَيْلا	عِنْدَ	الْجَرْيِ	فَمَا	قَدَرْتُ	اَنْ	اَسْبِقَ	وَاَكُوْنَ الْمُجَلِّيَ
	ما د منډې په وخت کې لږ ځنډ وکړو . زه قادر نه شوم چې مخکې شم او تر ټولو وړاندې شم.							
وَوَصَلْنَا	اِلَى	الْغَايَةِ	وَكُنْتُ	الْمُصَلِّيَ.				
	او موږ انتهاء ته ورسېدلو او زه په دويم نمبر باندې ورسېدم							

دالفاظو تحقيق

بَرَّزَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) ظاهر بدل، ځرګندېدل، مخکې تلل.
مَرْحَىٰ مَرْحَىٰ	معنى يې ده. شاباش - شاباش
اَلْمُجَلِّيْ	اول نمبر راتلل، (صيغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل باب تفعيل).
اَلْمُصَلِّيْ	دويم نمبر راتلل، (صيغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل باب تفعيل)

فائده: د اَلْمُصَلِّيْ: پورتنۍ معنى به هغه وخت وي چې د دې مصدر (تصليةٌ) وي.

هَتَفَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) اواز کول.
بُهِتُّ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (افعال) شاته پاتې کېدل.

د لفظ دَوْر تشريح: (۱) نوبت، نمبر، د تېې نمبر، (۲) منزل (کور) چې په يو بل د پاسه وي. (۳) حصه، برخه، (۴) د کارونو لړۍ. (۵) چکر، د پګړۍ يو وَل، ويل کېږي: (اَلْفُ عَشَرَ دَوْرَ عِمَامَتِهِ).

ترجمه: د هغه د پګړۍ يو وَل خلاص شو

(۶) د منطقيانو په نزد د دوه شيانو په يو بل باندې موقوف کېدلو ته دور ويل کېږي. (ج) اَدْوَارٌ.

د نورو الفاظو سره د (دَوْر) استعمال:

اَلدَّوْرُ الْاَرْضِيُّ	د ابادۍ لاندينۍ برخه، ژېر زمينې.
اَلدَّوْرُ الْاِيْجَابِيُّ	مثبت رول/ کردار
اَلدَّوْرُ الْبُطُوْلِيُّ	زړور کردار.
اَلدَّوْرُ الْحَاسِمُ	پرېکنده عمل/ زبردست کار.
دَوْرَةُ الْاُمَمِ الْمُتَّحِدَةِ	د ملګرو ملتونو غونډه
دَوْرَةُ الْمَجْلِسِ النِّيَابِيِّ	د پارلمان اجلاس/ د کال معياري غونډه.
اَلدَّوْرَةُ الطَّارِئَةُ	بېړنۍ غونډه.

وَكَانَ خَالِدٌ يَتَجَلّٰى فَيَهْتِفُ الْأَوْلَادُ بِاسْمِهٖ وَقَالُوْا: مَرْحٰى مَرْحٰى

خالد تر ټولو وړاندې و. هلکانو د هغه په نوم اواز وکړو. ویل یې شاباش. شاباش.

وَكَانَ إِخْوَانِيْ يَظُنُّوْنَ أَنِّيْ أَنَا أَنْجَلِيْ لِأَنِّيْ خَفِيْفٌ وَسَرِيْعٌ

زما وروڼو به ګومان کولو چې زه به مخکښ یم؛ ځکه چې زه سپک او تېز یم.

وَأَجْرِيْ كُلَّ يَوْمٍ وَتَأَسَّفْتُ لَمَّا وَلٰكِنِّيْ قُلْتُ فِيْ نَفْسِيْ:

روزانه منډې کوم. خو ما افسوس وکړو. خو ما په خپل زړه کې وویل

سَأَسْبِقُ فِي الْمَرَّةِ الثَّانِيَةِ عِنْدَ انْتِهَاءِ السَّنَةِ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ

که د الله تعالی خوښه وه. نو زه به دویم ځل د کال په پای کې مسابقه کوم،

وَخَطَبَ الْأُسْتَاذُ فِي الْأَخِيْرِ وَقَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَسَلَّمَ

په اخر کې ښوونکي خطبه وکړه او وې ویل بې شکه نبي علیه السلام

كَانَ يُسَابِقُ وَكَانَ أَصْحَابُهٗ يَتَسَابَقُوْنَ وَيَنْبَغِيْ لِلْمُسْلِمِ أَنْ يَكُوْنَ

به مسابقه کول. صحابه کرامو به یې هم د منډو مسابقې کولې. مسلمان ته پکار ده چې هغه

نَشِيْطًا خَفِيْفًا قَوِيًّا حَتّٰى لَا يَعْجِزَ فِي الْجِهَادِ.

چست. سپک او قوي وي. ترڅو چې په جهاد کې عاجزه نه شي.

د الفاظو تحقيق

يَظُنُّوْنَ	صیغه جمع مذکر غائب. فعل مضارع معروف. باب ن ګومان کول
خَفِيْفٌ	معنی یې ده سپک ترې
لَا يَعْجِزُ	صیغه واحد مذکر غائب. فعل مضارع معروف. باب ض عاجز کېدل

اللغات الجديدة/ نوې لغتونه

سِبَاقُ الْحِصَانِ	د اسونو منډه
الْجَوْكِيْ	تکړه اس خغلونکی
كُرَةُ الْقَدَمِ	د پښو توپ/ فټ بال
خَطُّ التَّمَاسِ	د بونډرۍ لاین: هغه کرښه چې د لوبې د میدان حد بندي وړ باندې کېږي.
حَكَمٌ	ریفري/ پرېکړه کوونکی
حَارِسُ الْمَرْمٰى	ګول کیپر: توپ نیونکی

مُدَافِع	نیونکی/ فیلډر
رَامِي الْكُرَة	توپ ویشتونکی بالر
حَكَم	امپایر/ فیصله کوونکی
ضَارِبُ الْكُرَة	توپ وهونکی بیټسمین
مِضْرَب	بیټ/ ډنډه
شَبَكَة	نټه جال

اَلسَّاعَةُ

ساعت/ ګهړی

حَارِث	كَمِ السَّاعَةُ يَا أَخِي؟
حارث	اې وروره! څه وخت دی؟
سَعِيْد	اَلسَّاعَةُ عَشْرَةٌ وَرُبْعٌ أَلَيْسَ عِنْدَكَ سَاعَةٌ؟
سعید	پاؤ باندې لس بجې دي، ایا ساعت درسره نشته؟
حَارِث	بَلٰى! وَلٰكِنَّ سَاعَتِيْ وَاقِفَةٌ.
حارث	ولې نه! خو زما ساعت ولاړ دی.
سَعِيْد	لَعَلَّكَ مَا مَلَأْتَهَا.
سعید	شاید تا یې چابي/ کیلي ډکه کړې نه وي؟ بتري به نه لري؟
حَارِث	نَعَمْ! نَسِيْتُ أَنْ أَمْلَأَهَا الْبَارِحَةَ أَنَا أَمْلَأُهَا فِي السَّاعَةِ الْعَاشِرَةِ فِي اللَّيْلِ وَلٰكِنْ غَلَبَنِيْ عَيْنِيْ الْبَارِحَةَ لَقَدْ كُنْتُ تَعِبًا جِدًّا فَمَا مَلَأْتُهَا.
حارث	هو، زما هر شو چې پرون شپه یې ډکه کړم. زه یې د شپې له خوا لس بجې ډکوم. خو په ما باندې پرون شپه سترګې/ خوب غالب شو. زیات ستړی وم؛ نو ډک مې نه کړو.
سَعِيْد	هَلْ تُرِيْدُ ضَبْطَهَا بِسَاعَتِيْ؟
سعید	ایا ته یې زما د ساعت سره په تیم کول غواړې؟

دالفاظو تحقيق

اَلسَّاعَةُ	قيامت، گړی، ساعت، وخت، (ج) سَاعَاتٌ.
وَاقِفَةٌ	صيغه واحد مؤنث، بحث اسم فاعل، باب (ض) بند بدل.
مَامَلَأْتَ	صيغه واحد مذكر حاضر، فعل ماضي منفي معروف، باب (ف) ډكول.
اَلْبَارِحَةُ	معنى يې ده: تيره شوې شپه
ضَبْطٌ	مصدر، باب (ن) صحيح كول.

حَارِثٌ	نَعَمْ! اَضْبِطُهَا بِسَاعَتِكَ اِذَا كَانَتْ سَاعَتُكَ مُسْتَقِيْمَةً.
حارث	هو، زه يې ستا د ساعت سره سموم، خو كه ستا ساعت روغ (په تېم برابر) وي
سَعِيْدٌ	سَاعَتِيْ تَتَقَدَّمُ دَقِيْقَتَيْنِ فِيْ اَرْبَعٍ وَعِشْرِيْنَ سَاعَةً وَلَقَدْ ضَبَطْتُهَا الْبَارِحَةَ فَأَخَّرْتُهَا دَقِيْقَتَيْنِ.
سعيد	زما ساعت په څلرويشت ساعته كې دوه دقيقې مخكې كېږي، نو ما پرون په تايم وخت برابر كړو، نو دوه دقيقې مې وروسته كړو.
حَارِثٌ	كَمِ السَّاعَةُ الْآنَ؟
حارث	اوس وخت څه دى؟
سَعِيْدٌ	اَلْآنَ عَشْرٌ وَثُلُثٌ.
سعيد	اوس شل منټه د پاسه لس بجې دي.
حَارِثٌ	اَشْكُرُكَ اَرِنِيْ سَاعَتَكَ.
حارث	مهرباني وكړه، خپل ساعت ماته وښيه!
سَعِيْدٌ	تَفَضَّلْ.
سعيد	واخله.

دالفاظو تحقيق

اَضْبِطُهَا	صيغه واحد مذكر متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ض) سمول.
دَقِيْقَتَيْنِ	صيغه تثنيه، دوه منټه، (مفرد) دَقِيْقَةٌ (ج) دَقَائِقُ.
فَأَخَّرْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) شاته كول.
عَشْرٌ وَثُلُثٌ	شل منټه د پاسه لس بجې.
تَفَضَّلْ	صيغه واحد مذكر، فعل امر حاضر، باب (تفعّل) مهرباني كول.

حَارِثٌ	إِنَّ سَاعَتَكَ ثَمِيْنَةٌ وَجَمِيْلَةٌ مِيْنَاؤُهَا جَمِيْلَةٌ وَعَقَارِبُهَا دَقِيْقَةٌ وَغِطَاؤُهَا نَظِيْفٌ بِكَمْ اشْتَرَيْتَهَا يَا سَعِيْدُ؟
حارث	ستا ساعت قيمتي، ښايسته. داخلي ميدان يې ښايسته. ستني يې ډېرې نرۍ او شيشه يې ډېره پاکه ده. اې سعيده په څو دې اخيستې دی؟
سَعِيْدٌ	أَهْدَاهَا إِلَيَّ أَخِي الْكَبِيْرُ وَأَخْبَرَنِيْ أَنَّهُ اشْتَرَاهَا بِثَلَاثِيْنَ رُبِيَّةً وَسَاعَتُكَ بِكَمْ؟
سعيد	ماته زما مشر ورور دالې کړی. ماته يې خبر راکړی چې هغه په دېرش روپۍ اخيستی او ستا ساعت په څو دی؟ (يعني څومره قيمت لري؟)
حَارِثٌ	سَاعَتِيْ أَرْخَصُ مِنْهَا فَإِنَّهَا بِعِشْرِيْنَ رُبِيَّةً لَقَدْ أَهْدَاهَا إِلَيَّ عَمِّيْ لَمَّا رَجَعَ مِنَ السَّفَرِ.
حارث	زما ساعت د هغه څخه ارزان دی؛ ځکه چې دا په شل روپۍ دی. ماته زما تره دالې کړی، کله چې د سفر څخه واپس کېدلو.

دالفاظو تحقيق

ثَمِيْنَةٌ	معنی يې ده: قيمتي شی، مذکر يې (ثَمِيْنٌ) راځي.
مِيْنَاءُ	داخلي ميدان، (ج) مَوَانِيْ، مَوَانٍ.
عَقَارِبُ	د ساعت ستنې، (مفرد) عَقْرَبٌ.
غِطَاءٌ	پرده/ سرپوش/ کور (دلته شيشه مراد ده)، (ج) أَغْطِيَةٌ.
أَرْخَصُ	صيغه واحد بحث اسم تفضيل، باب (ک) ارزانه کېدل.
أَهْدٰی	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف. باب (افعال) دالې ورکول.

سَعِيْدٌ	إِنَّ السَّاعَةَ لَازِمَةٌ فِيْ هٰذَا الزَّمَانِ فَبِالسَّاعَةِ يَعْرِفُ التِّلْمِيْذُ مِيْعَادَ الْمَدْرَسَةِ وَبِالسَّاعَةِ يَعْرِفُ الْمُسْلِمُ أَوْقَاتَ الْجَمَاعَةِ وَالصَّلَوَاتِ.
سعيد	نن سبا ساعت ډېر ضروري دی، په ساعت سره شاګرد د مدرسې وخت پېژني. په ساعت سره مسلمان د جماعت او لمونځونو وخت پېژني.
حَارِثٌ	نَعَمْ! أَنَا كُنْتُ أَنَا أَتَأَخَّرُ عَنْ مِيْعَادِ الْمَدْرَسَةِ فِيْ بَعْضِ الْأَيَّامِ وَتَفُوْتُنِي الْجَمَاعَةُ أَحْيَانًا وَلٰكِنْ مُنْذُ اشْتَرَيْتُهَا لَمْ أَتَأَخَّرْ عَنِ الْمَدْرَسَةِ وَمَا فَاتَتْنِيْ جَمَاعَةٌ.
حارث	هو، زه به په څينو ورځو کې د مدرسې له وخت څخه ځنډېدلم، جماعت به راڅخه فوت کېدلو، خو د کوم وخت څخه چې مې ساعت اخيستی، د مدرسې څخه نه يم ځنډېدلی او نه هم جماعت راڅخه فوت شوی.

سُعِيْدُ	أَسْتَأْذِنُكَ لِأَنِّيْ مُسَافِرٌ الْيَوْمَ وَمِيْعَادُ الْقِطَارِ السَّاعَةُ اثْنَتَا عَشْرَةَ إِلَّا ...
سعيد	اوس زه ستا څخه اجازه غواړم، ځکه چې نن ورځ زه مسافر يم، د ريل ګاډي وخت لس دقيقې کم دولس بجې دی.

دالفاظو تحقيق

لَازِمَةٌ	صيغه واحد مؤنث، بحث اسم فاعل، باب (س) ضروري کيدل
أَوْقَاتٌ	(مفرد) وَقْتٌ، معنى يې ده: موده/ وخت
تَفُوْتُ	صيغه واحد مؤنث غائب، فعل مضارع معروف، باب (ن) ضايع کول
اِشْتَرَيْتُ	صيغه واحد متکلم، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) اخيستل
أَسْتَأْذِنُ	صيغه واحد متکلم، فعل مضارع معروف، باب (استفعال) اجازه اخيستل

د مُذْ و مُنْذُ تحقيق:

د مُذْ او مُنْذُ د استعمال درې صورتونه دي:

اول د حرف جر په توګه:

(۱) که په ماضي زمانه باندې داخل وي، نو په معنى د (مِنْ) سره به وي.

(۲) که په حال زمانه باندې داخل وي، نو په معنى د (فِيْ) سره به وي

(۳) که په محدوده زمانه باندې داخل وي، نو په معنى د (مِنْ او إِلَى) سره به وي.

دويم د اسم په توګه:

دا دواړه الفاظ د اسم په توګه هغه وخت استعماليږي چې ددې وروسته اسم مرفوع وي، لکه: (مَا رَأَيْتُهُ مُذْ يَوْمَانِ).

فايده: ځينې محققين وايي: دا دواړه به په هغه صورت کې ظرف وي چې اضافت يې جملې ته شوى وي، په دې صورت کې به فعل حذف کولى شي او فاعل به باقي پرېښودلى شي. تقدير: جارت به داسې شي: (أَيْ مَا رَأَيْتُهُ مُذْ يَوْمَانِ).

يم د ظرف په توګه:

جمهور قول دا دی: که ددې وروسته جمله اسميه يا فعليه وي، نو دواړه به ظرف وي

اَلْوَقْتُ وَاسِعٌ فَلَيْسَ الْآنَ اِلَّا عَشْرٌ وَنِصْفٌ وَالْمَحَطَّةُ قَرِيْبَةٌ مِّنْ بَيْتِكَ

وخت زيات دی. اوس خو (ايله) لس نيمي بجې دي. اسټېشن هم ستا کور ته نږدې دی.

نَعَمْ! اَلْوَقْتُ وَاسِعٌ وَلٰكِنْ لِيْ شُغْلٌ فِي السُّوْقِ وَلَمْ اَرْبِطِ الْحَوَائِجَ اِلَى الْآنَ.

هو، وخت زيات دی، خو زه په بازار کې کار لرم. تر اوسه مې د خپل سفر سامان نه دی تړلی.

عَلٰى بَرَكَةِ اللّٰهِ اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ

. الله تعالى دې برکت پکې نازل کړي. السلام عليکم ورحمة الله وبرکاته

وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهٗ

وعليکم السلام ورحمة الله وبرکاته

دالفاظو تحقيق

	صيغه واحد مذكر، بحث اسم فاعل، باب (س) پراخه کېدل. گنجايش کېدل
	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ض) تړل

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

...السَّاعَاتِ	د ساعتونو دکان	اَلزُّجَاجُ	د ساعت شيشه
...السَّاعَةِ	د ساعت کيلي	تَنْظِيْفُ السَّاعَةِ	د ساعت صفايي
...الْعَرْضِ	شوکيس	تَشْكِيْلَةُ السَّاعَةِ	د ساعت ډيزاين
...السَّاعَةِ	د ساعت وارنټي	سَاعَةٌ مُنَبِّهَةٌ	بيداره کوونکی ساعت
...الْكَفَالَةِ	وارنټي کارډ	سَاعَةُ الْحَائِطِ	د دېوال ساعت

اَلْفُطُوْرُ

الفطور/ د سهار ډوډی/ ناشته

...مِنْ اَبِيْ وَاُمِّيْ اَنْ اَصُوْمَ يَوْمًا مِّنْ رَمَضَانَ فَقَالَ اَبِيْ:

...د خپل پلار او مور څخه وغوښتل چې د رمضان يوه ورځ روژه ونيسم، پلار راته وويل

...صَغِيْرٌ ضَعِيْفٌ لَاتَصْبِرُ عَلَى الْجُوْعِ وَالْعَطَشِ وَقَالَتْ اُمِّيْ:

...ووړوکی (او) کمزوری يې، لوږه او تنده نه شې برداشت کولی، مور مې راته وويل:

هٰذِهٖ اَيَّامُ صَيْفٍ وَالصَّوْمُ فِيْهَا شَدِيْدٌ اِصْبِرْ حَتّٰى تَكُوْنَ اَيَّامُ شتاء

دا د اوړي ورځې دي. روژې پکې سختې دي. صبر وکړه تر څو د ژمي ورځې شي.

وَلٰكِنِّيْ بَكَيْتُ وَقُلْتُ: قَدْ صَامَ مَحْمُوْدٌ وَهُوَ فِيْ سِنِّيْ

خو ما ژړل. ما وویل محمود روژه نیولې وه او هغه زما همزولی و.

وَقَدْ صَامَ اِسْمٰعِيْلُ وَهُوَ اَصْغَرُ مِنِّيْ وَلِمَاذَا اَنْتَظِرُ اَيَّام

اسماعیل هم روژه نیولې وه او هغه تر ما کشر دی، نو زه ولې انتظار وکړم؟

دالفاظو تحقیق

اَلْفُطُوْرُ	د فا، په ضمې سره. معنی یې ده روژه ماتول. د فا، په فتحې سره. معنی یې ده. ناشته
اَصُوْمُ	صیغه واحد متکلم. فعل مضارع معروف، باب (ن) روژه نیول.
لَاتَصْبِرْ	صیغه واحد مذکر حاضر. فعل مضارع معروف، باب (ض) بند پدل، صبر کول.
سِنٌّ	معنی یې ده: غابښ، عمر، (ج) اَسْنَانٌ.
اَنْتَظِرُ	صیغه واحد متکلم. فعل مضارع، باب (افتعال) انتظار کول.

وَقَدْ رَاَيْتُ مَحْمُوْدًا لَمَّا صَامَ لَبِسَ ثِيَابًا جَدِيْدًا

محمود مې ولیدلو، کله چې یې روژه ونیوله، نو نوي جامې کالي یې اغوستلي و.

وَصُنِعَتْ لَهٗ اَطْعِمَةٌ لَذِيْذَةٌ وَقُدِّمَ لَهٗ اَقَارِبُهٗ هَدَايَا وَجَوَائِز

د هغه لپاره خوندور خوراړه تیار شول. خپلوانو یې ډالۍ او تحفې ورته وړاندې کړې.

وَاجْتَمَعَ نَاسٌ كَثِيْرٌ وَكَانَ مَحْمُوْدٌ لَهٗ شَرَفٌ كُلٌّ يَتَحَادَثُ مَعَهٗ وَيَتَقَرَّبُهٗ اِلَيْهِ

ډېر خلک جمع شول. د محمود ډېر قدر عزت وشو. هر چا به خبرې ورسره کولې، ځان ته به یې نژدې کولو.

وَقَدْ سَمِعْتُ اَنَّ الْوَلَدَ الصَّغِيْرَ اِذَا صَامَ كَانَ لِوَالِدَيْهِ الْاَجْرُ وَالثَّوَاب

ما اورېدلي چې وړوکی ماشوم کله روژه ونیسي، نو اجر او ثواب یې د مور او پلار وي.

وَاُحِبُّ اَنْ يَنَالَ اَبِيْ وَ اُمِّيْ الْاَجْرَ وَالثَّوَاب

.. زه خوښوم چې زما پلار او مور اجر او ثواب حاصل کړي.

دالفاظو تحقیق

صُنِعَتْ	صیغه واحد مؤنث غائب، فعل ماضي مجهول، باب (ف) جوړول، تیارول.
اَطْعِمَةٌ	خوراک. (مفرد) طَعَامٌ

[illegible]	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي معروف. باب تفعيل وراندې كول
[illegible]	انعام/ دالى/ تحفه. مفرد، جَائِزَةٌ
[illegible]	صيغه واحد مذكر غائب. فعل مضارع معروف. باب تفعيل نژدې كول
[illegible]	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي معروف. باب ن روزه نيول
[illegible]	صيغه واحد مذكر غائب. فعل مضارع معروف. باب ف، موندل

أَنِّي وَرَضِيَتْ أُمِّي وَدَعَتْ أُمِّي أَصْدِقَائِي وَأَتْرَابِي

زما پلار (خبره) ومنله او مور مې راضي شوه. مور مې زما ملګري او همزولي زما سره د

...سَحَرٍ مَعِي فَبَاتُوا فِي بَيْتِي وَفِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ فِي اللَّيْلِ اسْتَيْقَظْنَا

پښمني كولو لپاره راوبلل. هغوى زما په كور كې شپه تېره كړه. د شپې څلور بجې مونږ ويښ كړو.

...قَدَّمَتْ أُمِّي طَعَامًا لَذِيذًا فَأَكَلْنَا وَشَبِعْنَا وَنِمْنَا قَلِيلًا وَاسْتَيْقَظْنَا لِصَلَاةِ الصُّبْحِ.

زما مور خوندور خواړه راوړه، مونږ وخوړل او ماړه شولو. لږ وخت ويده شولو. د سهار لمانځه ته ويښ شولو

دالفاظو تحقيق

[illegible]	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف. باب (س) قبلول.
[illegible]	صيغه واحد مؤنث غائب، فعل ماضي معروف. باب (ن) دعاء كول. رابلل. غوښتل
[illegible]	د پښمني په وخت دروډي خوړل او اوبه څښل/ پښمني
[illegible]	صيغه جمع متكلم، فعل ماضي معروف. باب (س) مړېدل.
[illegible]	صيغه جمع متكلم، فعل ماضي معروف، باب (س) خوب كول.

...فِي النَّهَارِ أَرَادَتْ أُمِّي أَنْ تَشْغَلَنِي فَلَا أَذْكُرَ الْجُوعَ وَ الْعَطَشَ

زما مور اراده وكړه چې د ورځې له خوا ما مصروف كړي څو لوږه او تنده راته ياده نه شي،

...فَأَرْشَدَتْنِي بِأَشْغَالٍ لَيْسَ فِيهَا تَعَبٌ وَ كُنْتُ فِي شُغْلٍ وَحَدِيثٍ مَعَ الْأَصْدِقَاءِ وَالْأَتْرَابِ

نو هغې د داسې مصروفيت حكم وكړو چې ستړيا پكې نه وي. زه د ملګرو او همزولو سره په كار او خبرو كې وم

...حَتَّى انْتَصَفَ النَّهَارُ وَمَا شَعَرْتُ بِجُوعٍ وَلَا عَطَشٍ وَفِي الظَّهِيرَةِ شَعَرْتُ بِظَمَاءٍ

...ورځ نيمايي شوې وه، په لوږه او تنده باندې خبر نه وم، خو د ماسپښين په وخت مې لږه تنده

...وَحَرٍّ فَاغْتَسَلْتُ فَذَهَبَ عَنِّي الظَّمَاءُ وَاسْتَرَحْتُ.

او ګرمي محسوس كړه، نو ولمبېدم، زما څخه تنده لاړه او په ارام شوم.

د الفاظو تحقيق

تَشُغَلُ	صيغه واحد مؤنث غائب، فعل مضارع معروف، باب (ن) مشغولېدل، مصروف کېدل
اَلْعَطَشُ	تنده، (عَطِشَ يَعْطِشُ عَطَشًا) باب (ض) تږى کېدل
حَدِيثٌ	معنى يې ده: خبرې اترې، (ج) أَحَادِيثٌ.
اِنْتَصَفَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) نيمايي کېدل
مَاشَعَرْتُ	صيغه واحد متکلم، فعل ماضي منفي معروف، باب (ن) محسوس کول/ پوهېدل
اِغْتَسَلْتُ	صيغه واحد متکلم، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) لمبېدل/ غسل کول
اَلظَّمَاءُ	مصدر. باب (ف) تږى کېدل
اِسْتَرَحْتُ	صيغه واحد متکلم، فعل ماضي معروف، باب (استفعال) راحت مونډل/ آرام مونډل

وَفِي الْعَصْرِ شَعَرْتُ بِالْجُوْعِ وَرَأَيْتُ أَطْعِمَةً وَثِمَارًا وَفَوَاكِهَ وَقَالَ لِيْ أَحَدُ الْأَصْدِقَاءِ

مازديگر مې لوږه محسوس کړه، خوراکونه، مختلفې مېوې مې وليدلې، يو ملگري راته وويل

لَا بَأْسَ أَنْ تَأْكُلَ شَيْئًا وَلَا يَرَاكَ الْآنَ أَحَدٌ وَقَدْ أَكَلْتُ أَيْضًا

هيڅ پروا نه کوي. که ته څه شی وخورې. اوس دې هيڅوک نه ويني، ما هم خوراک وکړو.

لٰكِنْ كُنْتُ صَائِمًا: قُلْتُ: نَعَمْ! لَا يَرَانِيْ هُنَا أَحَدٌ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَرَانِيْ

کله چې زما روژه وه، ما وويل: هو. څوک مې نه ويني، مگر الله تعالى مې ويني.

وَسَكَتَ صَدِيْقِيْ وَصَبَرْتُ عَلَى الْجُوْعِ

نو زما ملگرى چوپ شو، ما په لوږه باندې صبر وکړو.

د الفاظو تحقيق

تَأْكُلُ	صيغه واحد مذکر حاضر، فعل مضارع معروف، باب (ن) خوراک کول
لَايَرَاكَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ف) کتل
سَكَتَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) چوپ پاتې کېدل.
صَبَرْتُ	صيغه واحد متکلم، فعل ماضي معروف، باب (ض) صبر کول

د لفظ لا بَاْسَ تحقيق:

(لا بَاْسَ) هيڅ پروا نه کوي، د نحوي ترکيب په اعتبار سره (لا) د نفي جنس لپاره ده او (بَاْسَ) يې اسم دی او خبر يې محذوف دی، مثلا

لا بَاْسَ بِهٖ	په هغه باندې هيڅ اعتراض نشته
لا بَاْسَ فِيْهِ	(أَيْ لَا حَرَجَ فِيْهِ) په دې کې هيڅ حرج -خيره- نشته.
لا بَاْسَ عَلَيْكَ	په تا باندې هيڅ وېره نشته
لا بَاْسَ أَنْ تَجْمَعُوْا	ستا په راوړلو کې هيڅ مشکل نشته

تنبيه: زيات وخت د (لا بَاْسَ) په ځای (مَا بَاْسَ) هم استعمالېږي او (مَا بَاْسَ) په معنی د (لا بَاْسَ) سره دی، مثلا: (مَا بَاْسَ عَلَيْكَ بمعنى لا بَاْسَ عَلَيْكَ).

وَقُبَيْلَ الْغُرُوْبِ حَضَرَ أَصْدِقَاءُ أَبِيْ وَأَقَارِبُنَا وَنُقِلَ الْفُطُوْرُ إِلَى الْمَسْجِدِ

د لمر د ډوبېدو څخه وړاندې زما د پلار ملګري او خپلوان راغله، روژه ماتي جومات ته يوړل شو.

وَكَانَ الْوَقْتُ شَدِيْدًا عَلَيَّ فَكُنْتُ أَرْمُقُ الْمُؤَذِّنَ وَأَعُدُّ الدَّقَائِقَ

دا وخت په ما باندې ډېر سخت شو، ما به مؤذن ته کتل، دقيقې (منټونه) به مې شمېرل.

فَلَمَّا أَذَّنَ أَفْطَرْتُ بِتَمْرَةٍ ثُمَّ أَكَلْتُ وَشَرِبْتُ وَقُلْتُ

کله چې اذان وشو، په يوه خورما مې روژه ماته کړه، بيا مې خوراک او څښاک وکړو، ما وويل:

كَمَا عَلَّمَنِيْ أَبِيْ: ذَهَبَ الظَّمَاءُ وَابْتَلَّتِ الْعُرُوْقُ وَثَبَتَ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ

څرنګه چې زما پلار راته ښودلې وه: تنده لاړه، رګونه لانده شول، اجر ثابت شو، که د الله تعالى خوښه وه.

وَمَا أَكَلْتُ طَعَامًا أَلَذَّ مِنْ طَعَامِ ذٰلِكَ الْيَوْمِ وَمَا كَانَ يَوْمٌ أَجْمَلَ فِيْ حَيَاتِيْ مِنْ ذٰلِكَ الْيَوْمِ

ما د هغې ورځې څخه زيات خوږ خوراک نه دی کړی، زما په ژوند کې تر هغې ښايسته ورځ نه وه.

د الفاظو تحقيق

نُقِلَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي مجهول، باب (ن) نقل کول.
أَرْمُقُ	صيغه واحد متکلم، فعل مضارع معروف، باب (ن) په توجه سره کتل/ په زير زير کتل
أَعُدُّ	صيغه واحد متکلم، فعل مضارع معروف، باب (ن) شمار کول.
تَمْرَةٌ	معنى يې ده: خورما، (ج) تَمَرَاتٌ

إِئْتَلَتْ	صيغه واحد مؤنث غائب، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) لوند والى
اَلْعُرُوْقُ	معنى يې ده. رګونه، (مفرد) عِرْقٌ
آلَذُّ	صيغه واحد . بحث اسم تفضيل. باب (ن) بنايست.
ثَبَتَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) ثابت شو
اَجْمَلُ	صيغه واحد . بحث اسم تفضيل، باب (ن) بنايست.
حَيَاتِيْ	زما ژوند

اللغات الجديدة/ لوي لغتونه

حَفْلَةُ الْفُطُوْرِ	د روژه ماتي پروګرام.
حَفْلَةُ الْعَشَاءِ	د ماسخوتن پروګرام.
نِظَامٌ خَاصٌّ لِلْاَكْلِ	د پرهيز ډوډى
حَفْلَةُ عِيْدِ مِيْلَادٍ	د پيدايش د ورځې ډوډى

اَلْاَمَانَةُ

امانت

إِسْتَاجَرَ	رَجُلٌ	قَوْمًا،	فَاشْتَغَلُوْا	وَلَمَّا

يو كس د ډېر خلک په مزدورى باندې ونيول، نو ټول مزدوران مصروف شول، په كار يې پيل وكړ،

وَلَمَّا	فَرَغُوْا	مِنْ	شُغْلِهِمْ	جَاؤُا	إِلَيْهِ	فَأَعْطَاهُمْ	أُجُوْرَهُمْ	

كله چې دوى له خپل كاز څخه فارغ شول، نو ټول هغه كس ته راغلل، هغه مزدوري وركړه،

وَكَانَ	فِيْهِمْ	رَجُلٌ	اِشْتَغَلَ	مَعَهُمْ	وَلٰكِنَّهُ	لَمْ	يَأْخُذْ	اَجْرَهُ	وَتَرَكَهُ	وَذَهَبَ

په هغوى كې يو كس ؤ چې د هغوى سره مصروف ؤ. خو خپله مزدوري يې وانخيسته. هغه يې پرېښوده او لاړ

د الفاظو تحقيق

اَلْاَمَانَةُ	امانتداري، امانت، ديانتداري. (ج) اَمَانَاتٌ
إِسْتَاجَرَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (استفعال) مزدوري اخيستل
إِشْتَغَلُوْا	صيغه جمع مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) مصروف كېدل
أَجْرٌ	مزدوري، ثواب، بدله، (ج) أُجُوْرٌ
يَأْخُذُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ن) اخيستل، وصولول

وَكَانَ الرَّجُلُ كَرِيمًا أَمِينًا فَلَمْ يَأْكُلْ أُجْرَتَهُ وَلَمْ يَنْتَفِعْ بِهَا

هغه سړی سخي او امانتدار و. هغه يې مزدوري ونه خوړل. نه يې ترې کومه فايده واخيسته.

وَنَمَّاهَا وَوَضَعَهَا اللّٰهُ فِي التِّجَارَةِ وَثَمَّرَهَا

د الله تعالى خخه وو بريدلو. په تجارت کې يې کېښودله. هغه يې زياته کړه

وَكَثُرَتِ الْأُجْرَةُ كَثِيرًا وَكَثُرَ مِنْهَا الْأَمْوَالُ.

او هغه اجرت هم ډېر زيات شو او مال هم ډېر زيات شو

د الفاظو تحقيق

كَرِيمًا	صيغه واحد ، بحث اسم فاعل. باب (ک) مهرباني کوونکی
أَمِينًا	صيغه واحد ، صفت مشبّه. معنى يې ده امانتدار
يَنْتَفِعْ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل مضارع معروف. باب (افتعال) ګټه اخيستل
التِّجَارَةُ	تجارت، کاروبار
ثَمَّرَ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي معروف. باب (تفعيل) زياتول
كَثُرَ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي معروف. باب (ک) زياتېدل

وَبَعْدَ حِيْنٍ جَاءَهُ الْأَجِيْرُ وَهُوَ خَائِفٌ أَنْ لَا يَعْرِفَهُ الرَّجُلُ

له موده وروسته هغه مزدور واپس راغلو. په داسې حال کې چې هغه وېرېدلو چې هغه کس به يې ونه پېژني،

فَقَدْ طَالَتِ الْمُدَّةُ وَمَضَى زَمَنٌ كَثِيْرٌ وَمَاذَا يَفْعَلُ الْمِسْكِيْنُ

ددې وجې چې زيات وخت او زياته موده تېره شوې وه، دا غريب (بېچاره) به څه کوي.

إِنْ لَمْ يَعْرِفْهُ الرَّجُلُ أَوْ نَسِيَ قِصَّتَهُ جَاءَ الْأَجِيْرُ وَهُوَ لَا يَطْمَعُ

که هغه سړی يې ونه پېژني يا يې د هغه کيسه هېره شوې وي. مزدور راغلو. هغه اميد نه درلود.

إِلَّا فِي أُجْرَتِهِ الْقَلِيْلَةِ دَرَاهِمَ مَعْدُوْدَةٍ وَإِذَا جَحَدَهَا الرَّجُلُ وَلَمْ يَدْفَعْهَا رَجَعَ خَائِبًا

مګر د خپلې لږې مزدورۍ. څو دراهمو. که هغه سړي انکار وکړي. ورېې نه کړي. نو نا اميده به واپس شي

د الفاظو تحقيق

الْأَجِيْرُ	مزدور، نوکر. (ج) أُجَرَاءُ
طَالَتْ	صيغه واحد مؤنث غائب. فعل ماضي معروف. باب (ن) اوږدېدل.
لَا يَطْمَعُ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل مضارع منفي معروف. باب (ف) لالچ کول

مَعْدُودَةٍ	صيغه واحد مؤنث. بحث اسم مفعول، باب (ن) معنى يې دا: شمارل
جَحَدَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ف) انكار كول
غَائِبًا	صيغه واحد مذكر. بحث اسم فاعل، باب (ن) نقصان كېدل

وَلٰكِنَّهُ جَاءَهُ لِأَنَّهُ مُحْتَاجٌ إِلَىٰ هٰذِهِ الدَّرَاهِمِ، فَقَالَ: يَا عَبْدَ [اللّٰه]

خو هغه مزدور دې كس ته راغلو؛ ځكه چې هغه دې دراهمو ته محتاج ؤ، وې ويل اې د الله بنده

أَدِّ إِلَيَّ أَجْرِيْ فَمَا جَحَدَ الرَّجُلُ وَمَا أَنْكَرَ، بَلْ قَالَ: كُلُّ مَا تَرٰى مِنَ [الْإِبِلِ]

ماته زما اجرت راكړه، هغه كس نه انكار وكړو او نه يې منع كړو، بلكې هغه ووېل: دا څومره اوښان

وَالْبَقَرِ وَالْغَنَمِ وَالرَّقِيْقِ مِنْ أَجْرِكَ دُهِشَ الرَّجُلُ

غواګانې، مېږې/ګډې او غلامان چې وينې، دا ټول ستا له مزدورۍ څخه دي، هغه سړي حواس وبايلل

وَتَحَيَّرَ وَظَنَّ أَنَّهُ يَسْتَهْزِءُ بِهٖ فَقَالَ: يَا عَبْدَ اللّٰهِ لَا تَسْتَهْزِءْ [الخ]

او حيران شو، ګومان يې وكړو چې هغه وربانديې خاندي، وې ويل: اې د الله بنده! په ما باندې مه خانده

دالفاظو تحقيق

أَدِّ	صيغه واحد مذكر امر حاضر، باب (ض) ادا كول.
مَا أَنْكَرَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افعال) انكار كول
اَلْإِبِلُ	معنى يې دا: اوښ، (د ب په سكون سره هم راځي: إِبْل) جمع يې آبَال راځي، مفرد لپاره نه استعمالېږي
اَلْبَقَرُ	معنى يې دا: غوا/غويى، (اسم جنس) مفرد: بَقَرَةٌ (ج) بَقَرَاتٌ، بَقَرٌ، بُقُرٌ، أَبْقَار، أَبَاقِر.
اَلْغَنَمُ	معنى يې دا: وزې/مېږې، (دا لفظ د مصدر په توګه استعمالېږي) مفرد: شَاةٌ، (ج) أَغْنَامٌ، غُنُوْمٌ، أَغَانِمُ.
اَلرَّقِيْقُ	غلام، (ج) أَرِقَّاءُ
دُهِشَ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي مجهول، باب (س) حيران پاتې كېدل.
تَحَيَّرَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعّل) حيرانېدل.
يَسْتَهْزِءُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (استفعال) ريشخند وهل/ خندل/ ټوكې كول/ مذاق كول

قَالَ الرَّجُلُ: لَا أَسْتَهْزِءُ بِكَ، فَكُلُّ مَا تَرَى مِنَ الْإِبِلِ وَالْبَقَرِ

سړي وويل. زه په تا باندې نه خاندم. دا هر څه چې له اوښانو، غويانو،

وَالْغَنَمِ وَالرَّقِيْقِ لَكَ فَإِنِّيْ قَدْ وَضَعْتُ أُجُوْرَكَ فِي التِّجَارَةِ

ګډو او غلامانو وينې، دا ستا دي؛ ځکه چې ما ستا مزدوري په تجارت کې اېښې وه.

وَثَمَّرْتُهَا وَ أَثْمَرَتْ هٰذِهِ الْإِبِلَ وَالْبَقَرَ وَالْغَنَمَ وَالرَّقِيْقَ

هغه مې زيات کړه، دا اوښان، غواګانې، ګډې او غلامان يې ګټه ده.

فَأَخَذَ الْأَجِيْرُ الْإِبِلَ وَالْبَقَرَ وَالْغَنَمَ وَالرَّقِيْقَ وَلَمْ يَتْرُكْ مِنْهَا شَيْئًا

مزدور اوښان، غواګانې، ګډې او غلامان واخيستل، د هغې څخه يې هيڅ شی پرېنښودل.

وَلَقَدْ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَلٰى هٰذِهِ الْأَمَانَةِ وَالْوَفَاءِ وَالْكَرَمِ

الله تعالى ددې سړي د امانتدارۍ، دياتدارۍ او وفادارۍ څخه راضي شو.

دالفاظو تحقيق

رَضِيَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (س) راضي کېدل، خوشحالېدل
اَلْوَفَاءُ	معنى يې ده: ښايسته سلوک، وفاداري
اَلْكَرَمُ	معنى يې ده: شرافت، طيّب، د صفت په توګه د ګرَمُ لفظ استعمالېږي.

فايده: دا لفظ د واحد، جمع، مذکر او مؤنث ټولو لپاره استعمالېږي، مثلا: رَجُلٌ كَرَمٌ نِسَاءٌ كَرَمٌ أَرْضٌ كَرَمٌ.

وَلَقَدْ وَقَعَ هٰذَا الرَّجُلُ الْأَمِيْنُ مَرَّةً فِيْ غَارٍ وَانْطَبَقَتْ عَلَيْهِ صَخْرَةٌ فَلَمَّا يَئِسَ مِنَ الْحَيَاةِ

يو ځل دا سړی غار ته داخل شو، غټ کاڼي د غار خوله بنده کړه، کله چې هغه د ژوند څخه نا اميده شو،

دَعَا اللهَ بِهٰذَا الْعَمَلِ الصَّالِحِ وَقَالَ: اَللّٰهُمَّ إِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ذٰلِكَ

نو د الله تعالى څخه يې ددې نېک عمل په وسيله دعاء وکړه او وې ويل. اې الله! که هغه عمل

اِبْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَاكْشِفْ عَنَّا هٰذِهِ الصَّخْرَةَ

ما خالص ستا د رضاء لپاره کړی وي، نو زمونږ څخه دا کاڼی لرې کړه،

فَأَجَابَ اللهُ دَعْوَتَهُ وَأَعَانَهُ.

الله تعالى د هغه دعاء قبوله کړه او د هغه مرسته يې وکړه.

د الفاظو تحقیق

اَلْاَمِیْنُ	معنی یې ده امانتدار، ج، اُمَنَاءُ
غَارٌ	غار، سوری، ج، اَغْوَارٌ، غِیْرَانٌ
اِنْطَبَقَتْ	صیغه واحد مؤنث غائب، فعل ماضي معروف، باب (انفعال) بند پدل
صَخْرَةٌ	د غره لوی کاڼی، ذیره، ج صَخْرٌ، صَخَرٌ، صُخُوْرٌ، صُخُوْرَةٌ
يَيْئَسُ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (حَسِبَ) نا امیده کېدل
اِكْشِفْ	صیغه واحد مذکر، فعل امر حاضر، باب (ض) خلاصول

اللغات الجديدة / نوي لغتونه

شُغْلٌ	کار، مصروفیت، حالت، دنده/ وظیفه
شُغْلُ الْاِبْرَةِ	د ګل وېستلو کار
شُغْلُ الْبَالِ	زړه مصروف ساتل
اَلشُّغْلُ الشَّاغِلُ	مهم مصروفیت
شُغْلٌ شَاقٌّ	سخت کار
شُغْلٌ يَدٍ	د لاس کار
شُغْلَةٌ	کار، مشغله
اَلشَّغِيْلُ	کاریګر
شَغَّالٌ	مزدور، کاریګر، ډیر زیات مصروف
مَشْغُوْلٌ	مصروف
مَشْغَلٌ	ورکشاپ، د خای کار
اَلْاَمِیْنُ	امانتدار، دیانتدار، د اعتماد ور، بې ضرره، محافظ، نګران، ج اُمَنَاءُ
اَمِیْنُ الصُّنْدُوْقِ	خزانچي، تحویلدار
اَلْاَمِیْنُ الْعَامُّ	عمومي ناظم
تَاْمِیْنٌ عَلَی الْحَیَاةِ	د ژوند بیمه کول، لایف انشورنس
شِرْكَةُ التَّاْمِیْنِ	بیمه کمپنی/ د انشورنس کمپنی

اَلصَّيْدُ

ښکار

خَرَجْتُ يَوْمَ عُطْلَةٍ مَعَ صَيَّادِيْنَ عِنْدَهُمْ بَنَادِقُ وَ سَكَاكِيْنُ

د رخصتۍ په ورځ د ښكاريانو سره ووتلم. د هغوی سره ټوپكونه او چاړې وې.

خَرَجْنَا مُبَكِّرِيْنَ فِي الصَّبَاحِ لَمْ تَطْلُعِ الشَّمْسُ، وَكَانَ مَعِيَ كَثِيْرٌ مِنْ أَتْرَابِيْ وَ أَصْدِقَائِيْ

موږ سهار وختي ووتلو چې لمر راختلی نه ؤ. زما سره ډېر همزولي او ملګري وو.

أَخَذْنَا غَدَائَنَا مَعَنَا لِنَتَغَدّٰى إِذَا غَلَبَنَا الْجُوْعُ

د موږ د ماسپښين ډوډۍ له ځان سره واخيسته. ددې لپاره چې كله په موږ باندې لوږه زیاته شي، نو ډوډۍ به وخورو.

وَكُنَّا نُرِيْدُ أَنْ نَرْجِعَ فِي الْمَسَاءِ وَلَمْ نَزَلْ نَمْشِيْ فِي الْحَرِّ وَالشَّمْسِ حَتّٰى تَعِبْنَا

موږ اراده كړې وه چې ماښام واپس راشو، موږ به ګرمۍ او لمر كې روان وو، تردې چې موږ ستړي شو.

وَغَلَبَنَا الْجُوْعُ وَالظَّمَاءُ وَكَانَ الْغَدَاءُ مَعَ خَلِيْلٍ وَقَدْ ضَلَّ الطَّرِيْقَ

په موږ باندې لوږه او تنده غالبه شوه، د ماسپښين خوراک د خليل سره ؤ. هغه لاره ورکه کړې وه.

وَمَا وَجَدْنَا طَعَامًا وَلَا مَاءً

لهٰذا موږ ته ډوډۍ او اوبه ملاو نه شوې.

د الفاظو تحقيق

اَلصَّيْدُ	مصدر، باب (ض) ښکار کول
صَيَّادِيْنَ	مفرد. صَيَّادٌ، معنى يې ده: ښكاريان.
بَنَادِقُ	مفرد: بُنْدُقِيَّةٌ
سَكَاكِيْنُ	مفرد: سِكِّيْنٌ، معنى يې ده: چاړه، چاقو.
تَطْلُعُ	صيغه واحد مؤنث غائب، فعل مضارع معروف، باب (ن) لمر راپورته كېدل.
ضَلَّ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) هېرېدل
نَمْشِيْ	صيغه جمع متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ض) تلل
اَلْحَرُّ	تپش، ګرمي، د ګرمۍ سختي
مَاوَجَدْنَا	صيغه جمع متكلم، فعل ماضي منفي معروف، باب (ض) موږ ونه موندل

وَانْتَصَفَ النَّهَارُ وَجَلَسْنَا فِيْ ظِلِّ شَجَرَةٍ نَنْتَظِرُ خَلِيْلًا وَبَرَزَ خَلِيْلٌ مِنْ نَعَمٍ

ورځ نيمايي شوه، د ونې په سيوري کې کښېناستلو. د خليل انتظار مو کولو. خليل د لرې ځخه راښکاره شو.

فَنَادَيْنَاهُ بِاسْمِهِ وَحَمِدْنَا اللّٰهَ وَتَغَدَّيْنَا

مونږ د هغه په نوم باندې اواز وکړو. د الله تعالى حمد مو ادا کړو او د ماسپښين دودى مو وخوړله

وَاسْتَرَحْنَا قَلِيْلًا ثُمَّ خَرَجْنَا وَدَخَلْنَا فِي الْغَابَةِ وَوَجَدْنَا آثَارَ بَقَرِ الْوَحْشِ

مونږ لږ ارام وکړو، بيا ووتلو، بيا ځنګل ته داخل شولو، مونږ د وحشي غوا نخښې ولېدلې.

فَتَفَرَّقْنَا وَجَلَسْنَا بِالْمِرْصَادِ وَخَرَجَتْ بَقَرَةٌ مِنَ الْأَشْجَارِ وَكَانَ السَّيِّدُ إِسْمَاعِيْلُ مُسْتَعِدًّا

مونږ جدا جدا شولو، مورچې ته کښېناستلو، له ونو ځخه غوا راووتله، قدرمن اسماعيل تيار ؤ.

فَصَوَّبَ إِلَيْهَا بُنْدُقِيَّتَهُ وَأَطْلَقَ الرَّصَاصَةَ

هغه خپل توپک ورته برابر کړو، مرمۍ يې پرې خوشې کړه.

وَأَصَابَ الْبَقَرَةَ فِيْ صَدْرِهَا فَسَقَطَتْ جَرِيْحًا تَضْرِبُ بِرِجْلَيْهَا

د غوا په سينې باندې ولګېده، په زخمي حالت کې راوغورځېده چې خپلې پښې يې وهلې.

د الفاظو تحقيق

اِنْتَصَفَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) نيمايي کېدل.
ظِلّ	معنى يې ده: سايه/ سيورى، (ظِلُّ اللَّيْلِ) د شپې تياره، (ج) ظِلَالٌ، أَظْلَالٌ.
بَرَزَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) ښکاره کېدل.
بَقَرُ الْوَحْشِ	ځنګلي غوا.
مِرْصَاد	لاره، مورچه، (ج) مَرَاصِيْدُ، مَرَاصِدُ.
صَوَّبَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) درست کېدل.
أَطْلَقَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افعال) پرېښودل.
رَصَاصَةٌ	مرمۍ، (ج) رَصَاص.
جَرِيْحًا	صيغه واحد مذکر، صفت مشبّه، معنى يې ده: زخمي، (ج) جَرْحٰى.

لومړۍ فايده: لفظ د (جَرِيْحًا) د (سَقَطَتْ) د ضمير لپاره د حال واقع کېدو له وجې منصوب دى.

وضاحت: د (فَعِيْل) وزن کله د (فاعل) په معنى سره استعمالېږي او کله د (مفعول) په معنى.

لومړۍ يادونه: که د (فَعِيْل) وزن د (فاعل) په معنى وي، نو په مذکر او مؤنث کې به فرق کولى

نې برابره خبره ده چې موصوف ذکر وي او که نه وي

بيمه يادونه: که د (فَعِيْــلٌ) وزن د (مفعول) په معنی وي، نو د موصوف سره په مذکر او مؤنث حالت به وي، لکه: زَيْدٌ قَتِيْلٌ، وَأَنْتِ الْمَرْأَةُ جَرِيْحًا

که د موصوف سره نه وي، نو فرق به کولی شي. لکه. جَآءَ حَبِيْبٌ وَحَبِيْبَةٌ

بيمه خبره: کله چې د (فَعِيْــلٌ) وزن د (متعدي) څخه مشتق وي، نو همېش د مفعول په معنی وي. لکه: قَتِيْلٌ بمعنی مَقْتُوْلٌ.

بيمه فايده: د (فَعِيْــلٌ) وزن د معنی په اعتبار سره مبالغې باندې دلالت کوي، يعنې د موصوف زياتني په صفت باندې دلالت کوي. لکه: رَحِيْمٌ (بې انتها رحم کوونکی ذات. عَظِيْمٌ، ډېر زيات عَلِيْمٌ، ډېر زيات پوه.

وَذَبَحَهُ الإِخْوَانُ صَوْتَ الْبُنْدُقِيَّةِ أَجَالُوْا وَذَبَحَهَا يَاقُوْتُ بِسِكِّيْنٍ كَبِيْرٍ حَادٍّ

ورونو د توپک اواز واورېدلو، تول را غلل، هغه غوا ياقوت په غټه تېره چاړې حلاله کړه.

وَنَحْنُ اللّٰهَ وَكَبَّرَ وَكُنَّا نَتَكَلَّمُ وَ كُنَّا مُطْمَئِنِّيْنَ إِذْ خَرَجَتْ

بسم الله او تکبير يې وويلو، موږ خپل منځ کې خبرې کولې او په اطمينان ناست وو چې ناڅاپه

بَقَرَةٌ أُخْرَى فَانْطَلَقَ عَلَيْهَا هَاشِمٌ بِبُنْدُقِيَّتِهِ بِسُرْعَةٍ وَمَا قَدَرَ أَنْ يُصَوِّبَ الْبُنْدُقِيَّةَ

بله غوا راووتله چې هاشم ډېر زر خپل توپک هغې ته برابر کړو. هغه قادر نه شو چې توپک سيده کړي،

فَأَخْطَأَتِ الرَّصَاصَةُ وَمَا صَادَتِ الْبَقَرَةَ وَتَأَسَّفَ هَاشِمٌ وَتَأَسَّفَتِ الْجَمَاعَةُ

نو مرمۍ خطاء لاړه، غوا يې ونه ويشتله، هاشم افسوس وکړو او ټولو ملګرو افسوس وکړو.

وَصِدْنَا حَمَامَتَيْنِ بِرَصَاصَةٍ وَبَطَّتَيْنِ بِرَصَاصَتَيْنِ

موږ دوه کوترې په يوه مرمۍ ښکار کړې، دوه بطې مو په دوه مرميو وويشتلې،

وَكَانَ عِنْدِيْ سِكِّيْنٌ صَغِيْرٌ حَادٌّ فَذَبَحْتُ الْبَطَّتَيْنِ وَسَمَّيْتُ اللّٰهَ وَكَبَّرْتُ.

زما سره وړه تېره چاړه وه، ما دواړه بطې حلالې کړې، بسم الله، الله اکبر مې وويلو

د الفاظو تحقيق

ذَبَحَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ف) ذبح کول.
حَادٌّ	صيغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (ض) تېره څوکې والا.
أَخْطَأَتْ	صيغه واحد مؤنث غائب، فعل ماضي معروف، باب (افعال) غلطي کول.

بَطَّتَيْنِ	صيغه تثنيه، (مفرد) بَطَّةٌ، معنى يې ده: بطه/ بطخه، (ج) بُطُوطٌ.
أَصَبْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، (سدل).

وَقُلْتُ لِلسَّيِّدِ إِسْمَاعِيلَ: أَنَا أُرِيْدُ أَنْ أَصِيْدَ أَيْضًا فَأَعْطَانِيْ بُنْدُقِيَّةً

ما محترم اسماعيل ته وويل: زه هم غواړم چې ښكار وكړم. نو ماته يې خپل توپک راكړ.

وَوَضَعَ فِيْهَا رَصَاصَةً وَكُنْتُ أَعْرِفُ كَيْفَ أُصَوِّبُ الْبُنْدُقِيَّةَ وَكَيْفَ أُطْلِقُهَا

په هغې كې يې مرمى كېښودله، زه پوهېدم چې توپک څنګه سيده كړم او څنګه يې وچلوم.

لِأَنِّيْ أَطْلَقْتُ الْبُنْدُقِيَّةَ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ أَوْ خَمْسَ مَرَّاتٍ فَذَهَبْتُ وَجَلَسْتُ بِالْمِرْصَادِ

ځكه چې ما څلور يا پنځه خله مخكې هم توپک چلولى ؤ، زه لاړم او په مورچه كې كېنستم.

وَجَاءَ حَمَامٌ وَوَقَعَ عَلَى شَجَرَةٍ قَرِيْبَةٍ وَصَوَّبْتُ بُنْدُقِيَّتِيْ نَحْوَ الْحَمَامِ

كوتره راغله، په نږدې ونه باندې كېنستله، ما خپل توپک د كوترې په طرف سيده كړو.

وَأَطْلَقْتُ الْبُنْدُقِيَّةَ فَأَصَبْتُ حَمَامَتَيْنِ وَفَرِحْتُ جِدًّا لَمَّا أَصَبْتُ الْحَمَامَتَيْنِ

توپک مې وچلولو چې دوه كوترې مې ووېشتلې، ډېر خوشحال شوم چې كله مې دوه كوترې ووېشتلې.

وَكَبَّرْتُ مِنَ الْفَرَحِ وَجَاءَ الْإِخْوَانُ وَقَالُوْا: مَرْحَى مَرْحَى، وَقَالُوْا:

د ډېرې خوشحالۍ له وجې غټ شوم، ورونه راغلل، هغوى وويل: شاباش شاباش، بيا يې وويل

مَاشَاءَ اللهُ إِنَّ خَالِدًا صَيَّادٌ

مَاشَاءَ اللهُ، بې شكه خالد ښكاري شوى.

دالفاظو تحقيق

حَمَامَتَيْنِ	تثنيه، دوه كوترې، (مفرد) حَمَامَةٌ (ج) حَمَائِمُ، حَمَامَاتٌ.
كَبَّرْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) تكبير ويل.
اَلْفَرَحُ	خوشحالي

وَمَا رَضِيْتُ أَنْ يَذْبَحَهُمَا أَحَدٌ فَذَهَبْتُ وَسَمَّيْتُ اللهَ

زه خوښ نه وم چې بايد څوک يې هم حلالې نه كړي. زه لاړم، بسم الله مې ووېل

وَ ذَبَحْتُ الْحَمَامَتَيْنِ بِسِكِّيْنِ الصَّغِيْرِ الْحَادِّ وَرَجَعْنَا إِلَى الْقَرْيَةِ فِي الْمَسَاءِ

او دواړه كوترې مې په خپلې وړې او تېرې چاړې حلالې كړې، ماښام خپل كلي ته واپس شولو.

جِئْنَا	كَثِيْرٍ وَقُطِعَتِ الْبَقَرَةُ قِطَعًا قِطَعًا وَأَهْدَيْنَا لَحْمَهَا إِلَى جَمِيْعِ الْأَصْدِقَاءِ وَالْأَقَارِبِ
د ډېر ښکار سره.	غوا مو ټوټې ټوټې کړه. د هغې غوښه مو ټولو ملګرو او خپلوانو ته ډالۍ کړه.
وَأَهْلُ	الْقَرْيَةِ فَأَكَلُوْا وَشَبِعُوْا وَشَكَرُوا الصَّيَّادِيْنَ.
او د هغه راز د کلي خلکو ته،	هغوی وخوړل، ماړه شول او د ښکاريانو شکريه يې ادا کړه.

دالفاظو تحقيق

مَا رَضِيْتُ	صيغه واحد متکلم، فعل ماضي معروف. باب (س) راضي کېدل
يَذْبَحُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف. باب (ف) ذبح کول
سَمَّيْتُ	صيغه واحد متکلم، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) بسم الله ويل
حَائِزٌ	صيغه واحد، بحث اسم فاعل، باب (ض) تېرې ځوکې والا
قُطِعَتْ	صيغه واحد مؤنث غائب، فعل ماضي مجهول. باب (ف) کاټول
أَهْدَيْنَا	صيغه جمع متکلم، فعل ماضي معروف، باب (افعال) ډالۍ / تحفه ورکول

اللغات الجديدة/ نوې لغتونه

اَلظُّلَّةُ	سايه لرونکې شی، لکه: ونه او داسې نور... سايبان، چترې. (ج) ظُلَلٌ
اَلظَّلِيْلُ	سايه لرونکی، (ظِلٌّ ظَلِيْلٌ)، دوامداره سايه، ګڼه سايه
اَلظَّلِيْلَةُ	ګڼ باغ، له ونو ډکه ډک، (ج) ظَلَائِلُ
مِظَلَّةُ التِّلِيْفُوْنِ	د ټيلفون وړوکې اطاق.
اَلْمِظَلَّةُ الْوَاقِيَةُ	پراشوټ/ هوايي نوځي چترۍ.

فايده: پراشوټ ته په جديده عربۍ کې (اَلْمِهْبَطَة) هم ويل کېږي.

رَصَاصَةٌ فَارِغَةٌ	د مرمۍ خالي خول.
رَصَاصَات	چرې/ د ټوپک مرمۍ.
بُنْدُقَةٌ	کارتوس.
بُنْدُقِيَّةٌ	ټوپک.
بُنْدُقِيَّةُ رَشٍّ	د ويشتلو ټوپک.
بُنْدُقِيَّةٌ مَحْشُوَّةٌ	ډک ټوپک.
بُنْدُقِيَّةُ هَوَاءٍ	هوايي/ بادي ټوپک.

مَأْدُبَةٌ

دسترخوان/ د دعوت خوراک کول

رَجَعَ أَخِيْ مِنَ الْحَجِّ. فَفَرِحَ أَهْلُ الْبَيْتِ كَثِيْرًا وَفَرِحَتْ أُمِّيْ جِدًّا.

زما ورور د حج څخه واپس شو، ټوله کورنۍ زياته خوشحاله شوه، مور مي هم زياته خوشحاله شوه.

وَصَنَعَتْ أُمِّيْ طَعَامًا وَدَعَتْ إِلَيْهِ الْأَقَارِبَ وَالْأَصْدِقَاءَ وَكَثِيْرًا مِّنْ أَهْلِ الْقَرْيَةِ.

زما مور خواړه تيار کړه، هغې ته يې خپلوان، ملګري او د کلي زيات خلک راوغوښتل.

وَفَرِحْنَا جِدًّا. وَفَرَشْنَا فِرَاشًا نَظِيْفًا أَمَامَ الْبَيْتِ وَكَانَتْ أَيَّامُ صَيْفٍ.

موږ زيات خوشحال شو، موږ د کور مخې ته پاک فرش هوار کړو، دغه د اوړي ورځې وې.

وَوَضَعْنَا أَبَارِيْقَ فِيْهَا مَاءٌ لِغَسْلِ الْأَيْدِيْ وَوَضَعْنَا صَابُوْنًا وَمِنْشَفَةً.

موږ لوټې کېښودلې چې په هغې کې د لاس مينځلو اوبه وې، صابون او لاس پاک مو کېښودلو.

وَبَسَطْنَا سُفْرَةً وَاسِعَةً حَضَرَ النَّاسُ فِي الْمَسَاءِ فَاسْتَقْبَلَهُمْ أَخِيْ.

موږ پراخ دسترخوان کېښودلو، ماښام ټول خلک حاضر شول، زما ورور د هغوی استقبال وکړو.

وَقُلْنَا: مَرْحَبًا وَجَلَسُوْا قَلِيْلًا وَحَضَرَ الطَّعَامُ فَجَلَسَ الضُّيُوْفُ حَوْلَ السُّفْرَةِ

موږ وويل: ښه راغلاست، لږ وخت کېناستل، دوډۍ حاضره شوه، مېلمانه د دسترخوان شاوخوا کېناستل.

وَقَدَّمْنَا الرَّغِيْفَ الْحَارَّ وَاللَّحْمَ وَالرُّزَّ فِيْ صُحُوْنٍ

موږ ګرمه دوډۍ، غوښه او وريژې؛ وريجې په پلېټونو کې مخکې کړې،

وَالرَّائِبَ فِيْ أَقْدَاحٍ فَسَمُّوا اللهَ وَأَكَلُوْا.

او مستې مو په پيالو کې وړاندې کړې، هغوی بسم الله وويل او خوراک يې وکړو

د الفاظو تحقيق

رَجَعَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) واپس کېدل، واپس راتلل
اَلْحَجُّ	مصدر از باب (ن) زيارت کول، حج کول.
فَرِحَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (س) خوشحاله کېدل.
فَرَشْنَا	صيغه واحد متکلم، فعل ماضي معروف، باب (ن) خورول، خپرول
فِرَاشًا	خپرول، بستر، درې، (ج فُرُشٌ، أَفْرِشَةٌ)

أمَامَ	مخامخ، وراندې. (اسم ظرف)
إبْرِيْق	لوټه، دست شوی، د لاس مينځلو لوښی. (مفرد: إبريق)
الْأَيْدِي	(مفرد: يَدٌ، معنى يې ده: لاس
صَابُوْنًا	صابون.
مِنْشَفَة	معنى يې ده: لاس پاک، صيغه مفرد مؤنث. اسم آله. از باب (ن، ح) مَنَاشِف
سُفْرَة	معنى يې ده: دسترخوان. (ج) سُفَر
اسْتَقْبَلَ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي معروف. باب (استفعال) استقبال كول
حَوْلَ	شاوخوا.
قَدَّمَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف. باب (تفعيل) وراندې كول
الْحَارّ	گرم
صُحُوْن	(مفرد) صَحْنٌ، معنى يې ده: پليټ، كاسه، وروكى پياله
رَائِب	رائته، مستې
أقْدَاح	(مفرد) قَدَحٌ، معنى يې ده: پياله
سَمَّوْا	صيغه جمع مذكر، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) بسم الله ويل

...نَا الْيَمِيْنَ نُلَاحِظُ الضُّيُوْفَ وَنُقَدِّمُ لَهُمُ الْخُبْزَ وَالطَّعَامَ وَنُسَلِّيْهِمُ الْمَاءَ الْمَثْلُوْجَ	...وبولا، روچې د ميلمنو خدمت وكړو، هغوی ته موډوډی او خواړه وړاندې كړه. په هغوی مو يخې اوبه وڅښلې.
...لْمَائِدَةِ النَّاسُ مِنْ . كُلِّ نَوْعٍ مِنَ الطَّعَامِ وَأَكَلُوْا. بِرَغْبَةٍ وَحَمِدُوا اللهَ.	...ظلک د هر ډول خوړو څخه خوراک وكړو، په مينه يې خوراک وكړو او د الله تعالى ستاينه يې وكړه.

د الفاظو تحقيق

نُلَاحِظُ	صيغه جمع متكلم، فعل مضارع معروف، باب (مفاعله) يو بل ته كتل
مَشْوِيٌّ	صيغه واحد مذكر، اسم مفعول، باب (ن) راوره پكې اچول شوي
لَوْنٌ	معنى يې ده: قسم، (ج) أَلْوَانٌ.
أَلِفُوْا	صيغه جمع مذكر، فعل ماضي معروف، باب (س) تعريف كول

وَكَانُوْا وَغَسَلُوْا أَيْدِيَهُمْ وَمَسَحُوْهَا بِالْمِنْشَفَةِ وَجَلَسُوْا إِلٰى ثُمَّ
مفري ولاړ شول، خپل لاسونه يې ومينځل، په لاس پاک يې وچ کړل، زما وړور ته کښېنستل.
يَتَحَدَّثُوْنَ وَيَتَكَلَّمُوْنَ وَيَسْمَعُوْنَ مِنْهُ أَخْبَارَ الْحِجَازِ وَحَدِيْثَ مَكَّةَ الْمُشَرَّفَةِ
خبرې اترې يې کولې، د هغه څخه يې د حجاز او مکې مکرمې خبرې اورېدلې.
وَالْمَدِيْنَةِ الْمُنَوَّرَةِ وَمِنٰى وَعَرَفَاتٍ بِكُلِّ رَغْبَةٍ وَسُرُوْرٍ
او دغه راز د مدينې منورې، د منٰى او عرفات (خبرې) په پوره مينه او خوشحالۍ.
وَاشْتَاقُوْا إِلَى الْحَجِّ وَدَعَوْا اللهَ أَنْ يُوَفِّقَهُمْ لِلْحَجِّ
د دوی شوق حج ته پيدا شو. د الله تعالى څخه يې وغوښتل چې ددې توفيق ورکړي.
ثُمَّ اسْتَأْذَنُوْا لِلْخُرُوْجِ وَقَامُوْا يَقُوْلُوْنَ: أَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُوْنَ
بيا مفري د وتلو اجازه وغوښتله، ولاړ شول او ويل يې: ستاسو سره دې روژه دار افطار وکړي.
وَأَكَلَ طَعَامَكُمُ الْأَبْرَارُ وَصَلَّتْ عَلَيْكُمُ الْمَلَائِكَةُ
ستاسو دوډۍ دې نېک خلک وخوري او فرښتې دې ستاسو لپاره د رحمت دعاء وکړي.

د الفاظو تحقيق

يَتَحَدَّثُوْنَ	صيغه جمع مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (تفعُّل) شپلمنځي خبرې کول
إِشْتَاقُوْا	صيغه جمع مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) شوق او رغبت کول
سُرُوْرٌ	مصدر، باب (ن) خوشحالېدل.
اَلْأَبْرَارُ	(مفرد) بَرٌّ، بَارٌّ، معنى يې ده: فرمانبردار، صالح.
وَصَلَّتْ	صيغه واحد مؤنث غائب فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) د رحمت دعاء کول.
اَلْمَلَائِكَةُ	(مفرد) مَلَكٌ، معنى يې ده: فرښته.

اللغات الجديدة/ نوې لغتونه

ثَلْجٌ	واوره، (ج) ثُلُوْجٌ.
ثَلْجٌ رَخْوٌ	د سختۍ يخنۍ له وجې ورول شوې واوره چې ځمکه يې يخ کړې وي.
ثَلْجٌ جَامِدٌ	کلکه شوې/ جام شوې واوره، (هغه چې د ماشين په ذريعه جوړه شوې وي).

	د واورې والا/ د واورې غوندې
مَثْلُوجٌ، مَثْلَجٌ	يخې شوې اوبه/ واوره ملاو شوې
	واوره خرخونکی
	د آيسکريم بکس/ د واورې ايښودلو صندوق/ فرج، (ج) ثَلَّاجَاتٌ
	د يخولو ماشين، (ج) مَثَالِجٌ

بِرُّالْوَالِدَيْنِ

د مور او پلار خبره منل

كَانَ رَجُلٌ لَهُ أَبَوَانِ كَبِيْرَانِ وَأَوْلَادٌ صِغَارٌ وَكَانَ بَرًّا بِالْوَالِدَيْنِ
د يو سړي بوډا مور - پلار او کشران بچيان يې وو، د خپل مور - پلار فرمانبردار
شَفِيْقًا عَلَى الْأَوْلَادِ وَكَانَ يَذْهَبُ كُلَّ يَوْمٍ فِي الصَّبَاحِ إِلَى الْمَرْعَى
او په بچيانو مهربان و، هره ورځ د سهار په وخت کې به چراګاه ته تللو،
وَيَرْعَى الْمَاشِيَةَ وَيَرْجِعُ بِهَا فِي الْعِشَاءِ فَيَحْلِبُهَا
هلته به يې ګډې/ بزې پوولې، ماسخوتن به يې واپس راوستلې، هغه به يې لوشلې
وَيَسْقِي وَالِدَيْهِ وَأَوْلَادَهُ الصِّغَارَ وَكَانَ أَبَوَاهُ وَ أَوْلَادُهُ الصِّغَارُ
به خپل مور - پلار او وړو ماشومانو به يې څښلې، مور - پلار او وړو بچيانو به يې
يَنْتَظِرُوْنَ قُدُوْمَهُ، وَلَا يَنَامُوْنَ حَتَّى يَحْضُرَ الرَّجُلُ وَيَسْقِيَهُمُ اللَّبَنَ.
د هغه د راتګ انتظار کولو، هغوی نه ويده کېدل تردې چې سړی به حاضر شو او په هغوی به يې شيدې ورڅښلې.

د الفاظو تحقيق

بِرٌّ	بِکسر الباء، نېکي، ښه سلوک، اطاعت، بفتح الباء، فرمانبردار، (ج) أَبْرَارٌ، بضمّ الباء، غنم.
أَبَوَانِ	(۱) معنی يې ده: مور - پلار، (۲) پلار او تره، (مفرد) أَبٌ.
شَفِيْقًا	مهربان، (كَانَ) د محذوف فعل ناقص لپاره د خبر واقع کېدو له وجې منصوب دی.
اَلْمَرْعَى	چراګاه د څارويو د پوولو ځای، (ج) مَرْعَاتٌ، مَرَاعًا، (د اسم ظرف صيغه ده).
اَلْمَاشِيَةُ	معنی يې ده. څاروي، (ج) مَوَاشٍ، مذکر: اَلْمَاشِيْ، (ج) مُشَاةٌ.

يَجْلِبُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ض) لوشل/ شيدي راستل

مَرَّةً ذَهَبَ الرَّجُلُ بِالْمَاشِيَةِ إِلَى الْمَرْعَى فَبَعُدَ فِي طَلَبِ الشَّجَرِ وَالْعَلَفِ

يو ځل سړی خاروي د دښتې چراګاه په طرف بوتلل، د ونو او واښو په طلب کې لرې لاړو.

فَتَأَخَّرَ ذٰلِكَ الْيَوْمَ فَرَجَعَ إِلَى الْبَيْتِ وَقَدْ ذَهَبَ كَثِيرٌ مِنَ اللَّيْلِ

نو هغه ورځ وخنډېدلو، کور ته واپس شو، په داسې حال کې چې د شپې زياته برخه تېره شوې وه.

وَانْتَظَرَ ابْنُهُ وَلَمْ طَوِيلًا وَكَانَ أَبُوهُ جَائِعًا وَكَانَتْ أُمُّهُ جَائِعَةً

پلار - مور يې اوږد انتظار کړی و، پلار يې وږی و، مور يې هم وږې وه.

وَرَقَدَ أَبُوهُ وَرَقَدَتْ أُمُّهُ بَعْدَ الْإِنْتِظَارِ الطَّوِيلِ

تر اوږد انتظار وروسته يې پلار هم ويده شوی و او مور يې هم ويده شوې وه.

دالفاظو تحقيق

بَعُدَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ک) لرې تلل.
اَلْعَلَفُ	واښه/ چاره، (ج) أَعْلَافٌ، عُلُوْفَةٌ، عِلَافٌ
رَقَدَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) ويده کېدل.

فايده: طَوِيلًا، د مفعول مطلق محذوف لپاره د صفت واقع کېدو له وجې منصوب دی

فايده: جَائِعًا او جَائِعَةً د كَانَ لپاره د خبر واقع کېدو له وجې منصوب دی.

د لفظ الشَّيْخُ تفصيل:

الشَّيْخُ: (۱) بوډا، عمر خوړلی، تقريبا چې پنځوس کالو ته رسېدلی وي، ددې څخه مخکې كَهْلٌ درجه ده او ددې څخه وروسته د هَرَمْ درجه ده.

(۲) په علم او فضيلت کې ممتاز شخصيت

(۳) د جماعت امير يا د قبيلې سردار.

(۴) د کلي مشر/ د قوم سردار، (ج) شُيُوْخٌ، أَشْيَاخٌ، مَشْيَخَةٌ، مَشَايِخُ.

د نورو الفاظو سره ددې استعمال:

شَيْخُ الْبَلَدِ	د ښار حاکم
شَيْخُ الْإِسْلَامِ	تر ټولو لوی مسلمان، لوی عالم

[illegible]	د ژوند ملګری/ میړه: خاوند
[illegible]	شیطان
مَشَايِخُ الطُّرُقِ	د طریقت صوفیان
مَشْيَخَةٌ	(۱) مشرداري، حاکمیت. (۲) ورزګی سلطنت چي حکه نه یي شیخ ویل کیږي
[illegible]	بوډا.

فائده: د الشَّيْخُ مؤنث الشَّيْخَةُ په معنی د بوډۍ حاکمي سره راځي

رَجَعَ الرَّجُلُ وَدَخَلَ الْبَيْتَ، فَوَجَدَ أَنَّ أَبَاهُ الشَّيْخَ قَدْ رَقَدَ

سړی واپس شو او کور ته داخل شو، وي لیدل چي بوډا پلار یي ویده شوی دی.

وَأَنَّ أُمَّهُ الْعَجُوزَ قَدْ رَقَدَتْ فَتَأَسَّفَ الرَّجُلُ وَحَزِنَ كَثِيرًا

بوډۍ مور یي هم ویده شوې ده، سړي افسوس وکړو او سخت غمجن خفه شو.

نَدِمَ عَلَى تَأْخِيرِهِ وَقَالَ: أَسَفًا إِنِّي تَأَخَّرْتُ الْيَوْمَ فِي الْمَرْعَى

په خپل خنډ باندي پښېمان شو، وي ویل: افسوس. نن ورځ په ما باندي چراګاه کي ناوخته شوم.

وَمَشَيْتُ فِي طَلَبِ الشَّجَرِ وَالْعَلَفِ لِأَرْعَى الْمَاشِيَةَ حَتَّى رَقَدَ الشَّيْخُ وَرَقَدَتِ الْعَجُوزُ.

د ونو او واښو پسي لري لاړم چي ګډې وپوروم ترڅو چي بوډا او بوډۍ دواړه ویده شوي دي

د الفاظو تحقیق

رَجَعَ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف. باب (ض) واپس کېدل
رَقَدَ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف. باب (ض) مونږل
نَدِمَ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف. باب (س) شرمېدل پښېمانه کېدل
أَسَفًا	مصدر، باب (س) افسوس کول.

فائده: أَسَفًا د فعل محذوف (تَأَسَّفْتُ) لپاره د مفعول مطلق له وجي منصوب دی

الْعَجُوزَةُ وضاحت:

الْعَجُوزَةُ معنی یي ده: بوډۍ ښځه

الْعَجُوزُ (۱) بوډا، عمر خوړلی سړی، بوډۍ. (۲) شراب. (۳) کشتۍ. (۴) لاره. (۵) لیندۍ. (۶)

[illegible] (۷) مرګ. (۸) د خورما ونه. (۹) قبضه؛ ولکه. (۱۰) د توري میخ. (۱۱) عافیت. (۱۲)

[illegible] ګاري. (۱۳) نبي لاس. (۱۴) بادشاه. (۱۵) مشک. (۱۶) قبله. (۱۷) سپین زر. (۱۸) چرګ ته

ترکه کول، ترکاي، (۱۹) لرم، (۲۰) حجره، (۲۱) بادر، (۲۲) خط، (۲۳) کتاب، (۲۴) بيرغ، (۱

جنګ، (۲۶) دوزخ، (۲۷) لويه پياله، (۲۸) درياب، (ج) عُجُز.

فائده: دا لفظ د مذکر او مؤنث دواړو لپاره يو شان استعمالېږي.

وَفَكَّرَ الرَّجُلُ هَلْ يُوقِظُ الشَّيْخَ وَالْعَجُوزَ؟ وَكَرِهَ الرَّجُلُ أَنْ يُوقِظَ الشَّيْخَ وَالْعَجُوزَ

سړي فکر وکړو چې بوډا او بوډۍ بيداره کړي؟ نو سړي بد وګڼل چې بوډا او بوډۍ وينبه کړي.

وَكَانَ أَهْلُهُ وَأَوْلَادُهُ يَنْتَظِرُونَهُ وَكَانُوا جِيَاعًا فَطَلَبُوا مِنْهُ اللَّبَنَ

کورنۍ او ماشومانو يې د هغه انتظار کولو، هغوی وږي وو، هغوی له ده څخه شيدې وغوښتلې.

وَلَكِنَّ الرَّجُلَ كَرِهَ أَنْ يَسْقِيَ أَهْلَهُ وَ أَوْلَادَهُ قَبْلَ وَالِدَيْهِ

خو سړي دا بد وګڼل چې خپلې کورنۍ او بچيانو ته يې د مور - پلار څخه مخکې ورکړي.

وَخَافَ اللَّهَ وَقَالَ: كَيْفَ أَسْقِيكُمْ وَلَمْ أَسْقِهِمْ إِنِّي إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ.

د الله تعالى څخه ووېرېدلو، وې ويل: زه به څنګه تاسو ته درکړم، حال دا چې په هغوی (مور - پلار) مې نه دي څښلي، (که داسې وکړم چې لومړی يې تاسو ته درکړم) نو بې شکه زه به د ظالمانو څخه شم.

دالفاظو تحقيق

فَكَّرَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) فکر کول، سوچ کول.
يُوقِظُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (افعال) بيداره کول.
كَرِهَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (سمع يسمع) ناخوښ ګڼل.
جِيَاعًا	(مفرد) جائِع، صيغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (ن) وږی کېدل، ددې جمع جُوَّعٌ او جِيَّعٌ راځي.

فائده: د جِيَاعًا نصب د فعل ناقص لپاره د خبر واقع کېدو له وجې دی.

وَحَلَبَ الرَّجُلُ الْمَاشِيَةَ وَوَقَفَ يَنْتَظِرُ أَنْ يَسْتَيْقِظَ أَبَوَاهُ وَبَقِيَ وَاقِفًا

سړي څاروي ولوشل، ودرېدلو، انتظار يې کولو چې خپل مور - پلار وېښ کړي، همداسې ولاړ پاتې شو.

وَالْقَدَحُ عَلَى يَدِهِ وَالْأَطْفَالُ يَبْكُونَ وَيَصِيحُونَ عِنْدَ قَدَمَيْهِ

پياله يې په لاس کې وه، ماشومانو ژړل، د هغه په قدمونو کې يې چيغې وهلې،

وَلَكِنَّهُ لَمْ يَسْقِهِمْ شَيْئًا مِنَ الْقَدَحِ وَلَمْ يَشْرَبْ وَبَاتَ قَائِمًا وَالْقَدَحُ عَلَى يَدِهِ.

خو د پيالې څخه يې هيڅ شى په هغوى باندې ونه څښلو. شپه يې په ولاړه تېره کړه او پياله يې په لاس کې وه

د الفاظو تحقيق

قَدَحٌ	پياله، (ج) أَقْدَاحٌ
يَبْكُوْنَ	صيغه جمع مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ضرب) چيغې وهل، ژړل
قَدَمٌ	معنى يې ده: پښه، (ج) أَقْدَامٌ
بَاتَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) شپه تېرول

طَلَعَ الْفَجْرُ وَاسْتَيْقَظَ الْوَالِدَانِ فَقَدَّمَ الرَّجُلُ لَهُمَا قَدَحَ اللَّبَنِ
سهار شو، خپل مور - پلار يې ويښ کړل، سړي دواړو ته يوه پياله شيدې وړاندې کړې،
فَشَرِبَا ثُمَّ سَقَى أَوْلَادَهُ وَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْ هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِيْ كَانَ
دواړو وڅښلې، بيا يې په خپلو بچيانو وڅښلې، الله تعالى ددې سړي څخه راضي شو هغه چې
بَرًّا بِالْوَالِدَيْنِ. رَضِيَ اللّٰهُ عَنْ هٰذَا الْعَمَلِ الصَّالِحِ وَقَبِلَهُ
د خپل مور - پلار سره يې نېک سلوک کولو، الله تعالى د هغه له نېک عمل څخه راضي شو او قبول يې کړو.
مَرَّةً كَانَ هٰذَا الرَّجُلُ الْبَرُّ مَاشِيًا فِي اللَّيْلِ فَرَأَى غَارًا
يو ځل همدا نېک سړى د شپې له خوا روان ؤ، هغه يو غار ولېد،
فَقَالَ: أَبِيْتُ اللَّيْلَ فِيْ هٰذَا الْغَارِ وَ أَخْرُجُ فِي الصَّبَاحِ.
وې ويل: زه به نن شپه په دې غار کې تېروم او سهار وختي به ترې وځم،

د الفاظو تحقيق

طَلَعَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) راختل، راوتل.
رَضِيَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (س) راضي كېدل.
قَبِلَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (س) قبلول.
مَاشِيًا	صيغه واحد مذكر، بحث اسم فاعل، باب (ض) تلل.

فائده: لفظ د (مَاشِيًا) د (كَانَ) لپاره د خبر واقع كېدو له وجې منصوب دى.

وَدَخَلَ الْغَارَ لِيَبِيْتَ فَانْحَدَرَتْ صَخْرَةٌ مِّنَ الْجَبَلِ
هغه غار ته داخل شو، ددې لپاره چې شپه تېره كړي، نو له غره څخه يو كاڼى راوښوييدلو،

فَسُدَّتْ عَلَيْهِ الْغَارَ فَدَعَا اللّٰهَ بِهٰذَا الْعَمَلِ الصَّالِحِ وَقَالَ

د غار خوله ورباندې بنده شوه، هغه الله تعالى ته په خپل دې نېک عمل سره سوال وکړو، وې ویل

اَللّٰهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّيْ فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَاكْشِفْ هٰذِهِ الصَّخْرَةَ

اې الله! تاته پته ده، که چېرته ما دغه عمل ستا د رضا لپاره کړی وي، نو دا کاڼی لرې کړه

فَأَجَابَ اللّٰهُ دَعْوَةَ هٰذَا الرَّجُلِ الصَّالِحِ وَأَعَانَهُ

الله تعالى ددې نېک سړي دعاء قبوله کړه او د هغه مرسته یې وکړه

د الفاظو تحقيق

لِيَبِيْتَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ض) شپه تېرول
إِنْحَدَرَتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (انفعال) ښويېدل
اَلْجَبَلُ	معنى يې ده: غر، (ج) جِبَالٌ، أَجْبُلٌ، أَجْبَالٌ
فَسُدَّتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (نصر ينصر) بندول
إِكْشِفْ	صيغه واحد مذكر، فعل امر حاضر معروف، باب (ضرب يضرب) خلاصېدل
أَجَابَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افعال) قبلول
أَعَانَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افعال) مرسته كول

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

اَلصَّخْرُ	كاڼي.
أَرْضٌ صَخِرَةٌ	كاڼيجنه ځمكه.
عِلْمُ الصُّخُوْرِ	د كاڼو د تركيبي اجزاوو او د هغوی د طبيعي خصائصو علم.
جَبَلُ لِقَوْمِهِ	د خپل قوم سردار.
جَبَلُ الْوَجْهِ	د بدي چهرې څښتن.
جَبَلُ نَارٍ	د اتش فشان غر.
جَبَلُ جَلِيْدٍ	د واورې غر.
اَلْجَبَلِيُّ	كوهستان/ غريزه ساحه.
اَلْعَلَّافُ	وابښو خرڅوونكى.
اَلْمِعْلَفُ	د وابښو ميده كوونكى. (ج) مَعَالِفُ.

فَضِيْلَةُ الشُّغْلِ

د کار فضيلت

إِنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُهُ
د انصارو يو کس رسول الله صلى الله عليه وسلم ته راغلو چې سوال يې کولو.
فَقَالَ: أَمَا فِيْ بَيْتِكَ شَيْءٌ؟ قَالَ: بَلٰى!
خو رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: ايا ستا په کور کې څه شته؟ وې ويل ولې نه!
حِلْسٌ نَلْبَسُ بَعْضَهُ وَنَبْسُطُ بَعْضَهُ، وَقَعْبٌ
يو تراټ دی چې بعضې برخه يې موږ اغوندو او بعضې برخه يې لاندې اچوو. يو لويه پياله ده،
نَشْرَبُ فِيْهِ مِنَ الْمَاءِ قَالَ: ائْتِنِيْ بِهِمَا،
چې په هغې کې موږ اوبه څښو. وې فرمايل: دواړه ماته راوړه.
فَأَخَذَهُمَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ وَقَالَ: مَنْ يَشْتَرِيْ هٰذَيْنِ؟
دواړه رسول الله صلى الله عليه وسلم په لاس کې ونيولې او وې فرمايل: څوک به دا دواړه واخلي؟

د الفاظو تحقيق

فَضِيْلَةٌ	معنى يې ده: عظمت، لويي، (ج) فَضَائِلُ
اَلشُّغْلُ	مصدر از باب (ن) محنت کول، معنى يې ده: کار، مصروفيت، شغل، (ج) أَشْغَالٌ
اَلْأَنْصَارُ	صيغه جمع مذکر، بحث اسم فاعل، از باب (ن) مرسته کول.
حِلْسٌ	معنى يې ده: تراټ، فرش، (ج) أَحْلَاسٌ
قَعْبٌ	معنى يې ده: لويه پياله (ج) أَقْعُبٌ، قِعَابٌ

قَالَ رَجُلٌ: أَنَا آخُذُهُمَا بِدِرْهَمٍ قَالَ: مَنْ يَزِيْدُ عَلٰى دِرْهَمٍ
يو کس وويل: زه يې په يو درهم باندې اخلم، وې فرمايل: څوک به يې له يو درهم څخه زيات واخلي.
قَالَ رَجُلٌ: أَنَا آخُذُهُمَا بِدِرْهَمَيْنِ فَأَعْطَاهُمَا إِيَّاهُ
بل کس وويل: زه يې په دوه درهمه اخلم، رسول الله صلى الله عليه وسلم هغه ته ورکړې
وَأَخَذَ الدِّرْهَمَيْنِ فَأَعْطَاهُمَا الْأَنْصَارِيَّ، وَقَالَ: اِشْتَرِ بِأَحَدِهِمَا
او دوه درهمه يې ترې واخيستل او دواړه يې انصاري ته ورکړه، وې فرمايل: په يو درهم باندې

طَعَامًا، فَأَبِيْعُهٗ اِلٰى اَهْلِكَ وَالشَّرِّ بِالْاٰخَرِ قُدُوْمًا فَأْتِنِيْ

خوراک واخله خپلې کورنۍ ته یې وسپاره او په بل درهم باندې تبر واخله او ماته یې راوړه

د الفاظو تحقیق

اٰخُذُ	صیغه واحد متکلم، فعل مضارع معروف، باب (ن) اخیستل، نیول
یَزِیْدُ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ض) زیاتې کول
فَأْتِنِیْ	صیغه واحد مذکر حاضر، فعل امر حاضر، از باب (ض) ورکول، ویشتل حواله کول، سپارل
قُدُوْمًا	معنی یې ده: زیات مخکې تلونکی، تکړه/ زړور/ جنګیالی، (ج) قُدُمٌ، تبر چې لرګي ورباندې ماتولی شي، (ج) قَدَائِمُ

فائده: قَدُوْمٌ: د دویمې معنی په اعتبار سره به مؤنث وي

وضاحت: قُدُوْمًا: د مفعول به واقع کېدو له وجې منصوب دی.

فَأَتَاهُ بِهٖ فَشَدَّ فِيْهِ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَسَلَّمَ عُوْدًا بِيَدِهٖ
هغه سړي تبر واخیست. بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم په خپل لاس مبارک د لرګو دسته برابره کړه،
ثُمَّ قَالَ لَهٗ: اِذْهَبْ فَاحْتَطِبْ وَبِعْ وَلَا اَرَيَنَّكَ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا
بیا یې هغه کس ته وویل لاړ شه. لرګي ماتوه او خرخوه یې او پنځلس ورځې دې ونه وینم.
فَذَهَبَ الرَّجُلُ يَحْتَطِبُ وَيَبِيْعُ فَجَاءَ وَقَدْ اَصَابَ عَشَرَةَ دَرَاهِمَ
سړی لاړ، لرګي یې ماتول او خرخول یې، هغه راغلو په داسې حال کې چې لس درهمه یې ګټلي ؤ.
فَاشْتَرٰى بِبَعْضِهَا ثَوْبًا وَبِبَعْضِهَا طَعَامًا، فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَسَلَّمَ
په څیني یې جامې واخیستلې او په څینو یې خوراک واخیستلو، رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل
هٰذَا خَيْرٌ لَكَ مِنْ اَنْ تَجِيْءَ الْمَسْاَلَةُ نُكْتَةً فِيْ وَجْهِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.
دا ستا لپاره غوره دي چې ته راشې او د قیامت په ورځ سوال په مخ باندې داغ وي.

د الفاظو تحقیق

فَشَدَّ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) ترل
عُوْدًا	معنی یې لرګی، یو خوشبوداره لرګی دی چې د لوګي لپاره استعمالیږي. (ج) اَعْوَادٌ، عِوَدَانٌ

اغتلب	صيغه واحد مذكر، فعل امر حاضر معروف. باب افتعال لرګي جمع کول
	صيغه واحد مذكر، فعل امر حاضر معروف. باب (س) خرځول
زين	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف بانون تاكيد ثقيله باب (ف) کتل/ليدل
نكت	معنى يې ده: نکته/ داغ، (ج) نُكَتٌ، نِكَاتٌ

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

مركز الانتخاب	د ماچس تېلې/ د اور لګيت لرګي
وظائف	وظيفې/ دندې
رئيس تحرير	د ليکوالي رئيس
طبيب عام	جنرل طبيب
متناول	ټېکه دار
محاسب	حساب کونکی
المولد	لوګي والا لرګي؛ خوشبو داره لرګي
مهندس	انجينر/ مهندس
جراح	سرجن/ اپريشن والا ډاکټر
اخصائي	سپيشلسټ/ متخصص
بائع	خرڅونکی
رئيس القضاة	د قاضيانو مشر

تَرْنِيْمَةُ الْوَلَدِ فِي الصَّبَاحِ

د سهار په وخت کې د ماشوم ترانه

أَشْرَقَتِ الشَّمْسُ وَقَدْ	وَلَّى الظَّلَامُ هَارِبًا
لمر روښانه شو او په تحقيق سره	تورو تيارو شا کړه او وتښتېدلې
فَالشُّكْرُ لِلّٰهِ الْأَحَدْ	شُكْرًا عَظِيْمًا وَاجِبًا
بس يو د الله تعالى شکر دی،	د هغه عظيم شکر ضروري دی
مَا أَحْسَنَ النُّوْرَ أَرَى	فِيْهِ الْأُمُوْرَ بَائِنَةً
څه زره وړاښکونکې رڼا ده چې زه يې وينم،	چې امور په دې کې واضح دي.

وَالطَّيْرُ تَشْدُوْ سَحَرًا	عَلَى الْغُصُوْنِ فَاتِنَهْ
مارغان د سهار په وخت کې چغېږي	په شاخونو باندې د ولاړې په حالت کې
مَا أَحْسَنَ النُّوْرَ الْبَهِيْ	فِيْهِ أَجِدُّ عَامِلًا
څه ښايسته او خوندوره رڼا ده	چې زه يې په کارونو کې کوشش کوم
أَنِّيْ لَوَدُّ دَائِمًا	أَلَّا أَكُوْنَ خَامِلًا
بې شکه همېش زه دا خوښوم	چې زه گمنام کمزور جوړ نه شم
أَللّٰهُ قَدْ أَجَارَنِيْ	مِنْ كُلِّ شَرٍّ فِي الظَّلَامِ
بې شکه الله تعالى ماته پناه راکړې	د هر تکليف څخه چې په تياره کې دي
شُكْرًا لَهُ قَدْ صَانَنِيْ	شُكْرًا لَهُ عَلَى الدَّوَامِ
ددې شکر دی چې هغه زما حفاظت وکړ	د هغه شکر د همېش لپاره دی

دالفاظو تحقيق

تَرَنُّمَهْ	ترانه/ زمزمه
أَشْرَقَتْ	صيغه واحده مؤنث غائبه، فعل ماضي معروف، باب (افعال) روښانه کېدل
وَلَّى	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف باب (تفعيل) په شان باندې گرځېدل
اَلظَّلَامُ	معنى يې ده: تياره.
هَارِبًا	صيغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (ن) تښتېدل.
اَلشُّكْرُ	مصدر، باب (ن) شکر ويستل.
اَلْأَحَدُ	معنى يې ده: تنها/ يوازې.
وَاجِبًا	صيغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (ض) ضروري کېدل
مَا أَحْسَنَ	صيغه فعل تعجب، بر وزن (مَا أَفْعَلَهُ) معنى يې ده: څه ښايسته دي.
اَلنُّوْرُ	معنى يې ده: رڼا/ رڼايي/ روښنايي.
اَلْأُمُوْرُ	(مفرد) أَمْرٌ، معنى يې ده: کار/ معاملات.
بَاسِمَهْ	صيغه واحده مؤنثه، بحث اسم فاعل، باب (ض) خندا کول

أَنْذَرَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معلوم، باب (ن) لګول
سَحَرًا	د سهار په وخت کې/ سهار وختي
الْغُصْنُ	(مفرد) الغُصُنُ، شاخ
قَائِمَةً	صيغه واحده مؤنثه، بحث اسم فاعل. باب (ن) درېدل
تَنْوِيْرُ الرِّيَاضِ	زړه رانېکونکي رڼا
أَجْتَهِدُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ض) کوشش کول
أَرُوْدُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ن) غوښتل
خَامِلًا	معنى يې ده: ګمنام، صيغه واحد مذكر، بحث اسم فاعل، باب (ن) کمزوري کېدل
أَبَانَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب افعال بېځ کېدل
غِيَرٌ	معنى يې ده: فتنه، تكليف، مصيبت، (ج) غُيُوْرٌ
صَانَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) حفاظت کول
الدَّوَامُ	معنى يې ده: همېشه

الدَّوَامُ : مَا أَحْسَنَهُ وَأَحْسِنْ بِهِ : (هغه څومره ښايسته دی) مَا استفهاميه په معنى د أَيُّ شَيْءٍ سره مبتداء، أَحْسَنَ فعل، ضمير د هُوَ فاعل، (هُ) ضمير مفعول به، فعل د خپل فاعل او مفعول به سره يو ځاى خبر، مبتداء د خپل خبر سره جمله انشائيه شوه.

أَحْسِنْ بِهِ : أَحْسِنْ په معنى د (أَحْسَنَ) فعل، ب زائده، (هٗ) ضمير د معنى په اعتبار سره فاعل. فعل د خپل فاعل سره جمله انشائيه شوه، د اختصار له وجې صرف په يو تركيب باندې اكتفاء وشوه. كنه نو په دې جملو كې د نورو تركيبونو احتمالات هم شته.

اللغات الجديدة/ نوې لغتونه

التَّرْنِيْمَةُ	سندره/ ترانه/ نغمه
رَنَّ	رَنِيْـــنًا، اواز ويستل، زمزمه كول
الرَّنِيْنُ	ليږې اوبه
الرِّيُّ	تول مخلوق، ويل كېږي: (مَا فِي الرِّيِّ مِثْلُهُ) په ټول مخلوق كې د هغه په شان څوک نشته
الرَّنِيْنُ	د زنګ اواز/ غږ

رَنِيْنُ الْمِسَرَّةِ	د ټيلفون غږ.
الرَّنَّانُ	ازانګي والا، (خُطْبَةٌ رَنَّانَةٌ) لوړ اواز/ د لوړ غږ تقرير/ وينا.

أَصْدِقَائِيْ
زما ملګري

لِيْ أَرْبَعَةُ أَصْدِقَاءَ: حَسَنٌ وَقَاسِمٌ وَعُمَرُ وَمُحَمَّدٌ، أَمَّا حَسَنٌ فَوَلَدٌ مُهَذَّبٌ حَلِيْمٌ

زما څلور ملګري دي: حسن، قاسم، عمر او محمد. هرچې حسن دی، نو هغه مهذب او بردباره انسان دی.

لَا يَكْذِبُ وَلَا يَغْضَبُ أُحِبُّهُ لِأَدَبِهِ وَحِلْمِهِ

دروغ نه وايي، غوسه نه کوي، د ادب او بردبارۍ له وجې زه ورسره محبت کوم.

وَهُوَ رَفِيْقِيْ فِي الْمَدْرَسَةِ وَجَارِيْ فِي الْحَيِّ وَصَدِيْقِيْ مُنْذُ أَرْبَعِ سِنِيْنَ

هغه په مدرسه کې زما ملګری دی او په کلي کې مې ګاونډی دی، د څلورو کالو راهيسې مې ملګری دی.

وَهُوَ يَسْكُنُ فِيْ حَيِّنَا مِنْ سِنِيْنَ وَبَيْتُهُ قَرِيْبٌ مِنْ بَيْتِيْ

هغه د ډېرو کلونو راهيسې زموږ په کلي کې اوسېږي، د هغه کور زما کور ته نژدې دی.

وَلَيْسَ بَيْنَ بُيُوْتِنَا إِلَّا بَيْتٌ وَاحِدٌ.

زموږ د کورونو ترمنځ نشته، مګر يو کور دی.

د الفاظو تحقيق

مُهَذَّبٌ	صيغه واحد مذکر، بحث اسم مفعول، باب (تفعيل) ځان ښايسته کول.
حَلِيْمٌ	د صفت صيغه ده، معنى يې ده: بردباري کول، ځانته صبر کول، (ج) حُلَمَاءُ، أَحْلَامٌ
رَفِيْقٌ	معنى يې ده: دوست، ملګری، (ج) رُفَقَاءُ.
جَارٌ	معنى يې ده: ګاونډی، (ج) جِيْرَانٌ.
اَلْحَيُّ	معنى يې ده: کلی، (ج) أَحْيَاءُ.

وَلَمْ نَتَخَاصَمْ فِيْ هٰذِهِ الْمُدَّةِ مَعَ أَنَّا نَسْكُنُ فِيْ حَيٍّ وَاحِدٍ

په دومره موده کې موږ جنګ نه دی کړی، سره له دې چې موږ په يو کلي کې اوسېږو.

وَنَقْرَأُ فِيْ صَفٍّ وَّاحِدٍ وَنَذْهَبُ جَمِيْعًا إِلَى الْمَدْرَسَةِ وَنَرْجِعُ جَمِيْعًا وَلَمْ نَتَخَاصَمْ كَثِيْرٌ مِّنَ الْأَصْدِقَاءِ،

بیرو لګي کي زده کړه کوو، مونږ ټول مدرسي ته یو ځای ځو. یو ځای بیرته راځو. په تحقیق سره ډیرو ملګرو جنګ کړی

وَأَرَى كُلَّ يَوْمٍ بَعْضَ الْأَوْلَادِ يَتَخَاصَمُوْنَ وَيُحِبُّ أَبِيْ وَ أُمِّيْ حَسَنًا،

زه هره ورځ ځیني هلکان وینم چي خپل منځ کي جنګ کوي، زما مور او پلار د حسن سره زیاته مینه لري.

وَيَفْرَحَانِ بِرِفَاقَتِهِ لِأَنَّهُ وَلَدٌ لَيْسَ فِيْهِ شَرٌّ،

د هغه سره ملګرتیا مي ډیرې خوشحاله دي؛ ځکه چي هغه داسي هلک دی چي شر/ بدي پکي نشته.

وَيُحِبُّنِيْ أَبُوْ حَسَنٍ وَيَرَانِيْ كَوَلَدِهٖ.

د حسن پلار زما سره مینه کوي او ماته داسي ګوري لکه خپل بچی/ اولاد.

د الفاظو تحقیق

لَمْ نَتَخَاصَمْ	صیغه جمع متکلم، فعل مضارع نفي جحد بلم، باب (تفاعل) جګړه کول
يَفْرَحَانِ	صیغه تثنیه مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (س) خوشحاله کېدل
رِفَاقَتْ	معنی یې ده: دوستي/ ملګرتیا
يُحِبُّ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (افعال) محبت کول

لَمَّا قَاسِمٌ فَوَلَدٌ ذَكِيٌّ نَشِيْطٌ تَرَاهُ دَائِمًا مَسْرُوْرًا لَا أَذْكُرُ

هر چي قاسم دی؛ نو هوښیار او چست هلک دی، همېش به یې خوشحال وینې، زما نه یاد برې

إِنِّيْ رَأَيْتُهٗ قَطُّ مَحْزُوْنًا وَهُوَ ذُوْ أَخْبَارٍ وَحِكَايَاتٍ

چي ما هغه خفه لیدلی وي، هغه ته زیات خبرونه او کیسې یادي دي،

يَسُرُّ أَصْدِقَاءَهٗ بِأَحَادِيْثِهٖ وَحِكَايَاتِهٖ وَيُحِبُّهٗ أَصْدِقَاءُهٗ

خپل دوستان/ ملګري په خبرو او کیسو خوشحاله کوي او د هغه سره یې ملګري محبت لري.

وَهُوَ مُجْتَهِدٌ فِي الدُّرُوْسِ لَمْ يَرْسُبْ فِيْ اِمْتِحَانٍ.

هغه په درسونو کي کوشش کونکی دی، تر اوسه په امتحان کي ناکام شوی نه دی

د الفاظو تحقیق

ذَكِيٌّ	معنی یې ده: هوښیار، (ج) أَذْكِيَاءُ
نَشِيْطٌ	معنی یې ده: چست، (ج) نِشَاطٌ
مَسْرُوْرًا	معنی یې ده: خوشحالي

ذُوْاَخْبَارٍ	معنى يې ده: خبرونو والا، كيسو والا
حِكَايَاتٌ	معنى يې ده: واقعات، كيسې، (مفرد) حِكَايَةٌ
مُجْتَهِدٌ	صيغه واحد مذكر، بحث اسم فاعل، باب (افتعال) كوشش كول، محنت كول
لَمْ يَرْسُبْ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع نفي جحد بلم، باب (ن) ناكام كيدل
اِمْتِحَانٌ	مصدر، باب (افتعال) ازمونه، ازموينت، امتحان.

د لفظ قَطُّ تحقيق: د ظرف لپاره راځي، لكه: (مَا رَأَيْتُ خَالِدًا قَطُّ) ما هيڅكله خالد نه دى ليدلى او دا د ماضي منفي د تاكيد لپاره راځي.

اَمَّا عُمَرُ فَوَلَدٌ يَتِيْمٌ يَسْكُنُ فِيْ حَيِّنَا اَيْضًا اُمُّهُ عَجُوْزٌ

هر چې عمر دى، نو هغه يتيم هلك دى، دغه راز زموږ په كلي كې اوسيږي، مور يې بوډۍ ده،

تَكْتَسِبُ بِالْخِيَاطَةِ وَتُنْفِقُ عَلَى وَلَدِهَا وَلٰكِنَّ عُمَرَ وَلَدٌ كَبِيْرُ النَّفْسِ

په خياطى باندې گټه كوي، په خپل بچي يې مصرف كوي، خو د عمر نفس مستقل دى،

لَا يَقْبَلُ مِنْهَا شَيْئًا ثِيَابُهُ رَخِيْصَةٌ وَلٰكِنَّهَا دَائِمًا نَظِيْفَةٌ

د خپلې مور څخه هيڅ شى نه قبلوي، جامې يې ارزانه دي، خو همېشه پاكې وي،

يُحِبُّهُ جَمِيْعُ الْمُعَلِّمِيْنَ لِصَلَاحِهِ وَاَدَبِهِ وَاجْتِهَادِهِ وَمُوَاظَبَتِهِ

ټول ښوونكي د هغه د اصلاح، ادب، كوشش او همېشه راتگ له وجې ورسره مينه كوي.

د الفاظو تحقيق

اَلْخِيَاطَةُ	مصدر، از باب (ض) گنډل
كَبِيْرُ النَّفْسِ	معنى يې ده: د مستقل نفس څښتن.
رَخِيْصَةٌ	معنى يې ده: ارزان، (ج) رَخَائِصُ.

وَلَمْ يَرْسُبْ عُمَرُ فِي الْاِمْتِحَانِ اِلَّا مَرَّةً وَحَزِنَ كَثِيْرًا وَحَزِنَتْ اُمُّهُ

عمر په امتحان كې نه دى ناكامه شوى، مگر يو ځل، ډېر سخت خفه شو، مور يې خفه شوه

لَمَّا رَسَبَ عُمَرُ فِي الْاِمْتِحَانِ وَاَرَادَ عُمَرُ اَنْ يَتْرُكَ الْمَدْرَسَةَ وَلٰكِنْ شَجَّعَتْهُ اُمُّهُ

كله چې عمر په امتحان كې ناكام شو، عمر اراده وكړه چې مدرسه پرېږدي، خو مور يې زړه وركړو،

وَقَالَتْ: اَنَا اَكْتَسِبُ بِالْخِيَاطَةِ وَاُنْفِقُ عَلَيْكَ وَرَجَعَ عُمَرُ اِلَى الْمَدْرَسَةِ.

ورته يې ووېيل: زه د خياطى كار كوم، په تا باندې يې مصرفوم. عمر واپس مدرسې ته لاړ.

كَبِيْرًا وَنَجَحَ فِي الْإِمْتِحَانِ فِي السَّنَةِ الثَّانِيَةِ وَبَرَّزَ فِي الْإِمْتِحَانِ.

زيات كوښښ وكړو. هغه دويم كال په امتحان كي كامياب شو او په امتحان كي دويم نمبر شو

دالفاظو تحقيق

	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف. باب (تفعيل) داړ وركول
	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) مخكي والى

مُحَمَّدٌ تِلْمِيْذٌ نَجِيْبٌ مُجْتَهِدٌ جِدًّا يُبَرِّزُ فِي الْإِمْتِحَانِ كُلَّ سَنَةٍ

ورچي محمد دى، نو هغه ډېر محنتي هلک دى. هر كال په امتحان كي لوړ نمبر راخلي.

كَاتِبٌ جَيِّدُ الْخَطِّ يَعْرِفُ كِتَابَةَ الرَّسَائِلِ، وَهُوَ مُتَقَدِّمٌ فِي الصَّفِّ

كاتب هلک دى، ښايسته خط يې دى، د مقالو په ليكلو پوهېږي، هغه په ټولگي كي مخكي دى.

مُوَاظِبٌ عَلَى الدُّرُوْسِ وَجَمِيْعُ أَصْدِقَائِيْ مُحَافِظُوْنَ عَلَى الصَّلَوَاتِ

د درسونو پابند دى، زما ټول ملگري په پابندۍ سره لمونځ كوي.

مُوَاظِبُوْنَ عَلَى الدُّرُوْسِ وَلَمْ نَتَخَاصَمْ قَطُّ وَلَمْ نَغْضَبْ

په درسونو باندې پابندي كوي او هيڅ جنگ مو نه دى كړى او غوسه نه كوو.

وَأَرْجُوْ أَنْ لَا أَكُوْنَ شَرَّ الْأَصْدِقَاءِ

او زه دا نه خوښوم چي په ملگرو كي شرير شم.

دالفاظو تحقيق

نَجِيْبٌ	معنى يې ده: شريف، (ج) نُجَبَاءُ، أَنْجَابٌ.
كَاتِبٌ	صيغه واحد مذكر، بحث اسم فاعل، باب (ن) ليكل.
جَيِّدُ الْخَطِّ	معنى يې ده: ښكلى خط.
رَسَائِلُ	معنى يې ده: رسالي/ خطونه، (مفرد) رِسَالَةٌ.
أَرْجُوْ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ن) اميد كول.

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

الْخِيَاطَةُ	گنډل.
اِبْرَةٌ	ستن.
دَبُّوسٌ	چنگک، هغه ستن یا مېخ چې د پروني تینګولو لپاره استعمالېږي
عُرْوَةٌ	کاج
قُطْبَةٌ	کورشنل گنډل
مِحْبَسٌ مُنْزَلِقٌ	زنځير
مَاكِينَةُ خِيَاطَةٍ	د گنډلو ماشين.
مَطَّاطٌ	د تار رېل
زِرٌّ	بټن.
غُرْزَةٌ	ټانکه/ په تار باندې تک ورکول.
اِبْرَةُ الْخِيَاطَةِ	د خياطۍ ستن
مِقَصٌّ	قينچي.

قَرْيَتِيْ

زما کلی

قَرْيَتِيْ جَمِيْلَةٌ فِيْ وَسْطِ حُقُوْلٍ وَبَسَاتِيْنَ كَأَنَّهَا جَزِيْرَةٌ فِيْ بَحْرٍ أَخْضَ

زما کلی ښایسته دی، د پټیانو او باغونو په منځ کې دی، ګویا په شین سمندر کې یو ټاپو دی.

لَا تَرَى فِيْهَا إِلَّا خُضْرَةً وَمَاءً فَالْأَرْضُ خَضْرَاءُ وَالْحُقُوْلُ خَضْرَا

ته به نه وینې په هغې کې، مګر شینوالی او اوبه، ځمکه هم شنه ده او پټیان هم شنه دي.

وَالدُّنْيَا كُلُّهَا خَضْرَاءُ فِيْ قَرْيَتِيْ وَيَجْرِيْ مِنْ تَحْتِ الْقَرْيَةِ نَهْرٌ مَاؤُهُ نَقِيٌّ شَفَّا

ټوله دنیا زما په کلي کې شنه ده، د کلي لاندې یو نهر بهېږي چې پاکې او صفا اوبه يې دي؛

لِأَنَّهُ يَجْرِيْ عَلَى الرَّمْلِ نَغْتَسِلُ فِيْ هٰذَا النَّهْ

ځکه چې دغه نهر په شګو باندې بهېږي، موږ په دې نهر کې غسل کوو،

وَنَسْبَحُ وَنَلْعَبُ وَنَشْرَبُ مِنْ مَائِهِ النَّقِ

لامبو وهو، لوبې کوو، ددې له پاکو اوبو څخه يې څښو.

د الفاظو تحقيق

قَرْيَةٌ	معنى يې ده: کلى، (ج) قُرًى.
مِنْقَارٌ	معنى يې ده: منخ.
حُقُوْلٌ	(مفرد) حَقْلٌ، معنى يې ده: پټى
جَزِيْرَةٌ	معنى يې ده: هغه وچه خمکه چې شاوخوا يې اوبه وي، (ج) جَزَائِرُ
بَحْرٌ	معنى يې ده: سمندر، (ج) أَبْحُرٌ، بُحُوْرٌ، بِحَارٌ.
خُضْرَةٌ	معنى يې ده شين رنګ، (ج) خُضَرٌ.
نَهْرٌ	معنى يې ده: نهر، (ج) أَنْهَارٌ
نَقِيٌّ	معنى يې ده: صفا/ پاکيزه، (ج) أَنْقِيَاءُ
شَفَّافٌ	معنى يې ده: پاک او صفا.
رَمْلٌ	معنى يې ده: شګه.
نَسْبَحُ	صيغه جمع متکلم، فعل مضارع معروف. باب (ف) لامبو کول.
نَلْعَبُ	صيغه جمع متکلم، فعل مضارع معروف، باب (س) لوبه کول.

وَنَرَى السَّمَكَ يَجْرِيْ مِنْ هُنَا وَهُنَا وَنَرَى الصَّدَفَ فِيْ قَعْرِ النَّهْرِ:

موږ ماهيان ليدل چې ښي او چپ طرف ته تلل، موږ د نهر په ژوره کې سيپۍ ليدلې:

لِأَنَّ الْمَاءَ نَقِيٌّ شَفَّافٌ وَقَدْ تَعَلَّمْنَا السِّبَاحَةَ وَنَحْنُ صِغَارٌ

ځکه چې اوبه ډېرې پاکيزه او صفا وې او لامبوزني موږ په وړوکوالي کې زده کړې وه،

فَإِذَا كَانَتْ أَيَّامُ الْمَطَرِ فَاضَ النَّهْرُ وَكَانَ عَرْضُ كَبِيْرٌ

کله چې به د باران ورځې شولې، نو نهر به ډک شولو، نو پلنوالى به يې زيات شو.

عَبَرْنَا هٰذَا النَّهْرَ وَتَسَابَقْنَا فِي السِّبَاحَةِ.

موږ به په دې نهر باندې تېرېدلو او په لامبوزنى کې به مو مسابقه کول.

د الفاظو تحقيق

السَّمَكُ	معنى يې ده: ماهى، (ج) سِمَاكٌ، سُمُوْكٌ، أَسْمَاكٌ.
هُنَا وَهُنَا	معنى يې ده: دلته او هلته/ ښي او چپ طرف ته.

الصَّدَفُ	معنی يې ده سيپۍ. ج، أَصْدَافٌ
قَعْرٌ	معنی يې ده ژوروالی تل. ج، قُعُورٌ
فَاضَ	صيغه واحد مذکر غائب. فعل ماضي معروف. باب (ض) بهېدل
عَرْضٌ	معنی يې ده پلنوالی
عَبَرْنَا	صيغه جمع متکلم. فعل ماضي معروف. باب (ن) اوړېدل، اوښتل عبور کول

وَ نَرَى كَثِيْرًا مِنْ أَهْلِ الْبَلَدِ لَايَعْرِفُوْنَ السِّبَاحَةَ

ما د ښار زيات اوسېدونکي وليدل چې په لامبو نه پوهېدل او هغوی مشران وو.

وَهُمْ كِبَارٌ وَيَخَافُوْنَ الْمَاءَ جِدًّا وَلَايَدْخُلُوْنَ النَّهْرَ جَاءَ مَرَّةً صَدِيْقٌ لِيْ مِنَ الْبَلَدِ

سخت زيات د اوبو څخه وېرېدل، نهر ته نه ننوتل کېدل، يو ځل زما ملګری د ښار څخه راغلو.

وَدَخَلْنَا النَّهْرَ وَقُلْنَا لَهُ: تَعَالَ يَا أَخِيْ وَاغْتَسِلْ وَاسْبَحْ

موږ نهر ته داخل شولو. موږ هغه ته ووېل اې وروره! راشه، غسل وکړه او لامبو ووهه

فَقَالَ: إِنِّيْ أَخَافُ الْمَاءَ وَلَا أَعْرِفُ السِّبَاحَةَ، فَشَجَّعْنَاهُ

هغه ووېل زه د اوبو څخه وېرېږم، په لامبو باندې نه پوهېږم، موږ هغه ته زړه ورکړو.

وَقُلْنَا: لَا تَخَفْ وَنَحْنُ مَعَكَ فَتَشَجَّعَ وَ دَخَلَ الْمَاءَ وَ أَرَادَ

موږ ووېل: ته مه وېرېږه او موږ ستا سره يو، هغه زړور شو، اوبو ته داخل شو، اراده يې وکړه

أَنْ يَّسْبَحَ وَلٰكِنْ ذَهَبَ إِلَى الْقَعْرِ فَأَخَذْنَا بِيَدِهٖ

چې لامبو ووهي، خو هغه ژورې کندې ته ورسېدلو، موږ د لاس څخه ونيولو،

وَرَفَعْنَاهُ فَوْرًا وَقَدْ شَرِبَ الْمَاءَ

راپورته مو کړو، راووتلو او اوبه يې تېرې کړې وې.

د الفاظو تحقيق

كِبَارٌ	معنی يې ده: لوی، (مفرد) كَبِيْرٌ
شَجَّعْنَا	صيغه جمع متکلم، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) زړه ورکول/ تېزول/ په غيرت کې راوستل.
يَسْبَحُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ف) لامبو وهل.

	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (س) څښل

يَغْتَسِلُ مَعَنَا كُلَّ يَوْمٍ وَنَتَعَلَّمُ السِّبَاحَةَ حَتَّى تَعَلَّمْنَاهَا،

هغه به زموږ سره هره ورځ غسل کولو، لامبو به مو زده کول، تردې چې زده مو کړه.

النَّهْرُ فَتَشْتَجِمُ وَعَبَرَ مَرَّتَيْنِ، وَإِذَا نَزَلَتْ أَمْطَارٌ كَثِيرَةٌ

به نهر باندې تېر شو، زرور شو، دوه ځله ورباندې تېر شو. کله چې به زيات باران وشو.

فَاضَ النَّهْرُ أَصْبَحَتْ قَرْيَتُنَا شِبْهَ جَزِيرَةٍ يُحِيطُ بِهَا الْمَاءُ مِنْ ثَلَاثِ جِهَاتٍ،

نهر به ډک شو، زموږ کلی به د ټاپو په شان شو. له درې طرفونو څخه به اوبه ورباندې راتاو وې.

وَتَبْقَى جِهَةٌ وَاحِدَةٌ نَذْهَبُ مِنْهَا إِلَى الْبَلَدِ وَنَشْتَرِي الْحَوَائِجَ مِنَ السُّوقِ

يو طرف به پاتې ؤ چې موږ به په هغې باندې ښار ته تللو او د ښار څخه به مو د ضرورت شيان اخيستل

دالفاظو تحقيق

عَبَرَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) تېرېدل
شِبْهٌ	معنى يې ده: په شان، تصوير، نقل، مشابهت، (ج) أَشْبَاهٌ
يُحِيطُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (افعال) احاطه كول
جِهَاتٌ	معنى يې ده: اطراف، جوانب، ارخونه، (مفرد) جِهَــةٌ
تَبْقَى	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل مضارع معروف، باب (س) باقي پاتې كېدل
فَاضَ	صيغه واحد مذكر غائب. فعل ماضي معروف، باب (ض) بهېدل، جاري كېدل.

وَفِي سَنَةٍ كَانَ فَيَضَانٌ عَظِيمٌ فَاضَ الْمَاءُ وَدَخَلَ الْبُيُوتَ وَخَافَ النَّاسُ الْغَرَقَ

په يو كال زيات سېلاب راغلو، اوبه وبهېدلې او كورونو ته داخل شوې، خلك د غرقېدو څخه وېرېدل.

وَتَرَكْنَا قَرْيَتَنَا وَذَهَبْنَا إِلَى الْبَلَدِ وَلَمْ نَرْجِعْ إِلَّا بَعْدَ شَهْرٍ،

موږ خپل كلی پرېښودلو او ښار ته لاړو. واپس نه شولو. مګر يوه مياشت وروسته.

يَقْصُدُ قَرْيَتَنَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَالْعُلَمَاءِ لِأَنَّهَا قَرْيَةٌ مَشْهُورَةٌ

زموږ كلي ته زيات خلك او علماء راځي: ځكه چې هغه مشهور كلی دی.

وُلِدَ فِيهَا كَثِيرٌ مِنَ الْعُلَمَاءِ وَالصَّالِحِينَ.

زيات علماء او نېكان خلك پكې پيدا شوي

دالفاظو تحقيق

فَيَضَانٌ	معنی يې دهٔ: سېلاب، مصدر باب (ض) زيات بهېدل.
اَلْغَرَقُ	مصدر، باب (س) ډوبېدل
مَشْهُوْرَةٌ	صيغه واحد مؤنث، بحث اسم مفعول، باب (ف) مشهورېدل.
اَلْعُلَمَاءُ	(مفرد) عَالِمٌ، پوهېدونکی.
اَلصَّالِحِيْنَ	(مفرد) صَالِحٌ، معنی يې دهٔ: نېک انسان.

وَعَلٰى شَاطِئِ النَّهْرِ مَسْجِدٌ قَدِيْمٌ بَنَاهُ جَدُّنَا الْكَبِيْرُ

د نهر په غاړه يو پخوانی جومات دی چې زموږ مشر نيکه جوړ کړی دی.

مَضٰى عَلَيْهِ ثَلَاثُ مِائَةِ سَنَةٍ وَيَدْخُلُ فِيْهِ الْمَاءُ فِيْ كُلِّ فَيَضَانٍ

په هغې باندې درې سوه کاله تېر شوي دي، هر ځل باران کې به او به هغې ته داخلېدلې.

وَتَمْكُثُ فِيْهِ الْمَاءُ اَيَّامًا طَوِيْلَةً وَلٰكِنَّهُ لَمْ يَضْعُفْ

او اوبه به پکې ډېرې ورځې ولاړې وې، خو د دې باوجود به هغه نه کمزوری کېدلو.

دالفاظو تحقيق

شَاطِئٌ	غاړه/ څنډه، (ج) شَوَاطِئُ.
قَدِيْمٌ	زوړ/ پخوانی، (ج) قُدَمَاءُ.
بَنَا	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) ابادي کول: جوړول
مَضٰى	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف. باب (ض) تېرېدل.
يَضْعُفُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (کرم يکرم) کمزوری کېدل

اللغات الجديدة/ نوې لغتونه

اَلْاِحْتِفَالُ بِالْاِفْلَاسِ	د ديواليه کېدو اعلان/ د مفروض کېدو اعلان.
شَهْرُ الْعَسَلِ	هنې مون/ د خوشحالۍ ورځې، د واده وروسته د ښځې او خاوند جوړه چکر.
اَلتَّشْهِيْرُ	اعلان/ نامتو/ پاپولر/ د زمانې مشهور شخصيت
شِبْهُ رَسْمِيٍّ	نيمه دولتي.
شِبْهُ الْقَارَّةِ	کوچنی وچه/ بر صغير.
شَاطِئُ الْبَحْرِ	د سمندر ساحل، (ج) شَوَاطِئُ، شُطْآن.

تَرْنِيْمَةُ اللَّيْلِ

د شپې غزل/ترانه

بِتْ الْفِرَاشْ النَّاعِمَا	فِيْهِ تَنَامُ دَائِمًا
بې شکه نرمه بستره	چې ته په دې کې همېش ويده کېږې
نَمْ يَا حَبِيْبِيْ سَالِمَا	نَمْ آمِنًا نَمْ آمِنًا
رما ملګريه په سلامتيا سره ويده شه	په امن سره ويده شه او په امن سره ويده شه
بَامْ النَّهَارُ وَاحْتَجَبْ	مَعَهُ الْعَنَاءُ وَالتَّعَبْ
ورځ تېره شوه او پټه شوه	د هغې سره مشقت او تکليف
وَاللَّيْلُ بِالْأَمْنِ اقْتَرَبْ	نَمْ آمِنًا نَمْ آمِنًا
شپه په امن سره نژدې شوه	په امن سره ويده شه او په امن سره ويده شه
بَاتَتْ عَصَافِيْرُ الْغَرَدْ	فِيْ حِفْظِ مَوْلَانَا الصَّمَدْ
ږن کوونکو مارغانو شپه تېره کړه،	زموږ د بې نيازه آقا په حفاظت کې
مَنْ لَيْسَ يَغْفُلُ عَنْ أَحَدْ	نَمْ فِيْ حِمَاهُ آمِنًا
ه ذات چې د چا څخه هم بې خبره نه دی	د هغه په حفاظت کې په امن سره ويده شه
نَمْ آمِنًا حَتَّى السَّحَرْ	مِنْ كُلِّ ضَيْمٍ أَوْ كَدَرْ
ښمني تر وخت پورې په امن ويده شه	د هر ظلم او ناخوښۍ څخه
نَمْ فِيْ حِمٰى بَارِي الْبَشَرْ	نَمْ فِيْ حِمَاهُ آمِنًا
انسانانو د پيدا کوونکو په حفاظت کې ويده شه	د هغه په حفاظت کې په امن سره ويده شه

د الفاظو تحقيق

النّاعما	صيغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (ك) نرمېدل.
نَمْ	صيغه واحد مذکر، فعل امر حاضر معروف، باب (س) ويده کېدل؛ خوب کول.
سالما	صيغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (س) سلامت پاتې کېدل
آمنا	صيغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (س) مامون پاتې کېدل.
[illegible]	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) تېرېدل.

إِحْتَجَبَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) پټېدل
الْعَنَاءُ	مصدر، باب (س) ستړی کېدل
التَّعَبُ	مصدر، باب (س) ستړی کېدل
إِقْتَرَبَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) نزدې کېدل
بَاتَتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (ض) شپه تېربدل
عَصَافِيْرُ	(مفرد) عُصْفُوْرٌ، معنى يې ده: مرغى
الْغَرْدُ	مصدر، باب (س) چنچن کول/ چغېدل
حِفْظًا	مصدر، باب (س) حفاظت کول
مَوْلًا	معنى يې ده: آقا، سردار، مالک/ څښتن، (ج) مَوَالِيْ.
الصَّمَدُ	معنى يې ده: بې نيازه
يَغْفُلُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (نصرينصر) غافل کېدل
حِمًا	معنى يې ده: چراګاه/ پناه، حفاظت.
ضَيْرٌ	معنى يې ده: پرېشاني/ مشقت.
كَدَرٌ	مصدر، باب (ن) خاورين رنګ والا - باب (س) پرېشانه کېدل.
بَارِئٌ	پيدا کوونکی.
الْبَشَرُ	معنى يې ده: انسانيت.

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

عربي	پښتو	عربي	پښتو	عربي	پښتو
نُغْيٌ	په ځمکه باندې د لښتې وهلو اواز	صَقْرٌ	شکره/ باز.	عَنْدَلِيْبٌ	بلبل
حَجَلٌ	ژرر.	خُفَّاشٌ	اسمان څلکی	سُمَّنٌ	غوري
حِدَاءَةٌ	يو ډول څېلى.	عُقَابٌ	شاهين.	نَعَامَةٌ	شتر مرغ

بَاغَةٌ	عقابه شاهين	يَمَامَةٌ	فاخته	غُرَابٌ	كارغه
بُومَةٌ	الو	بَجَعَةٌ	بطخه	هُدْهُدٌ	هد هد
عُصْفُورٌ	مرغی	سُنُونُو	ابابيل	طَائِرُ حُبَاكٌ الْكَنَارِيْ	كناري مارغه

مُسَابَقَةٌ بَيْنَ شَقِيقَيْنِ

د دوه سكه ورونو ترمنځ مسابقه

قَالَ سَيِّدُنَا عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ كُنْتُ وَاقِفًا يَوْمَ بَدْرٍ،
زموږ سردار عبد الرحمن بن عوف رضي الله عنه وايي: د بدر په ورځ زه ولاړ وم،
وَغُلَامَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ مُعَاذُ بْنُ عَفْرَاءَ وَمُعَوِّذُ بْنُ عَفْرَاءَ عَنْ يَمِيْنِيْ وَشِمَالِيْ
د انصارو دوه هلكان معاذ بن عفراء او معوذ بن عفراء زما ښي او چپ طرف ته ودرېدل.
وَالْتَفَتَ إِلَيَّ أَحَدُهُمَا وَقَالَ لِيْ سِرًّا مِنْ صَاحِبِهٖ أَيْ عَمِّ! هَلْ تَعْرِفُ أَبَاجَهْلٍ؟
يو يې ماته متوجه شو او د خپل ملګري څخه يې پټ وويل: اې تره! ايا ته ابوجهل پېژنې؟

د الفاظو تحقيق

غُلَامَانِ	صيغه تثنيه، (مفرد) غُلَامٌ، هلك.
شَقِيْقَيْنِ	صيغه تثنيه، (مفرد) شَقِيْقٌ، معنى يې ده: سكه ورور، (ج) شَقَائِقُ.
اِلْتَفَتَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) متوجه كېدل.
أَيْ	حرف نداء ده، د نږدې لپاره استعمالېږي.
عَمِّ	معنى يې ده: تره، (ج) أَعْمَامٌ.
سِرًّا	معنى يې ده: پټ، راز، (د حال واقع كېدو له وجې منصوب دی).
تَعْرِفُ	صيغه واحد مذكر حاضر، فعل مضارع معروف، باب (ض) پوهېدل/ پېژندل.

فَقُلْتُ: نَعَمْ! وَمَاذَا تُرِيْدُ مِنْهُ يَا ابْنَ أَخِيْ؟ قَالَ: أُخْبِرْتُ أَنَّهٗ يَسُبُّ
ما وويل: هو! خو ته په هغه څه كوې؟ اې وراره! هغه وويل: زه خبر شوی يم چې هغه كنځل كوي

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرِنِيْهِ يَا عَمِّ! فَإِنِّيْ أَعْطَيْتُ اللّٰهَ عَهْدًا

رسول الله صلى الله عليه وسلم ته. اې تره! ماته يې وښيه! بې شکه ما د الله تعالى سره وعده کړې

إِنْ رَأَيْتُهُ أَنْ أَقْتُلَهُ أَوْ أَمُوْتَ دُوْنَهُ، وَقَالَ لِيَ الْآخَرُ سِرًّا مِّنْ صَاحِبِهِ:

که زه يې ووينم، نو زه به يې وژنم يا به خپله مړ کېږم. هغه بل راته د خپل ملګري څخه پټ وويل

أَرِنِيْهِ يَا عَمِّ! فَإِنِّيْ عَاهَدْتُ اللّٰهَ إِنْ عَايَنْتُهُ

اې تره. ماته يې وښيه، بې شکه ما د الله تعالى سره عهد کړی. که زه يې ووينم.

أَنْ أَضْرِبَهُ بِسَيْفِيْ حَتّٰى أَقْتُلَهُ.

نو په خپله توره به يې ووهم، ترديې چې زه يې ووژنم

د الفاظو تحقيق

اِبْنُ أَخٍ	وراره
أُخْبِرْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع مجهول، باب (افعال) خبر ورکول/ ښودل
يَسُبُّ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ن) کنځل کول/ بدې خبرې کول
أَرِ	صيغه واحد مذكر، فعل امر حاضر معروف، باب (افعال) ښوودل.
عَهْدًا	مصدر، باب (س) وفا، ضمان، ذمه، دوستي، وصيت، وعده، قسم، (ج) عُهُوْدٌ.
دُوْنَ	معنى يې ده غير/ علاوه.
عَايَنْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (مفاعله) يو بل ته کتل
أَقْتُلُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ن) وژل/ قتل کول

فَبَيْنَا أَنَا كَذٰلِكَ إِذْ بَرَزَ أَبُوْجَهْلٍ فَقُلْتُ: أَلَا تَرَيَانِ هٰذَا أَبُوْجَهْلٍ

زه په همدې حالت کې وم چې ابوجهل راښکاره شو، ما وويل: تاسو يې نه وينئ چې دا ابوجهل دی.

هٰذَا صَاحِبُكُمْ فَشَدَّا عَلَيْهِ مِثْلَ الصَّقْرَيْنِ حَتّٰى ضَرَبَاهُ

همدا ستاسو مقصود دی، دواړو پرې د شاهين په شان ورمنډه کړه. ترديې چې دواړو ووهلو.

ثُمَّ انْصَرَفَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَاهُ، فَقَالَ:

بيا دواړه نبي کريم صلى الله عليه وسلم ته واپس شول. هغه ته يې خبر ورکړو. وې فرمايل

أَيُّكُمَا قَتَلَهُ؟ قَالَ كُلٌّ مِّنْهُمَا: أَنَا قَتَلْتُهُ قَالَ: هَلْ مَسَحْتُمَا سَيْفَيْكُمَا؟

په تاسو دواړو کې چا ووژلو؟ هريو وويل: ما ووژلو. وې فرمايل ايا تاسو خپلې تورې پاکې کړې دي؟

قَالَا: لَا! فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهِ وَسَلَّمَ فِي السَّيْفَيْنِ فَقَالَ: كِلَاهُمَا قَتَلَهُ.

دواړو ووېل: نه، نبي عليه السلام دواړه تورې وکتلې، وې فرمايل: دواړو وژلی دی

دالفاظو تحقيق

بَيْنَا	معنی يې ده: موږ په همدې خبرو کې وو.
تَرَيَانِ	صيغه تثنيه مذکر حاضر، فعل مضارع معروف، باب (ف) ليدل.
شَدَّا	صيغه تثنيه مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) حمله کول.
صَقْرَيْنِ	صيغه تثنيه، (مفرد) صَقْرٌ، باز/ شاهين، (ج) أَصْقُرٌ
اِنْصَرَفَا	صيغه تثنيه مذکر غائب، فعل ماضي معروف. باب (افعال) واپس کېدل.
أَخْبَرَا	صيغه تثنيه مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افعال) خبر ورکول
أَنّٰى	د استفهام لپاره دی، په معنی د (څوک او چا) سره راځي.
مَسَحْتُمَا	صيغه تثنيه مذکر حاضر، فعل ماضي معروف، باب (ف) صفا کول
السَّيْفَيْنِ	صيغه تثنيه، (مفرد) السَّيْفُ، معنی يې ده: توره، (ج) سُيُوْفٌ
كِلَا	معنی يې ده: دواړه، د تثنيه مذکر د تاکيد لپاره راځي.

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

اَلشَّقِيْقُ	(۱) سکه ورونه، د يو مور او پلار څخه پيدا شوي سکه ورونه، (۲) په شان، په حديث کې دي: اَلنِّسَاءُ شَقَائِقُ الرِّجَالِ. (۳) نيمايي شلېدلې برخه، (ج) أَشِقَّاءُ
اَلشَّقِيْقَةُ	(۱) سکه خور، (۲) تېز باران، (۳) د نيمايي سر درد، (ج) شَقَائِقُ.
اَلْأَخُ	ورور، اَلْأَخُ شَقِيْقٌ، سکه ورور، اَلْأَخُ مِنْ أَحَدِ الْوَالِدَيْنِ، مېرنی ورور.
أَخٌ مِنَ الرَّضَاعِ	د شيدو ورور/ رضاعي ورور.
اِبْنُ أُخْتٍ	خوريی.
اِمْرَأَةُ الْأَخِ الْكَبِيْرِ	د مشر ورور مېرمن.
وَالِدَةُ الزَّوْجِ	د پلار مېرمن/ مېره
زَوْجَةُ الْعَمِّ الْأَكْبَرِ	د مشر تره/ کاکا مېرمن.

اِبْنُ أَخٍ	وراره.
بِنْتُ أُخْتٍ	ورېره.
أُخْتُ الزَّوْجِ	د خاوند خور.
اَلرَّبَّةُ: زَوْجَةُ الْأَبِ	میرنی مور / میره مور
اَلرَّبِیْبُ	ساتل شوی زوی
خَطِیْبٌ	هغه سړی چې د نکاح پیغام ورلیږل شوی وي، کوژده شوی ښځه

جَزَاءُ الْوَالِدَيْنِ

د مور او پلار بدله

وُلِدْتُ صَغِيْرًا ضَعِيْفًا لَا أَقْدِرُ عَلَى عَمَلٍ، لَا آكُلُ بِنَفْسِيْ وَلَا أَشْرَبُ بِنَفْسِيْ

زه وړوکی او کمزوری پیدا شوی وم. په کار مې قدرت نه درلود. خپله مې خوراک او څښاک نه شو کولی.

وَلَا أَتَكَلَّمُ وَلَا أَفْهَمُ فَحَنَتْ عَلَيَّ أُمِّيْ وَ أَرْضَعَتْنِيْ وَنَسِيَتْ نَفْسَهَا لِنَفْسِيْ

نه مې خبرې کولی شوې. نه وړباندې پوهېدم. زما مور راباندې شفقت وکړو. ماته یې شیدې راکړې

وَهَجَرَتْ رَاحَتَهَا لِرَاحَتِيْ فَكَمْ سَهِرَتِ اللَّيَالِيْ

او زما لپاره ترې خپل خاږه هېر ؤ. زما د راحت لپاره یې خپل راحت پرېښودلی ؤ. ډېرې شپې یې سهار کړې وې.

وَكَمْ تَعِبَتْ فِي النَّهَارِ وَكُنْتُ لَهَا شُغْلًا وَحَدِيْثًا وَإِذَا مَرِضْتُ طَارَ عَنْهَا النَّوْمُ

ډېرې ورځې یې سترپا زغملې وه. زه د هغې لوبتکه او خبرې وم. کله چې به ناروغ شوم، د هغې خوب به والوتلو.

وَمَا ذَاقَتْ طَعَامًا وَلَا شَرَابًا وَإِذَا سَكَتُّ اهْتَمَّتْ، وَقَالَتْ: مَا بَالُكَ يَا بُنَيَّ!

د ډوډۍ او اوبو څکه به یې نه کول. کله چې به چوپ شوم، نو هغه به خفه شوه. هغې به ویل: اې بچیه په تا څه شوي؟

مَاذَا أَسْكَتَكَ؟ لِمَاذَا لَا تَتَكَلَّمُ؟ أَتَشْكُوْ وَجَعًا أَوْ أَغْضَبَكَ أَحَدٌ؟

څه شي چوپ کړی یې؟ ولې خبرې نه کوې؟ ایا درد لرې او که چا غوسه کړی یې؟

وَإِذَا بَكَيْتُ جَاءَتْ تَجْرِيْ وَفِي اللَّيْلِ تَتَكَلَّمُ مَعِيْ وَتُضَاحِكُنِيْ.

کله چې به په ژړا شوم، په منډه به راغله. د شپې به یې راسره خبرې کولې او زه به یې خندونم

د الفاظو تحقیق

جَزَاءٌ	معنی یې ده: بدله، عوض.
وُلِدْتُ	صیغه واحد متکلم، فعل ماضي معروف، باب (ض) پیدا ایش

تفهیم الراشده

لَا أَلْبِدُ	صیغه واحد متکلم، فعل مضارع منفي معروف، باب (ض)، قدرت پیدا کېدل
لَا آكُلُ	صیغه واحد متکلم، فعل مضارع منفي معروف، باب (ن) خوراک کول
لَا أَفْهَمُ	صیغه واحد متکلم، فعل مضارع منفي معروف، باب (س)، پوهېدل
حَنَّتْ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (ن) شفقت کول
هَجَرَتْ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (ن)، پرېښودل
تَعِبَتْ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (ی)، ستړیا
شُغُلًا	معنی یې ده: لوبتکه، د لوبو شی' مصروفیت، ج، أَشْغَالٌ. د فعل ناقص لپاره د خبر واقع کېدو له وجې منصوب دی.
حَدِيثًا	معنی یې ده: خبرې، ج، أَحَادِيثُ. د فعل ناقص لپاره د خبر واقع کېدو له وجې منصوب دی.
طَارَ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض)، الوتل
اِهْتَمَّتْ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) غمگین کېدل
بَالٌ	معنی یې ده: حالت، کیفیت.
بُنَيَّ	د اِبْنٌ تصغیر دی، د اِبْنٌ معنی ده: زوی، بُنَيَّ: وړوکی بچی، متی
أَتَشْكُو	صیغه واحد مذکر حاضر، فعل مضارع معروف، باب (ن) شکایت کول
تُضَاحِكُ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل مضارع معروف، باب (مفاعله) یو بل خوشحالول.

وَلَمَّا دَخَلْتُ فِي السَّنَةِ الْخَامِسَةِ كَانَتْ تَتَحَدَّثُ مَعِيْ فِي اللَّيْلِ وَقَدْ عَرَفْتُ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ فِيْ حَدِيْثِهَا،

کله چې زه پنځه کلن شوم، زما سره به یې د شپې له خواخبرې کولې. ما الله او د هغه رسول د هغې په خبرو کې پېژندلی و.

وَسَمِعْتُ قِصَصًا كَثِيْرَةً سَمِعْتُ مِنْهَا وَأَنَا عَلٰى فِرَاشِيْ قِصَّةَ اِبْرَاهِيْمَ،

ما د هغې څخه ډېرې کیسې اورېدلي وې چې زه په خپله بستره کې وم. د ابراهیم علیه السلام کیسه

وَكَيْفَ اُلْقِيَ فِي النَّارِ فَصَارَتْ بَرْدًا وَسَلَامًا وَكَيْفَ نَشَأَ مُوْسٰى فِيْ قَصْرِ فِرْعَوْنَ،

چې څنګه اور ته وغورځول شو؟ هغه اور یخ او سالم شو، موسی علیه السلام څنګه د فرعون په ماڼۍ کې لوی شو؟

وَتَمِعْتُ قِصَّةَ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ وَقِصَّةَ حَلِيْمَةَ السَّعْدِيَّةِ وَقِصَصًا جَمِيْلَةً

او ما د رسول الله صلی الله علیه وسلم. او حلیمې سعدیې کیسه او نورې ښایسته کیسې اورېدلې دي

د الفاظو تحقيق

أُلْقِيَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي مجهول، باب (افعال) غور ځول
بَرْدًا	معنی يې ده: يخوالی، (د فعل ناقص لپاره د خبر واقع کېدو له وجې منصوب دی
نَشَأَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ف) پيدا کېدل/ تربيه
قَصْرٌ	معنی يې ده: قصر/ ماڼۍ، (ج) قُصُوْرٌ

وَحَفِظْتُ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَالْآيَاتِ الْأَخِيْرَةَ مِنْ سُوْرَةِ الْبَقَرَةِ وَأَدْعِيَةً كَثِيْرَةً

ما اية الكرسي او د سورة البقرة آخري ايتونه او ډېرې دعاګانې يادې کړې وې.

فَكُنْتُ عَالِمَ الْأَطْفَالِ وَكَانَ أَبِيْ يُحِبُّنِيْ كَثِيْرًا وَكُنْتُ أَصْغَرَ إِخْوَتِيْ

نو زه د ماشومانو عالم شوم، زما پلار به زما سره زيات محبت کولو، زه په ورونو کې کشر وم.

أَبِيْتُ مَعَهُ وَآكُلُ مَعَهُ وَإِذَا جَاءَ مِنْ سَفَرٍ

ما د هغه سره شپه تېرول، د هغه سره مې خوراک کولو، کله چې به د سفر څخه راتلو.

اشْتَرٰى لِيْ هَدِيَّةً جَمِيْلَةً وَكَانَ النَّاسُ يُحِبُّوْنَنِيْ وَيُقَرِّبُوْنَنِيْ إِلَيْهِمْ

نو ماته به يې ښايسته ډالۍ اخيستلې وه. خلکو به هم زما سره محبت کولو او ځان ته به يې نږدې کولم

لِمَكَانِيْ مِنْ أَبِيْ وَقَدْ قَرَأْتُ عَلٰى أَبِيْ أَيْضًا فَهُوَ لِيْ أَبٌ مُعَلِّمٌ

ځکه چې په پلار مې قدر درلود، ما د خپل پلار څخه درس زده کړی، نو هغه زما لاربنود پلار دی

د الفاظو تحقيق

سُوْرَةٌ	د قران کريم خاصه برخه، سورت. (ج) سُوَرٌ، سُوْرَاتٌ.
هَدِيَّةٌ	معنی يې ده: ډالۍ/ تحفه، (ج) هَدَايَا.
يُقَرِّبُوْنَ	صيغه جمع مذكر غائب. فعل مضارع معروف، باب (تفعيل) نږدې کول.
مَكَانَةٌ	معنی يې ده. مقام/ مرتبه/ ځای، (ج) أَمْكِنَةٌ.
قَرَأْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف. باب (ف) لوستل.
مُعَلِّمٌ	صيغه واحد مذكر. بحث اسم فاعل، باب (تفعيل) ښودل/ تعليم ورکول.

وكَانَ يُوصِي أُمِّي أَنْ تَكْسُوَنِي يَوْمَ الْعِيدِ لِبَاسًا جَدِيدًا وَإِذَا مَرِضْتُ

هغه به زما مور ته وصيت كولو چې په ما باندې د اختر په ورځ نوې جامې واغوندي. كله چې ناروغ شم.

أَوْ تَخَلَّفْتُ مِنْ مَكَانٍ أَوْ أَصَابَنِي ضَرَرٌ أَوْ أَلَمٌ وَجَاءَهُ الْخَبَرُ طَارَ نَوْمُهُ

او يا لوڅت ځاى څخه وغورځېږم يا څه تاوان يا درد راته ورسيږي. هغه ته به خبر راغلو. نو خوب به يې وتښتېدلو.

وَيَهْجُرُ اللَّيْلَ هَمًّا وَحُزْنًا، كَيْفَ أُجَازِي هٰذِهِ النِّعَمَ؟! هَلْ يُمْكِنُ أَنْ

شپه به يې د غم او خفګان له وجې سهار كړه. نو زه به څنګه ددې نعمتونو بدله وركړم؟ ايا دا ممكنه ده

أُجَازِيَهُمَا بِمَالٍ؟ كَلَّا! فَأَنَا وَمَالِي لِوَالِدَيَّ، نَعَمْ! أَنَا أَخْدِمُهُمَا بِالْمَالِ

چې زه ورته په مال سره بدله وركړم؟ هيڅكله نه. زه او زما مال زما د مور - پلار دي، هو! زه به د هغوى خدمت په مال

وَالْبَدَنِ بَلْ أَصِلُ أَصْدِقَاءَهُمَا وَأَقَارِبَهُمَا بِالْبِرِّ وَالْمَعْرُوفِ وَلٰكِنِّي سَأَدْعُو لَهُمَا

او بدن سره كوم، بلكې زه به د هغوى ملګرو او خپلوانو سره نېكي كوم. هغوى دواړو ته به دعاء كوم

وَ أَقُولُ دَائِمًا فِي دُعَائِي: رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا.

او هميش به په خپله دعاء كې وايم اې زما ربه! په دوى دواړو رحم وكړه. لكه څنګه چې دوى زما تربيه په وړوكوالي كې وكړه

دالفاظو تحقيق

يُوصِي	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (افعال) وصيت كول
ضَرَرٌ	معنى يې ده: نقصان/ تاوان/ تكليف، (ج) أَضْرَارٌ
أَلَمٌ	معنى يې ده تكليف، غم، پرېشاني، (ج) آلَامٌ
أُجَازِي	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (مفاعله) بدله ادا كول
النِّعَمُ	معنى يې ده نعمتونه، (مفرد) نِعْمَةٌ
الْبَدَنُ	معنى يې ده: بدن/ جسم، (ج) أَبْدَانٌ
أَصِلُ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (ض) رسېدل
الْمَعْرُوفُ	معنى يې ده: ښه والى/ نېكي/ ښېګڼه.
ارْحَمْ	صيغه واحد مذكر، فعل امر حاضر معروف، باب (س) رحم كول
رَبَّيَا	صيغه تثنيه مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) تربيه كول.

وَسَأَجْتَهِدُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَغْتَبِطَا فِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمَامَ النَّاسِ

زه به ان شاء الله كوشش وكرم چې دوى په ما باندې د قيامت په ورځ د خلكو په وړاندې غبطه وكړي.

وَ أَمَامَ الْآبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ وَيَغْبِطُهُمَا أَصْحَابُ الْأَوْلَادِ وَيَقُولُوْنَ:

د پلرونو او مورگانو په وړاندې او په دوى باندې د بچيانو څښتنان غبطه وكړي او وبه وايي

يَا لَيْتَ لَنَا مِنَ الْأَوْلَادِ مِثْلَ مَا أُوتِيَ فُلَانٌ إِنَّهُ لَسَعِيْدٌ

كاش چې زموږ هم داسې بچيان واى، لكه فلاني ته چې وركړل شوي، بې شكه هغه نېک دى.

وَسَأَجْتَهِدُ لِأَنْ أَعْمَلَ عَمَلًا يُنَادِيْ فِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُؤُوْسِ الْأَشْهَادِ

زه كوشش كوم چې داسې كار وكرم چې د خلكو په وړاندې د قيامت په ورځ ماته اواز وشي.

فَيَقُوْلُ النَّاسُ: مَنْ هُوَ؟ فَيُقَالُ: اِبْنُ فُلَانٍ وَفُلَانَةَ

خلک به وايي: دا څوک دى؟ وبه ويل شي: د فلاني سړي او فلانى ښځې زوى دى.

فَيَغْتَبِطُ وَالِدَايَ وَيَنْعِمُ بَالِيْ.

نو مور او پلار به مې راباندې غبطه كوي او زما زړه به خوشحاله شي.

د الفاظو تحقيق

يَغْتَبِطُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (افتعال)، فخر كول
سَعِيْدٌ	معنى يې ده: نېک، نېک بخت، بامراده، كامياب، (ج) سُعَدَاءُ، معنى يې ده: ورو كې نهر، (ج) سُعُدٌ.
يُنَادِيْ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (مفاعله) رابلل/ دعوت كول
رُؤُوْسُ الْأَشْهَادِ	معنى يې ده: د خلكو په وړاندې
يَنْعَمُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (س) خوشحاله كېدل
بَالٌ	معنى يې ده: حالت، حيثيت، زړه، عقل، اهميت.

د لفظ بَالٌ استعمال د نورو الفاظو سره :

رَخِيُّ الْبَالِ وَنَاعِمُ الْبَالِ : خوشحال.

مُرْتَاحُ الْبَالِ هَادِئُ الْبَالِ : مطمئن.

كَاسِفُ الْبَالِ: پرېشانه حالت.

مُنْشَغِلُ الْبَالِ : فكرمند/ پرېشان.

قَدْ سَمِعْتُ أَنَّ وَلَدًا إِذَا حَفِظَ الْقُرْآنَ يُتَوَّجُ وَالِدَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

ما اورېدلي چې كله يو هلک قرآن ياد كړي، مور - پلار ته به يې د قيامت په ورځ تاج پ...

أَجْتَهِدُ فِيْ حِفْظِ الْقُرْآنِ لِيُتَوَّجَ وَالِدَايَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
زه به د قرآن کريم په حفظ باندې کوشش وکړم، د دې لپاره چې د قيامت په ورځ مې مور - پلار ته تاج په سر شي.
إِنِّيْ سَمِعْتُ أَنَّ الشَّهِيْدَ يَشْفَعُ لِسَبْعِيْنَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهٖ وَلَعَلَّ اللّٰهَ يَرْزُقُنِيَ الشَّهَادَةَ
ما اوريدلي چې شهيد به د خپلې کورنۍ اويا کسانو سفارش کوي، شايد الله تعالى شهادت راته نصيب کړي.
أَشْفَعُ لِوَالِدَيَّ قَبْلَ النَّاسِ وَبِذٰلِكَ أُجَازِيْ بَعْضَ نَعِيْمِهِمَا.
زه به د نورو خلکو څخه وړاندې د خپل مور او پلار شفاعت وکړم او په دې سره به زه د هغه بعض نعمتونو بدله ادا کړم

د الفاظو تحقيق

يُتَوَّجُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع مجهول، باب (تفعيل) تاج په سر کول.
حِفْظ	معنى يې ده: يادول، مصدر، باب (س).
شَهِيْد	معنى يې ده: د الله تعالى په لاره کې ځان ورکول، (ج) شُهَدَاءُ، أَشْهَادٌ.
يَشْفَعُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ف) سفارش کول.
يَرْزُقُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ن) ورکړه/ عطاء کول.
أُجَازِيْ	صيغه واحد متكلم، فعل مضارع معروف، باب (مفاعله) بدله ورکول.

اللغات الجديدة/ نوې لغتونه

شَهَادَةُ إِخْلَاءِ طَرَفٍ	د ګوند پرېښودلو سند.
شَهَادَةُ إِيْدَاعٍ	د امانت ترلاسه کولو تصديق.
شَهَادَةُ مُرُوْرٍ	د پاس سند/ جواز سير.
شَهَادَةُ الْمَوْلِدِ	د پيدايش سند.
شَهَادَةُ نَفْيٍ	د انکار شاهدي.
شَهَادَةُ الْوَفَاةِ	د وفات سند.
الشَّهَادَةُ الصِّحِّيَّةُ	د روغتيا سند
الشَّهَادَةُ الطِّبِّيَّةُ	د ډاکټرۍ سند.
الشَّهَادَةُ الْإِبْتِدَائِيَّةُ	ابتدائيه سند.
الشَّهَادَةُ الْعَالِيَةُ	د فراغت سند.
الشَّهَادَةُ الْعِلْمِيَّةُ	علمي سند.

اَلشَّهَادَةُ عَلٰى صِحَّةِ شَيْءٍ	د يو شي د صحت تصديق
اَلشَّهَادَةُ الْفَخْرِيَّةُ	اعزازي سند / امتيازي سند.
اَلشَّهَادَةُ الْكِتَابِيَّةُ	تحريري سند / په ليکلې بڼه سند.
اَلشَّهَادَةُ الْمَدْرَسِيَّةُ	د ښوونځي سند

اَدَبُ الْاَكْلِ وَالشُّرْبِ

د خوراک او څښاک ادب

كَانَ عُمَرُ بْنُ اَبِيْ سَلَمَةَ صَغِيْرًا وَكَانَ مَعَ اُمِّهٖ اُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا

عمر بن ابي سلمه رضي الله عنه وړوکی و. هغه د خپل مور ام سلمه رضي الله عنها سره و.

وَكَانَتْ اُمُّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَهَا

ام سلمه رضي الله عنها د رسول الله صلى الله عليه وسلم. مېرمن وه. هغه يې نکاح کړې وه وروسته له دې چې

بَعْدَ وَفَاةِ اَبِيْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا فَكَانَ عُمَرُ فِيْ حِجْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ

ابو سلمه رضي الله عنه. وفات شو. دغه وخت عمر د رسول الله صلى الله عليه وسلم. په پالنه کې و.

د الفاظو تحقيق

اَدَبٌ	طريقه، سليقه، (ج) آدَابٌ.
غُلَامًا	هلک، ماشوم، (د فعل ناقص لپاره د خبر واقع کېدو له وجې منصوب دی
وَفَاةٌ	معنی يې ده: مرګ، (ج) وَفَيَاتٌ.
تَزَوَّجَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعّل) نکاح کول.
حِجْرٌ	پرورش، تربيه، حمايت، حفاظت، (ج) حُجُوْرٌ، اَحْجَارٌ.

وَكَانَ عُمَرُ يَاْكُلُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ كَمَا يَاْكُلُ الْوَلَدُ الصَّغِيْرُ

عمر به د رسول الله صلى الله عليه وسلم. سره خوراک کولو. لکه څنګه چې وړوکی ماشوم

مَعَ اَبِيْهِ وَكَمَا تَاْكُلُ اَنْتَ مَعَ اَبِيْكَ وَاُمِّكَ وَكَانَ عُمَرُ غُلَامًا يَتِيْمًا

د خپل پلار سره خوراک کوي، لکه څنګه چې ته د خپل پلار او مور سره خوراک کوې، عمر يو وړوکی يتيم هلک و.

مَاتَ اَبُوْهُ وَهُوَ صَغِيْرٌ فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ يُحِبُّ

پلار يې په داسې حالت کې ترې مړ شوی و چې هغه کشر و، رسول الله صلى الله عليه وسلم. به د هغه سره مينه کول.

فيعلّمه الأدب فكان يأكل مرّة مع النبي صلى الله عليه وعلى آله وسلم

هغه ته به يې ادب ښودلو. هغه يو ځل د رسول الله صلى الله عليه وسلم سره خوراک کولو.

فكانت يده تدور في الصحفة وكان يأكل من هنا وهنا

د هغه لاس به په کاسه کې ګرځېدلو. هغه به (کله) ددې خاى څخه خوراک کولو او (کله) د هغه خاى څخه.

كما يأكل كثير من الأولاد.

لکه څرنګه چې زيات ماشومان همداسې خوراک کوي

دالفاظو تحقيق

يعلّم	صيغه واحد مذكر غائب. فعل مضارع معروف. باب (تفعيل) ښودنه، تعليم ورکول
تدور	صيغه واحده مؤنثه غائبه. فعل مضارع معروف. باب (ن) ګرځېدل
الصحفة	پياله، پلېټ، رکابي، (ج) صِحَاف
يتيما	(۱) داسې ماشوم چې پلار يې وفات شوى وي. (۲) بې مثاله شى. بې نظير. (ج) أيتام، يتامى

فائده: د يتيم مؤنث اليتيمة راځي، ددې جمع يتائم راځي.

فعلّمه النبي صلى الله عليه وعلى آله وسلم كيف يأكل وقال له

رسول الله صلى الله عليه وسلم هغه ته وښودل چې څنګه بايد خوراک وشي، هغه ته يې وفرمايل:

سمّ الله وكل مما يليك وهكذا ينبغي أن يأكل المسلم

بسم الله ووايه او د خپلې مخې څخه خوراک وکړه، همداسې پکار ده هر مسلمان ته چې خوراک وکړي.

فيسمّي الله ويأكل بيمينه ويأكل مما يليه

بسم الله ووايي او په ښي لاس باندې خوراک وکړي او د خپل مخامخ څخه خوراک وکړي،

وهكذا علّم النبي صلى الله عليه وعلى آله وسلم أمّته أدب الأكل والشرب

دغه شان رسول الله صلى الله عليه وسلم خپل امت ته د خوراک او څښاک ادب ښودلى،

و أدب كل شيء كما علّم عمر بن أبي سلمة الصغير

او د هر شي ادب (همداسې دى) لکه څرنګه چې يې عمر بن ابي سلمه ماشوم ته وښودلو،

وقال النبي صلى الله عليه وعلى آله وسلم إنما بعثت معلّما.

او رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: بې شکه زه لارښود (ښوونکى) رالېږل شوى يم.

د الفاظو تحقیق

يَلِيْ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (حسب) متصل كيدل
أُمَّةٌ	معنى يې ده: قوم، عوام، (ج) أُمَمٌ
بُعِثْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي مجهول، باب (فتح) لېږل
مُعَلِّمًا	صيغه واحد مذكر، بحث اسم فاعل، باب (تفعيل) ښودونكى

وَقَدْ أَدَّبَ اللّٰهُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ وَعَلَّمَهٗ أَدَبَ كُلِّ شَيْءٍ
په تحقيق سره الله تعالى پېغمبر عليه السلام ته همداسې ادب ښودلى، هغه ته يې د هر شي ادب ښودلى.
فَقَالَ: أَدَّبَنِيْ رَبِّيْ فَأَحْسَنَ تَأْدِيْبِيْ، وَقَالَ أَبُوْهُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ:
وې فرمايل: زما رب ماته ادب ښودلو او په ښه طريقه يې وښودلو، ابوهريره رضي الله عنه وايي:
مَا عَابَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ طَعَامًا قَطُّ
رسول الله صلى الله عليه وسلم په هيڅ خوراك كې هيڅكله عيب نه دى راويستلى.
إِنِ اشْتَهَاهُ أَكَلَهٗ وَ إِنْ كَرِهَهٗ تَرَكَهٗ
كه اشتهاء يې ورته وشوه، نو خوراك به يې وكړو او كه خوښ يې نه ؤ، نو پرېښودلو به يې.
وَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ أَجْلِسُ كَمَا يَجْلِسُ الْعَبْدُ وَآكُلُ
رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: زه داسې كېنم، لكه څنګه چې يو غلام كېني، زه داسې خوراك كوم،
كَمَا يَأْكُلُ الْعَبْدُ، وَقَالَ: لَا آكُلُ مُتَّكِئًا
لكه څرنګه چې يو غلام خوراك كوي، فرمايل يې: زه د تكيې په حالت كې خوراك نه كوم

د الفاظو تحقیق

أَدَّبَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) ادب ښودل
أَحْسَنَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افعال) ښه كول
عَابَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) عيب ويستل
اِشْتَهَى	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) غوښتل
مُتَّكِئًا	صيغه واحد مذكر، بحث اسم فاعل، باب (افتعال) تكيه كول، ټېك لګول

فائده: لفظ د مُتَّكِئًا د حال واقع كېدو له وجې منصوب دى او ذوالحال يې د آكُلُ ضمير دى.

وَعَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ
د كعب بن مالک -رضي الله عنه- روايت دی، وايي چې ما رسول الله صلى الله عليه وسلم- وليد
يَأْكُلُ بِثَلَاثَةِ أَصَابِعَ، وَإِذَا فَرَغَ لَعِقَهَا
چې په درې گوتو بې خوراک كولو. كله چې به فارغ شو. نو گوتې به يې څټلې.
وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ إِذَا أَكَلَ طَعَامًا،
د انس رضي الله عنه څخه روايت دی وايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم- به چې كله خوراک كولو.
لَعِقَ أَصَابِعَهُ الثَّلَاثَ وَقَالَ: إِذَا سَقَطَتْ لُقْمَةُ أَحَدِكُمْ فَلْيَأْخُذْهَا
خپلې درې گوتې به يې څټلې، فرمايل يې: كله چې ستاسو څخه د يو كس مړۍ وغورځېږي هغه دې راواخلي.
وَلْيُمِطْ عَنْهَا الْأَذٰى وَلْيَأْكُلْهَا وَلَا يَدَعْهَا لِلشَّيْطَانِ وَ أَمَرَنَا أَنْ نَسْلُتَ الْقَصْعَةَ
او څخه دې گډ لرې كړي، بيا دې وخوري، هغه دې شيطان ته نه پرېږدي. موږ ته يې حكم كړی چې كاسه پاكه كړو.
وَقَالَ: إِنَّكُمْ لَا تَدْرُوْنَ فِيْ أَيِّ طَعَامِكُمُ الْبَرَكَةُ.
فرمايل يې: بې شكه تاسو خبر نه يئ چې ستاسو د خوراک په كومه برخه كې بركت دی؟

دالفاظو تحقيق

أَصَابِعُ	(مفرد) إِصْبَعٌ، معنی يې ده: گوته
لَعِقَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (س) څټل
لِيُمِطْ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل امر غائب معروف، باب (افعال) لرې كول/ مدد كول
الْأَذٰى	معنی يې ده: تكليف
نَسْلُتَ	صيغه جمع متكلم، فعل ماضي معروف، باب (ن) څټل
الْقَصْعَةُ	دومره غټه/ لويه كاسه چې لږ تر لږه لس كسان پكې خوراک كولی شي. (ج) قِصَاعٌ
لَا تَدْرُوْنَ	صيغه جمع مذكر حاضر، فعل منفي مضارع معروف، باب (ض) پوهېدل

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَنَفَّسُ فِي الشَّرَابِ
د انس رضي الله عنه روايت دی چې بې شكه رسول الله صلى الله عليه وسلم- به د اوبو په څښلو كې
ثَلَاثًا، وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ
درې ساگاني اخيستلې، د ابن عباس رضي الله عنه روايت دی چې بې شكه رسول الله صلى الله عليه وسلم-

نَهٰى أَنْ يُتَنَفَّسَ فِي الْإِنَاءِ أَوْ يُنْفَخَ فِيْهِ

ددې څخه منع فرمايلې چې په لوښي کې ساه واخيستل شي او يا په دې کې پو کړل شي.

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهٰى عَنِ الشُّرْبِ قَائِمًا

انس رضي الله عنه د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه روايت کوي چې بې شکه هغه ددې څخه منع فرمايلې چې په ولاړو اوبه وڅښل شي.

د الفاظو تحقيق

يُتَنَفَّسُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (تفعّل) ساه اخيستل.
نَهٰى	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ف) منع کول/بندول
اَلْإِنَاءُ	معنى يې ده لوښى، ج آنِيَةٌ.
يُنْفَخُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع مجهول، باب (ن) پو کي وهل

وَعَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ نَهَانَا عَنِ الْحَرِيْرِ

د حذيفه رضي الله عنه روايت دى، وايي چې بې شکه رسول الله صلى الله عليه وسلم موږ د وريښم

وَالدِّيْبَاجِ وَالشُّرْبِ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَقَالَ:

او پلنو وريښمو او د سرو زرو - سپينو زرو په لوښو کې د څښاک څخه منع کړي يو او فرمايلي

هِيَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهِيَ لَكُمْ فِي الْآخِرَةِ

دا (شيان) د دوی (کافرانو) لپاره دي په دنيا کې او ستاسو (مؤمنانو) لپاره دي په آخرت کې

د الفاظو تحقيق

اَلْحَرِيْرُ	وريښم، وريښمي کپړه.
اَلْحَرِيْرُ الصِّنَاعِيُّ	مصنوعي (لاسي جوړ) وريښم.
اَلْحَرِيْرَةُ	(۱) وريښمي کپړې ټوټه. (۲) د اوړو، شيدو او غوړو څخه تياره شوې حلوا
اَلْحَرِيْرِيُّ	(۱) وريښم جوړونکي يا وريښم خرڅونکي. (۲) د علم ادب د کتاب المقامات الحريرية د مصنّف لقب.
اَلدِّيْبَاجُ	ډبل وريښم.

دِيبَاجُ الوَجْهِ	د مخ ښایست، د مخ د خرمنې خوشنمايي، ج، ديابيج. دبابج
الدِّيبَاجُ	د دیباج کپړې خرخونکی

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

مَأْكُولَاتٌ	د خوراک شیان	بَيْضَةٌ مَسْلُوقَةٌ	ترکي والا هگی
أَرُزٌّ	وريجي/ وريژې	بِسْكُوِيت	د خوراک شیان
[illegible]	آیسکریم	حَلْوَى	بسکټ
بَيْضٌ	هگی	ثَرِيْدٌ	ماته کړې ډوډی
بَيْضٌ مَقْلِيَّةٌ	په پیازو کې پخه شوي هگی	شَطِيْرَةٌ	سینډویچ
شَايٌ شَاهِيٌ	لنده	مَلْعَقَةٌ	چکنې
سُكَّرٌ	بوره/ چیني	مُخَلَّلٌ	آچار
عُجَّةٌ	آمليټ	فُوْلٌ سُوْدَانِيٌ	مونگ پلي/ مم پلي
[illegible]	ملايي	رَوْبٌ	ماسته.
كَعْكٌ	کیک	مُرَبَّى	جام

شَرٌّ وَخَيْرٌ

بدي او نيکي

شَرُّ الْمَقَالِ الكَذِبُ	خَيْرُ الْخِصَالِ الأَدَبُ
بده خبره دروغ ده	ښه عادت ادب دی
اَلْبُخْلُ عَيْبٌ فَاضِحٌ	وَالْجُوْدُ سِتْرٌ صَالِحٌ
بخیلي رسوا کوونکی عیب دی	سخاوت ښایسته لباس دی
اَلعَقْلُ قَاضٍ عَادِلٌ	وَالْعُجْبُ دَاءٌ قَاتِلٌ
عقل په انصاف سره فیصله کوونکی دی	تکبر هلاک کوونکې ناروغي ده
اَلْعُمْرُ ضَيْفٌ رَاحِلٌ	وَالْمَالُ ظِلٌّ زَائِلٌ
عمر کوچ کوونکی مسافر دی	مال زائله کېدونکې سایه ده

إِنَّ الْبَخِيْلَ لَا يُحِبُّ	اَلْبِرُّ لِلْحُبِّ سَبَبٌ
بې شکه د بخیل سره محبت نه شي کېدلی	ښه والی د محبت ذریعه ده

دالفاظو تحقیق

شَرٌّ	فتنه، فساد، خرابي، شرارت، بد اخلي، شر، (ج) شُرُوْرٌ
خَيْرٌ	نېکي، (ج) خُيُوْرٌ
اَلْمَقَالُ	مصدر، باب (ن)، معنی يې ده: وینا کول
اَلْخِصَالُ	معنی يې ده: عادت، (ج) خصائل
اَلْبُخْلُ	مصدر، باب (س)، معنی يې ده: بخیلي کول
عَيْبٌ	معنی يې ده: عیب ویستل، بده خبره پکې کول، (ج)، عُيُوْبٌ
فَاضِحٌ	صیغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (ف)، رسوا کول
اَلْجُوْدُ	معنی يې ده: سخاوت کول
سِتْرٌ	پرده، رکاوټ/ مانع، حیاء، شرم، عقل، (ج) أَسْتَارٌ، سُتُوْرٌ، سُتُرٌ
قَاضٍ	صیغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (ض)، انصاف کول، فیصله کول
اَلْعُجْبُ	خان خوښي، غرور
دَاءٌ	معنی يې ده: ناروغي، (ج) أَدْوَاءٌ
ضَيْفٌ	معنی يې ده: مېلمه، (ج) ضُيُوْفٌ
رَاحِلٌ	صیغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (ف)، کوچ کول/ کډه کول
زَائِلٌ	صیغه واحد مذکر، بحث اسم فاعل، باب (ن)، ختمېدل
سَبَبٌ	معنی يې ده: ذریعه، (ج) أَسْبَابٌ
لَا يُحِبُّ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع مجهول، باب (ض)، محبت کول

د لفظ اَلْخَيْرُ تحقیق

د اسم تفضیل صیغه ده چې خلاف القیاس راغلې ده

۱: اسم تفضیل خلاف القیاس په معنی د زیات ښه والي سره، زیات غوره، زیات ګټور، زیات نېک، خیر هر هغه شي ته ویل کېږي چې حسن لذاته وي، یعني ښه والی او غوره والی د هغه په

ذات کې وي او په هغه کې ذاتي خوند، ذاتي ګټه او ذاتي خوشبختي، خير او ښه والی وي
۲ : نېکي، خوشبختي، ۳ : برکت، ۴ : نفع، فايده، ګټه

٤ : مال، دولت، زيات ښايسته مال، په قران کريم کې دي: ﴿إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ﴾

۱ : د خير څښتن، فيض رسونکی، (۷) د برکت باعث، ۸ : زيات شتمن، زياتې ګټې والا، نېک.
۱ : نېک، (لَعَمْرُ أَبِيكَ الْخَيْرِ) ستا د خير څښتن پلار باندې قسم، (جمع خِيَارٌ وَأَخْيَارٌ وَخُيُورٌ، الْأَخْيَارُ.
وَخِيَارُ النَّاسِ: نېکان او منتخب خلک.

طَهَارَةُ الْأَخْلَاقِ	مِنْ كَرَمِ الْأَعْرَاقِ
د اخلاقو پاکيزګي	د نسبي شرافت يوه برخه ده
اَلْكِذْبُ وَالنَّمِيمَةُ	وَالْغَدْرُ شَرُّ شِيَمِهِ
دروغ او چغلخوري	او د رکه بدترين خصلتونه دي
تَأَنَّ فِي الْأُمُورِ	لَا سِيَّمَا السُّرُورِ
درميانه او سبړه په معاملات کې	خاص ډول په خوشحالی کې
وَاعْجَلْ إِلَى الْخَيْرَاتِ	مِنْ حَذَرِ الْفَوَاتِ
په ښه کارونو کې چالاکي کوه	د فوت کېدو له وېرې څخه
مَا الْحَقُّ غَيْرُ نَلْيَكَا	لَا تَكُ عَنْهَا مُمْسِكًا
ستا د خان څخه علاوه نور هيڅ نشته	ته ددې څخه منع کوونکی مه جوړېږه

د الفاظو تحقيق

كَرَمُ	معنی يې ده: شرافت، پاکيزه.
اَلْأَعْرَاقُ	(مفرد) عَرَقٌ، معنی يې ده: رګونه.
اَلنَّمِيمَةُ	چغلخوري، (ج) نَمَائِمُ.
اَلْغَدْرُ	مصدر، باب (ن، س، ض)، خيانت کول.
شِيمَة	عادت، طريقه، (ج) شِيَمٌ.
تَأَنَّ	صيغه واحد مذکر، فعل امر حاضر، باب (تفعّل) تباه کېدل.
اِعْجَلْ	صيغه واحد مذکر، فعل امر حاضر، باب (س) چالاکي کول.

اَلْخَيْرَاتُ	(مفرد، خَيْرَةٌ. معنی یې ده خیر ښېګڼه
خُذْ	صیغه واحد مذکر. فعل نهي حاضر. باب (س) وېرېدل
لَاتَكُ	صیغه واحد مذکر. فعل نهي حاضر. باب (ن) کېدل.

فایده: لَاتَكُ په اصل کې (لَاتَكُنْ) و. (ن) خلاف القیاس وغورځول شو

مُتَنِكًا	صیغه واحد مذکر. بحث اسم فاعل، باب (افعال) بندېدل

د لفظ لَاسِيَّمَا تحقيق

لَاسِيَّمَا لکه څنګه چې په شرح تهذیب کې استعمال شوی: (سِيَّمَا الْوَلَدُ الْأَعَزُّ) دا لفظ د (سِيٌّ) په معنی د (مِثْل) او (مَا) څخه مرکب دی، (سِيٌّ) د (لَا) اسم دی او لفظ د (مَا) یا حرفیه زائده دی یا اسمیه موصوله او موصوفه دی، د (لَاسِيَّمَا) څخه وروسته کلمه باندې جر دی. (سِيٌّ) د مضاف الیه واقع کېدو له وجې (مَا) زائده دی یا (مَا) بمعنی (شَيْءٌ) مضاف الیه دی او (مَا) به د زیاتې کلمه باندې جر دی د بدلیت له وجې، په دې صورت کې به (مَا) زائده نه وي یا د (لَاسِيَّمَا) وروسته به مرفوع وي د مبتداء محذوف لپاره د خبر واقع کېدو له وجې یا به مبتداء محذوف الخبر وي. یا جمله واقع کېدو سره به د (مَا) صله یا صفت وي یا به د (لَاسِيَّمَا) وروسته د تمیز په بناء منصوب وي د لفظ (مَا) له وجې یا د (أَعْنِيْ) فعل مقدر لپاره د مفعول به له وجې یا به مستثنی وي، په داسې حال کې چې (لَاسِيَّمَا) د استثنایي کلماتو څخه وګرځول شي، د جمهورو نحویانو په نزد ددې خبر محذوف دی، یعنې (لَاسِيَّمَا) د اصلي معنی (لَامِثْلُ) څخه نقل کړل شي په معنی لازمي یعنې د خصوصا په معنی سره استعمال شو، لهذا په دې وخت کې د فعل مقدر لپاره د مفعول واقع کېدو په بناء به محلا منصوب وي، یعنې: خَصَّ خُصُوْصًا. کله د (لَاسِيَّمَا) استعمال د واؤ سره هم کېږي. واؤ عاطفه یا اعتراضیه یا حالیه وي او کله (لَاسِيَّمَا) مابعد ته په ماقبل باندې د ترجیح ورکولو لپاره راځي او کله چې صرف (لَاسِيٌّ) استعمال شي، نو په دې کې مذکر او مؤنث دواړه برابر دي، لکه: رَاشِدٌ سِيُّكَ فَاطِمَةُ سِيُّكَ او کله په تخفیف سره هم ویل کېږي. لکه (لَاسِيَمَا).

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

ښه عادتونه		بد عادتونه	
مُعْتَدِلٌ	درمیانه	قَاسٍ	سنگدل/ سخت زړی
سَعِيْدٌ	خوش نصیب	تَعِيْسٌ	ناخوښ/ بد قسمت
مُبْتَهِجٌ	خوشحاله اوسې	مُهْمِلٌ	بې پروا
كَرِيْمٌ	د فراخ زړه څښتن	جَبَانٌ	بې غیرت
مُتَفَائِلٌ	ښه گومان کوونکی	كَسْلَانٌ	سست
لَطِيْفٌ	مهربان	خَامِلٌ	نوم ورکی
فَعَّالٌ	مؤثر/ اغېزناک	غَيْرُ مُخْلِصٍ	بې وفا
شُجَاعٌ	بهادر/ غیرتي/ زړور	أَحْمَقُ	کم عقل

يَوْمٌ مَطِيْرٌ

باراني ورځ

نَزَلَ الْمَطَرُ فِي اللَّيْلِ. وَسَالَتِ الطُّرُقُ وَالشَّوَارِعُ وَنَشَأَ وَحَلٌ كَثِيْرٌ
د شپې باران وورېدلو، لارې او سړکونه وبهېدل، زیاتې ختې پیدا شوې.
زَلِقَ بِهِ النَّاسُ. وَتَوَسَّخَتِ الثِّيَابُ وَإِذَا سَارَتْ سَيَّارَةٌ تَطَايَرَ الْمَاءُ
خلک ورباندې وښوییدل، جامې خیرنې شوې، چې ناڅاپه موټر تېر شو او اوبه یې والوځولې.

د الفاظو تحقیق

مَطِيْرٌ	باران والا
سَالَتْ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (ض) بهېدل.
اَلشَّوَارِعُ	معنی یې ده: سړکونه، لارې، (مفرد) شَارِعٌ.
وَحَلٌ	معنی یې ده: ختې، (ج) أَوْحَالٌ.
زَلِقَ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) ښوییدل.
تَوَسَّخَتْ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (تفعّل) خیرن کېدل.
تَطَايَرَ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفاعل) الوتل.

اِنْقَطَعَ الْمَطَرُ فِي الصَّبَاحِ وَ اَمِنَ النَّاسُ خَرَجُوْا يَمْشُوْنَ عَلَى الشَّوَارِعِ

سهار باران ودرېد، خلک مطمئن شول، راووتل او په سړکونو باندې ګرځېدل.

وَقَدْ تَوَسَّخَتْ ثِيَابُهُمْ بِالْوَحْلِ وَزَلَقَ بَعْضُ النَّاسِ عَلَى الشَّوَارِعِ

جامې يې په خټو خيرنې شولې، ځينې خلک په سړک باندې ونښوېدل.

وَسَقَطَ فِي الْوَحْلِ وَضَحِكَ النَّاسُ وَضَحِكَ الرَّجُلُ وَتَوَسَّخَتْ ثِيَابُهُ جِدًّا

په خټو کې پرېوتل، خلکو وخندل او (هغه) سړي هم وخندل، جامې يې زياتې خيرنې شوې

د الفاظو تحقيق

اِنْقَطَعَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (انفعال) بندېدل.
اَلْمَطَرُ	معنى يې ده: باران، (ج) اَمْطَارٌ
اَمِنَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (س) محفوظ کېدل.
سَقَطَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) غورځېدل.
ضَحِكَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (س) خندېدل.
يَمْشُوْنَ	صيغه جمع مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ض) تلل/ تګ کول.

وَكَانَ النَّاسُ يَمْشُوْنَ مُطْمَئِنِّيْنَ اِذْ جَاءَ الْمَطَرُ عَلَى غَفْلَةٍ

خلکو په اطمينان سره مزل کولو چې ناڅاپه د غفلت په حالت کې باران شروع شو،

فَابْتَلَّتِ الثِّيَابُ وَكَانَ بَعْضُ الْعُقَلَاءِ قَدْ اَخَذُوْا مَعَهُمُ الْمِظَلَّاتِ

جامې لندې شوې، ځينو هوښيارانو له ځانونو سره سايوانونه (سايبان) راخيستي وو.

فَنَشَرُوْهَا وَكُنْتُ تَرَكْتُ مِظَلَّتِيْ فِي الْبَيْتِ وَظَنَنْتُ اَنَّ الْمَطَرَ قَدِ انْقَطَعَ

هغوی ودرول، ما خپل سايبان په کور کې پرې اينبې ؤ، ما ګومان وکړو چې باران ودرېد،

فَتَاَسَّفْتُ جِدًّا وَجَرَيْتُ وَرَجَعْتُ اِلَى الْبَيْتِ وَقَدِ ابْتَلَّتْ ثِيَابِيْ.

زيات افسوس مې وکړو، منډه مې کړه او کور ته راپس راغلم چې ټولې جامې مې لندې شوې دې

د الفاظو تحقيق

مُطْمَئِنِّيْنَ	صيغه جمع مذکر، بحث اسم فاعل، باب (افعلال) آرام موندل (د حاليت له وجې منصوب دی)
اِبْتَلَّتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) لندېدل.

عُقَلَاءُ	(مفرد) عَاقِلٌ، معنی يې ده: عقلمند/ هوښيار/ پوه.
مِظَلَّاتٌ	(مفرد) مِظَلَّةٌ، معنی يې ده: چترۍ/ سايبان/ سايوان.
عَادُوْا	صيغه جمع مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) خپرول/ غوړول
حَزِنْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (ض) منډه كول

لَمْ تَطْلُعِ الشَّمْسُ طُوْلَ النَّهَارِ وَلَمْ تَزَلْ فِي السَّمَاءِ غُيُوْمٌ وَلَمْ يَخْرُجْ مِنَ الْبَيْتِ إِلَّا ذُوْ حَاجَةٍ،	
ټوله ورځ لمر راونه ختلو، هميش په اسمان كې وريځ وه، د كور څخه ونه وتلو، مګر ضرورتمند كس.	
سَئِمْتُ الْجُلُوْسَ فِي الْبَيْتِ فَخَرَجْتُ فِي الْعَصْرِ وَأَخَذْتُ الْمِظَلَّةَ مَعِيَ،	
په كور كې په ناسته ستړى شوم، د مازديګر په وخت ووتلم، له ځان سره مې سايبان راواخيست،	
وَذَهَبْتُ إِلَى صَدِيْقِيْ مَسْعُوْدٍ فَوَجَدْتُهُ يُطَالِعُ كِتَابًا.	
خپل ملګري مسعود ته ورغلم، هغه مې په داسې حالت كې ومونډلو چې د كتاب مطالعه يې كول	

دالفاظو تحقيق

طُوْلَ النَّهَارِ	د ورځې په اوږدو كې/ ټوله ورځ
لَمْ تَزَلْ	هميشه/ مسلسل
غُيُوْمٌ	وريځ
سَئِمْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (س) ستړى كېدل.
وَجَدْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (ض) مونډل.
يُطَالِعُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (مفاعله) مطالعه كول.

قُلْتُ لَهُ: أَلَا تَخْرُجُ يَا أَخِيْ تَتَنَزَّهُ وَتَمْشِيْ قَلِيْلًا أَمَا سَئِمْتَ الْجُلُوْسَ؟	
ما هغه ته ووېل: اې وروره! نه وځې؟ تفريح به وكړو او لږ به وګرځو، ايا په ناستې ستړى نه يې؟	
قَالَ مَسْعُوْدٌ: أَلَا تَرَى إِلَى السَّمَاءِ وَإِلَى الْأَرْضِ؟ أَلَا تَرَى إِلَى الْوَحَلِ؟ هٰذَا لَيْسَ يَوْمَ الْخُرُوْجِ مِنَ الْبَيْتِ	
مسعود ووېل: اسمان او ځمكې ته نه ګورې؟ خټې نه وينې، نن له كور څخه د وتلو ورځ نه ده،	
تَفَضَّلْ وَتَعَشَّ مَعِيْ قُلْتُ: أَمَّا الْجُلُوْسُ فَنَعَمْ!	
مهرباني وكړه او زما سره د ماښام ډوډى وخوره! ما ووېل: ناسته خو ښه خبره ده،	

وَأَنَا الْعَشَاءَ فَلَا فَإِنِّي أُرِيْدُ أَنْ أَرْجِعَ إِلَى الْبَيْتِ

مګر د ماښام ډوډۍ درسره نه خورم، ځکه چې زه اراده لرم چې کور ته ورشم.

فَلَسْنَا نَدْرِيْ مَتَى تُمْطِرُ السَّمَاءُ

موږ نه پوهېږو چې کله به اسمان باران وکړي.

دالفاظو تحقيق

نَتَنَزَّهُ	صيغه جمع متكلم، فعل مضارع معروف، باب (تفعّل) تفريح كول
تَفَضَّلْ	صيغه واحد مذكر، بحث امر حاضر، باب (تفعّل) مهرباني كول
تَعَشَّ	صيغه واحد مذكر، بحث امر حاضر، باب (تفعّل) د ماښام ډوډۍ خوړل
تُمْطِرُ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل مضارع معروف، باب (افعال) باران وربدل

وَجَلَسْتُ مَعَ صَدِيْقِيْ مَسْعُوْدٍ قَلِيْلًا ثُمَّ سَئِمْتُ الْجُلُوْسَ وَالْغَيْمَ

زه د خپل ملګري مسعود سره لږ وخت کېناستلم، بيا په ناستې او وريځې باندې ستړی شوم.

فَاسْتَأْذَنْتُهُ وَخَرَجْتُ إِلَى الشَّارِعِ وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَمَرَّتْ بِيْ

د هغه څخه مې اجازه وغوښتل، سړک ته ووتلم، موټر راغلو او په ما باندې تېر شو.

وَتَطَايَرَ الْمَاءُ وَالْوَحَلُ وَتَوَسَّخَتْ ثِيَابِيْ وَمَشَيْتُ قَلِيْلًا وَرَجَعْتُ إِلَى الْبَيْتِ

اوبه او ختې پې راوالوځولې، جامې مې خيرنې شولې، لږ لاړم او كور ته واپس شوم.

دالفاظو تحقيق

إِسْتَأْذَنْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (استفعال) اجازت غوښتل
مَرَّتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (ن) تېرېدل.

وَمَا دَخَلْتُ الْبَيْتَ وَمَا وَضَعْتُ الْمِظَلَّةَ حَتَّى جَاءَ الْمَطَرُ

تر اوسه پورې کور ته داخل شوی نه وم او چترۍ مې ايښودلې نه وه چې باران راغلو.

حَمِدْتُ اللهَ تَعَالَى أَنْ وَصَلْتُ إِلَى الْبَيْتِ وَتَعَشَّيْتُ وَصَلَّيْتُ الْعِشَاءَ

د الله تعالى حمد مې ووېلو چې کور ته راورسېدم، د ماښام ډوډۍ مې وخوړل، د ماسخوتن لمونځ مې وکړو.

وَنِمْتُ وَمَا عَلِمْتُ مَتٰى اِنْقَطَعَ الْمَطَرُ؟ وَكَانَتِ الْاَمْطَارُ فِيْ هٰذِهِ السَّنَةِ كَثِيْرَةً	
ويده شوم او زه پوه نه شوم چې باران څه وخت درېدلی؟ سږ کال بارانونه ډېر زيات دي	
وَكَذٰ فَاضَتْ اَنْهَارٌ وَجَاءَ السَّيْلُ وَتَهَدَّمَتْ بُيُوْتٌ كَثِيْرَةٌ	
نهرونه (ويالې) وبهېدلې او سېلاب راغلو او ډېر کورونه يې خراب کړل	

دالفاظو تحقيق

وَصَلْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (ض) رسېدل
تَعَشَّيْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (تفعّل) د ماښام ډوډۍ خوړل
نِمْتُ	صيغه واحد متكلم، فعل ماضي معروف، باب (س) ويده كېدل
السَّيْلُ	معنى يې ده سېلاب، د اوبو بهېدلو لوی مقدار. (ج) سُيُوْلٌ
تَهَدَّمَتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (تفعّل) غورځېدل ورانېدل

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

عَيْنٌ نَبْعٌ	چشمه/ چينه	مَاءٌ عَذْبٌ	خوږې اوبه
بِرْكَةٌ	تالاب	اَلْمَاسُ	ملغلره
بُحَيْرَةٌ	تاپو/ ډنډ	بِلَّوْرٌ	قيمتي كانی
خَلِيْجٌ	جزيره/ وچه ساحه	رُخَامٌ	سنگ مرمر
مَاءٌ مُصَفًّى	فلتر شوي اوبه/ پاکې اوبه	لُؤْلُؤٌ	ملغلره

اَلْبَرِيْدُ

پوست/ ډاک خانه

خَالِدٌ	مَاذَا تَكْتُبُ يَا طَارِقُ؟ اې طارقه! ته څه ليکې؟
طَارِقٌ	اَنَا اَكْتُبُ كِتَابًا اِلٰى اَخِيْ عَامِرٍ زه خپل ورور عامر ته خط (مکتوب) ليکم
خَالِدٌ	سَمِعْتُ اَنَّهٗ فِيْ دِهْلِيْ فَهَلْ اَخَذَ مُسَافِرًا؟ ما اورېدلي چې هغه په دهلي کې اوسېږي، هلته څوک تلونکی شته؟

طارق	لَا، بَلْ يُسَافِرُ كِتَابِيْ نه، بلکې زما خط به (سفر کوي) ځي
خالد	كَيْفَ يُسَافِرُ كِتَابُكَ يَا طَارِقُ؟ اې طارقه، ستا خط به څنګه ځي؟
طارق	أَنَا أَكْتُبُ الْكِتَابَ ثُمَّ أَضَعُهُ فِي الْغِلَافِ، وَأَكْتُبُ عَلَى الْغِلَافِ عُنْوَانَ أَخِيْ، زه خط ليکم، بيا يې په لفافه (پوښ) کې اچوم، په لفافه (پوښ) باندې د خپل ورور ادرس ليکم ثُمَّ أُرْسِلُهُ أُنْظُرْ هٰذَا غِلَافُ الْبَرِيْدِ. بيا يې هغه ته لېږم، دا وګوره چې د پوست لفافه (پوښ) دی

د الفاظو تحقيق

اَلْبَرِيْدُ	معنی يې ده: پوست، (ج) بُرُدٌ
تَكْتُبُ	صيغه واحد مذکر حاضر، فعل مضارع معروف، باب (ن) ليکل
كِتَابًا	معنی يې ده: خط، کتابت/ رساله، د مفعول به له وجې منصوب دی.
أَضَعُ	صيغه واحد متکلم، فعل مضارع معروف، باب (ف) کېښودم
عُنْوَانٌ	معنی يې ده: پته/ ادرس، (ج) عَنَاوِيْنُ
أُرْسِلُ	صيغه واحد متکلم، فعل مضارع معروف، باب (افعال) لېږل
غِلَافٌ	معنی يې ده: لفافه، (ج) غُلُفٌ

د لفظ مَاذَا تحقيق: (۱) مَا استفهاميه او ذَا اسم موصول په معنی د اَلَّذِيْ دی، لکه: مَاذَا أَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا أَيْ مَا الَّذِيْ أَرَادَ بِهٰذَا مَثَلًا (هغه کومه فايده ده چې الله تعالی په دې مثال سره اراده کړې ده).

(۲) مَا استفهاميه او ذَا اشاره ده.

(۳) دا مستقله کلمه ده، لکه: مَاذَا عِنْدَكَ؟ (ستا سره څه دي؟) مَاذَا پوره لفظ په معنی د أَيُّ شَيْءٍ دی

خالد	وَمَا هٰذَا الشَّكْلُ فِيْ جَانِبِ الْغِلَافِ يَا طَارِقُ؟ اې طارقه: د لفافې په کونج باندې دا د څه شي شکل دی؟

طَارِقٌ	هٰذَا طَابِعُ الْبَرِيْدِ وَاِذَا رَدْتُ اَنْ اَكْتُبَ بِطَاقَةً اَكْتُبُ الْعُنْوَانَ عَلٰى وَجْهِ الْبِطَاقَةِ
	دا د پوست خانې تاپه ده. کله چې زه د کوم کارډ د ليکلو اراده وکړم. نو ددې کارډ مخامخ برخه باندې ادرس ليکم.
	اَلْظُرْ هٰذِهٖ بِطَاقَةٌ وَفِيْ جَانِبِهَا طَابِعُ الْبَرِيْدِ.
	وګوره! دا کارډ دی او ددې په يو کونج باندې د پوست خانې تاپه ده

د الفاظو تحقيق

شَكْلٌ	شکل، تصوير/ انځور، (ج) اَشْكَالٌ
طَابِعُ الْبَرِيْدِ	د پوست تاپه/ مهر، (ج) طَوَابِعُ
بِطَاقَةٌ	خط/ پرچه، (ج) بِطَاقَاتٌ

خَالِدٌ	وَمَا هٰذِهِ الصُّوْرَةُ يَا طَارِقُ! هٰذِهٖ صُوْرَةُ اِنْسَانٍ.
	اې طارقه! دا د څه شي عکس دی؟ دا خو د کوم انسان انځور دی.
	وَقَدْ سَمِعْتُ اَنَّ صُوْرَةَ ذِيْ رُوْحٍ لَا تَجُوْزُ فِي الْاِسْلَامِ.
	او ما اورېدلي چې د ساه لرونکي انځور په اسلام کې جواز نه لري
طَارِقٌ	نَعَمْ! اِذَا كَانَتْ حُكُوْمَةٌ اِسْلَامِيَّةٌ صَحِيْحَةٌ لَمْ تَكُنْ صُوْرَةٌ عَلٰى غِلَافِ الْبَرِيْدِ وَالْبِطَاقَةِ.
	هو! کله چې پوره اسلامي دولت وای، نو د پوست او کارډ په پوښ به عکس نه وای.
خَالِدٌ	ثُمَّ مَاذَا تَفْعَلُ يَا اَخِيْ اِذَا كَتَبْتَ الْعُنْوَانَ؟
	اې وروره! بيا به څه کوې؛ کله چې ادرس ورباندې وليکې؟
طَارِقٌ	اَضَعُ الْكِتَابَ فِيْ صُنْدُوْقِ الْبَرِيْدِ.
	زه به دا خط د پوست خانې په صندوق کې ږدم

د الفاظو تحقيق

اَلصُّوْرَةُ	معنى يې ده: شکل/ انځور، تصوير.
ذِيْ رُوْحٍ	معنى يې ده: ساه لرونکی.
لَا تَجُوْزُ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل مضارع معروف، باب (ن) جائز کېدل.
صُنْدُوْقُ الْبَرِيْدِ	معنى يې ده: پوست بکس/ د خطونو بکس.

خالدٌ	وَمَا صُنْدُوْقُ الْبَرِيْدِ؟ پوست بکس څه شي دي؟
طارِقٌ	هَلْ رَأَيْتَ صُنْدُوْقًا أَحْمَرَ لِصُقَ فِيْ مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ وَعَلَى الشَّوَارِعِ؟ ايا تا سور صندوق ليدلى چې د پوست خانې په دفتر او سرکونو باندې وي؟
خالدٌ	نَعَمْ! رَأَيْتُهُ كَثِيْرًا وَمَنْ يَأْخُذُ هٰذَا الْكِتَابَ مِنْ صُنْدُوْقِ الْبَرِيْدِ وَكَيْفَ يَعْلَمُ؟ هو! ما ډېر ليدلى، دا خط به څوک د پوست بکس څخه اخلي او څنګه به يې وړي؟
طارِقٌ	يَحْمِلُ السَّاعِيْ الْكُتُبَ إِلَى مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ فَيُفْرِزُهَا رَجُلٌ مِنْ رِجَالِ الْبَرِيْدِ پوست والا دا خطونه د پوست خانې دفتر ته وړي، د پوست خانې يو کس يې جدا کوي هٰذَا إِلَى دِهْلِيْ وَذٰلِكَ إِلَى كَلْكَتَّا وَهٰذَا إِلَى الشَّرْقِ وَذٰلِكَ إِلَى الْغَرْبِ وَيَخْتِمُهَا. دا د دهلي دي، دا د کلکتې دي، دا د مشرق دي او دا د مغرب دي او تاپه يې کړي

دالفاظو تحقيق

أَحْمَرُ	معنی يې ده: سور.
يَحْمِلُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ض) پورته کول
السَّاعِيْ	معنی يې ده: پوست والا، (ج) سُعَاةٌ.
يُفْرِزُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (افعال) جدا کول، جدا کول
الشَّرْقُ	معنی يې ده: مشرق/ختيځ.
الْغَرْبُ	معنی يې ده: مغرب/لوېديځ.
يَخْتِمُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ض) تاپه لګول.

خالدٌ	ثُمَّ مَاذَا؟ بيا څه کېږي؟

	ثُمَّ تُحْمَلُ هٰذِهِ الْكُتُبُ اِلَى الْمَحَطَّةِ ثُمَّ تُوْضَعُ عَلَى الْقِطَارِ
	بيا دا خطونه سټيشن ته ورل کيږي او په رېل ګاډي کې کېښودل کيږي.
طارق	وَتَحْمِلُهَا الْقِطَارُ اِلٰى مَكَانِهَا فَكِتَابُ دِهْلِيْ يُسَافِرُبِهٖ قِطَارُ دِهْلِيْ اِلٰى دِهْلِيْ
	رېل ګاډي يې خپل ځاى ته وړي، د دهلي خط د دهلي رېل ګاډى دهلي ته وړي،
	وَكِتَابُ كَلْكَتَّا يُسَافِرُبِهٖ قِطَارُ كَلْكَتَّا اِلٰى كَلْكَتَّا
	د کلکتې خط د کلکتې رېل ګاډى کلکتې ته وړي.

د الفاظو تحقیق

اَلْمَحَطَّةُ	اسټیشن، (ج) مَحَطَّاتٌ.
تُوْضَعُ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل مضارع مجهول، باب (ف) کېښودل
قِطَارٌ	معنى يې ده رېل ګاډى.

	وَهَلْ يَحْضُرُ اَخُوْكَ اِلٰى مَحَطَّةِ دِهْلِيْ وَيَأْخُذُ كِتَابَهٗ وَهَلْ يَعْرِفُهٗ نَاظِرُ الْمَحَطَّةِ؟
نائل	ايا ستا وروربه د دهلي سټيشن ته راځي، خپل خط به اخلي، ايا هغه د سټيشن ماسټر/کتونکى پېژني؟
	لَا يَحْتَاجُ اَخِيْ اِلٰى هٰذَا التَّعَبِ بَلْ اِذَا وَصَلَ الْكِتَابُ اِلٰى مَحَطَّةِ دِهْلِيْ
طارق	زما ورورته دومره ستړيا ضرورت نشته، بلکې کله چې د دهلي سټيشن ته خط ورسيږي،
	يُنْقَلُ مِنَ الْمَحَطَّةِ اِلٰى مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ
	نو د سټيشن څخه د پوست خانې دفتر ته (خط) نقل شي.

د الفاظو تحقیق

يَحْضُرُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ن) حاضرېدل
نَاظِرُ الْمَحَطَّةِ	معنى يې ده: د اسټیشن ماسټر/کتونکى.
اَلتَّعَبُ	مصدر، باب (ف) ستړى کېدل.

نائل	فَيَحْضُرُ اَخُوْكَ اِلٰى مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ وَيَأْخُذُ رِسَالَتَهٗ مِنْ مُدِيْرِ الْبَرِيْدِ؟
	نو ستا وروربه د پوست دفتر ته راځي او د پوست له مدير څخه به خپل خط اخلي؟

طَارِقٌ	لَا تَعْجَلْ يَا أَخِي! اَنَا أُخْبِرُكَ بِخَبَرِ الْكِتَابِ إِذَا وَصَلَ الْكِتَابُ
	اې ورورهٔ تېزي مه کوه زه تاته د خط په اړه خبر درکوم، کله چې خط
	إِلَى مَكْتَبِ الْبَرِيدِ يُفْرَزُ وَيُخْتَمُ هُنَاكَ أَيْضًا
	د پوسټ مدير ته ورسيږي، نو هلته هم چاڼ کولی شي او ټاپه کولی شي.
	حَتَّى يُعْرَفَ مَتَى وَصَلَ الْكِتَابُ إِلَى دِهْلِيْ
	ددې لپاره چې وپېژندل شي دا خط کله دهلي ته رارسېدلی دی؟
	وَبَعْدَ ذٰلِكَ يَأْخُذُهُ السَّاعِيْ وَيَحْمِلُهُ إِلَى أَخِيْ.
	ددې وروسته يې پوسټ والا اخلي او زما ورور ته يې رسوي.

د الفاظو تحقيق

لَا تَعْجَلْ	صيغه واحد مذکر، فعل نهي حاضر، باب (س) زر کول/ چالاکي کول
يُخْتَمُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع مجهول، باب (ض) ټاپه لګول
يُعْرَفُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع مجهول، باب (ض) پوهېدل

د لفظ بَعْدُ تحقيق

د بَعْدُ اضافت ضروري دی، که مضاف اليه په الفاظو کې وي، نو معرب به وي، په دې بانډې به د ماقبل عامل مطابق اعراب راځي، لکه: (مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ) که مضاف اليه محذوف وي او په نيت کې وي، نو په دې صورت کې به مبني على الضم وي، لکه: (أَمَّا بَعْدُ) او که مضاف اليه محذوف نسيًا منسيا وي، نو بيا به هم معرب وي، لکه په شرح شذور الذهب کې دي: (وَكُنْتُ قَبْلَ الْأَسَدِ أَسْدُ خُفْيَةٍ فَمَا شَرِبُوا بَعْدًا عَلَى لَذَّةٍ خَمْرًا).

دلته (بَعْدًا) معرب دی، ترجمه يې دا ده: موږ د ځنګل زمرۍ ووژلو، بيا به هغه په خوند باندې شراب ونه څښي.

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

اَلْكِتَابُ الْمَدْرَسِيُّ	درسي کتاب، د ټولګي کتاب.
كِتَابُ الْمُطَالَعَةِ	د مطالعې کتاب.
اَلْكِتَابَةُ	خط ليکل.

كِتَابَةُ الاِخْتِزَالِ	لنډه ليکنه
وَرَقُ الْكِتَابَةِ	د ليکلو پاڼه
أَدَوَاتُ الْكِتَابَةِ	د ليکلو سامان
الْكُتَيِّبُ	کتابچه/ رساله، (ج) کتيبات
الْكُتُبِيُّ	کتاب خرخونکی.
مَكْتَبُ السَّفَرِيَّاتِ	ترهول ايجنسي.
مَكْتَبُ التَّذَاكِرِ	د ټکټونو دفتر.

اَلْبَرِيْدُ

پوست

السَّائِلُ	وَكَيْفَ يَكُوْنُ السَّاعِيْ يَا طَارِقُ؟ أَنَا مَا رَأَيْتُهُ قَطُّ؟
	او اې طارقه! پوست والا څنګه وي، ما هيڅ نه دی ليدلی؟
الطَّارِقُ	أَمَا رَأَيْتَ رَجُلًا يَرْتَدِيْ حُلَّةً لَوْنُهَا رَمَادِيٌّ؟
	ايا تا داسې کس نه دی ليدلی چې يو (خاص) لباس يې اغوستلی وي او خاورين رنګ يې وي؟
	فِيْهَا أَزْرَارٌ نُحَاسِيَّةٌ وَعَلٰى رَأْسِهٖ عِمَامَةٌ يَحْمِلُ حَقِيْبَةً مِنْ جِلْدٍ؟
	د تانبې بټنې پکې دي، په سر يې پګړی ده. له ځان سره يې د څرمنې يوه بکسه پورته کړې وي

د الفاظو تحقيق

يَرْتَدِيْ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (افتعال) اغوستل.
حُلَّةٌ	معنی يې ده: لباس/ جامه/ جوړه، (ج) حُلَلٌ.
رَمَادِيٌّ	معنی يې ده: خاورين رنګ والا.
أَزْرَارٌ	(مفرد) زِرٌّ، بټن.
نُحَاسِيَّةٌ	د پيتلو څخه جوړه شوې.
عِمَامَةٌ	پګړی، (ج) عَمَائِمُ.
حَقِيْبَةٌ	معنی يې ده: بکسه/ خلته، (ج) حَقَائِبُ.

جِلْدٌ	معنی يې ده څرمن، (ج) جُلُوْدٌ
خَالِدُ	نَعَمْ! قَدْ رَأَيْتُهُ وَرَأَيْتُ حَقِيْبَتَهُ وَهِيَ مَلْآنَةٌ بِالْأَوْرَاقِ
	هو، هغه ما ليدلی. د هغه بکسه مي ليدلې چي له کاغذونو څخه ډکه وه
	وَلَهُ أَزْرَارٌ نُحَاسِيَّةٌ تَلْمَعُ وَعِمَامَةٌ تَظْهَرُ مِنْ بُعْدٍ
	د تانبې بټني يې دي چې ځلېږي، پګړۍ خو يې له لرې ښکاري
طَارِقُ	ذٰلِكَ هُوَ سَاعِي الْبَرِيْدِ يَا خَالِدُ! وَالنَّاسُ يَنْتَظِرُوْنَهُ جِدًّا
	همدا د پوست خاني والا دی، اې خالده، خلک د هغه سخت انتظار کوي
	وَيَشْتَاقُوْنَ إِلَيْهِ خُصُوْصًا فِي الْقُرٰى وَأَنْتَ تَنْتَظِرُهُ أَيْضًا
	د هغه د راتلو امید لري، په ځانګړي ډول په کليو کې، ته به يې هم انتظار وکړې
	إِذَا كَتَبْتَ كِتَابًا وَانْتَظَرْتَ جَوَابَهُ وَإِذَا طَلَبْتَ كِتَابًا مِنْ تَاجِرِ كُتُبٍ.
	چې کله ته يو خط وليکې او د جواب انتظار يې وکړې او کله چې د کتابونو والا څخه يو کتاب راوغواړې

د الفاظو تحقيق

مَلْآنَةٌ	معنی يې ده: ډکه
الْأَوْرَاقُ	مفرد، وَرَقٌ، صفحه/ کاغذ/ ورقه
الْقُرٰى	مفرد، قَرْيَةٌ، ځنګل، کلی.

خَالِدُ	وَرَأَيْتُ يَا طَارِقُ رَجُلًا آخَرَ يَرْتَدِيْ مِثْلَ حُلَّةِ السَّاعِيْ
	او اې طارقه! ما يو بل کس ليدلی چې د پوست والا په شان جامې يې اغوستلي دي،
	وَلَهُ أَزْرَارٌ نُحَاسِيَّةٌ وَعَلٰى رَأْسِهِ عِمَامَةٌ أَيْضًا
	د هغه هم تانبې والا بټني دي، د غه شان په سر يې هم پګړۍ وي.
	وَلٰكِنْ لَيْسَ عِنْدَهُ حَقِيْبَةٌ مِنْ جِلْدٍ وَهُوَ عَلٰى دَرَّاجَةٍ حَمْرَاءَ
	خو د هغه سره د څرمني بکسه نشته او هغه په سور سايکل باندې وي.
	أَرَاهُ يَذْهَبُ بِسُرْعَةٍ كَأَنَّهُ مُسْتَعْجِلٌ.
	زه هغه وينم چې تېز روان وي، ګويا ډېره چالاکي کوي.

دالفاظو تحقیق

دَرَّاجَةٌ	معنی یې ده سایکل. (ج) دَرَّاجَاتٌ
مُسْتَعْجِلٌ	صیغه واحد مذکر. بحث اسم فاعل. باب استفعال، زر کول، چالاکي کول

	هُوَ اَيْضًا سَاعِي الْبَرِيْدِ وَلٰكِنَّهُ لَا يُوَزِّعُ الْكُتُبَ
	هغه هم پوست والا دی. خو هغه خطونه نه تقسیمري
	بَلْ يُوَزِّعُ الْبَرْقِيَّاتِ وَيَذْهَبُ عَلٰى دَرَّاجَةٍ حَمْرَاءَ مِنْ مَكَانٍ اِلٰى مَكَانٍ
طارق	بلکې هغه د تیلي گرام بلونه تقسیمري، په سور سایکل باندې د یو ځای نه بل ځای ته ځي
	لِيَصِلَ سَرِيْعًا فَإِنَّ النَّاسَ لَا يُرْسِلُوْنَ الْبَرْقِيَّةَ
	د دې لپاره چې زر ورسېږي، بې شکه خلک د تار تیلي گرام بلونه نه لېږي،
	اِلَّا لِتَصِلَ سَرِيْعَةً، وَالنَّاسُ يَعْرِفُوْنَهُ بِدَرَّاجَتِهِ الْحَمْرَاءِ
	مگر د دې لپاره چې زر ورسېږي او خلک هغه په سور سایکل باندې پېژني

دالفاظو تحقیق

لَا يُوَزِّعُ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع منفي معروف. باب (تفعیل) تقسیمول.
اَلْبَرْقِيَّاتُ	(مفرد) اَلْبَرْقِيَّةُ، تار، تیلي گرام
لَا يُرْسِلُوْنَ	صیغه جمع مذکر غائب، فعل مضارع معروف. باب (افعال) لېږل

خالد	وَلٰكِنْ كَيْفَ يَقْدِرُ رَجُلٌ وَاحِدٌ اَنْ يُوَزِّعَ الْكُتُبَ فِيْ جَمِيْعِ اَنْحَاءِ الْمَدِيْنَةِ
	نو څنگه یو کس دومره قدرت لري چې د ښار تولو څنډو ته خطونه تقسیم کړي؟
طارق	لَا! فِيْ مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ رِجَالٌ كَثِيْرُوْنَ لِكُلِّ نَاحِيَةٍ مِنْ اَنْحَاءِ الْمَدِيْنَةِ
	نه، د پوست خانې په دفتر کې زیات کسان دي او د ښار د هرې څنډې لپاره کسان دي
	وَلِكُلِّ حَيٍّ مِنْ اَحْيَاءِ الْبَلَدِ سَاعٍ.
	او د ښار د هر کلي لپاره ځان ته پوست والا دي.

د الفاظو تحقيق

يَقْبِضُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ض) قادر بدل
أَنْحَاءُ	معنى يې ده: اطراف، خنډه، (مفرد) نَاحِيَةٌ
سَاعٍ	معنى يې ده: پوست والا

خَالِدٌ	وَكَيْفَ يُنْفِقُ مَكْتَبُ الْبَرِيْدِ الْأَمْوَالَ الْكَثِيْرَةَ وَكَيْفَ يَخْدِمُ مَجَّانًا؟
	پوست خانې والا دومره زيات مال څنګه خرچ کوي او څنګه مفت خدمت کوي؟
	وَرِجَالُ الْبَرِيْدِ يَرْتَدُوْنَ حُلَلًا وَيَحْمِلُوْنَ حَقَائِبَ
	د پوست خانې کسان خاص لباس اغوندي او د څرمنې بکسې پورته کوي
	وَيَرْكَبُوْنَ دَرَّاجَاتٍ فَمِنْ أَيْنَ تَأْتِيْ هٰذِهِ الْأَمْوَالُ؟
	په سايکلونو باندې سوارلي کوي، نو دا دومره مالونه د کوم خاى څخه راځي؟
طَارِقٌ	إِنَّ مَكْتَبَ الْبَرِيْدِ يَأْخُذُ أُجْرَةً مِنْ كُلِّ مَنْ يُرْسِلُ كِتَابًا بِالْبَرِيْدِ
	بې شکه د پوست دفتر د هر هغه کس څخه خپله مزدوري اخلي چې په پوست باندې خط لېږي

د الفاظو تحقيق

يُنْفِقُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (افعال) خرچ کول
مَجَّانًا	معنى يې ده: مفت/ د کوم عوض څخه بغير.
أُجْرَةٌ	معنى يې ده: مزدوري.

خَالِدٌ	وَمَا هٰذِهِ الْأُجْرَةُ وَمَتٰى تَدْفَعُهَا يَا أَخِيْ؟
	اې وروره! دا مزدوري څومره ده او څه وخت يې ورکوي؟
طَارِقٌ	قَدِ اشْتَرَيْتُ هٰذَا الطَّابِعَ مِنْ مَكْتَبِ الْبَرِيْدِ وَهٰذِهِ هِيَ أُجْرَةُ الْبَرِيْدِ.
	ما دا ټکټ د پوست له دفتر څخه اخيستى او دا د پوست والا مزدوري ده.
خَالِدٌ	أَشْكُرُكَ عَلٰى هٰذَا الْحَدِيْثِ الْمُفِيْدِ وَسَأَكْتُبُ إِلٰى أَخِيْ
	زه ستا شکريه ادا کوم په دې ګټورو خبرو باندې، ډېر زر به زه خپل ورور
	وَصَدِيْقِيْ جَمِيْلٍ وَسَأُرْسِلُ الْكِتَابَ بِالْبَرِيْدِ
	او ملګري جميل ته خط وليکم او ډېر زر به خط په پوست باندې ولېږم.

تاړلی	وَإِذَا كَتَبْتُ الْكِتَابَ جِئْتُكَ بِهِ لِتَرَاهُ وَتُصْلِحَهُ.
	او کله چې خط ولیکم، نو تاته به یې راوړم چې ته یې ووینې او اصلاح یې وکړې.
	حُبًّا وَكَرَامَةً يَسُرُّنِي أَنْ أُسَاعِدَكَ.
	په خوښی او احترام سره، ستا سره په مرسته به زه خوشحاله شم

دالفاظوتحقیق

تُصْلِحُ	صیغه واحد مذکر حاضر، فعل مضارع معروف، باب (افعال) اصلاح کول
حُبًّا	په خوښی سره.
كَرَامَةً	په احترام سره.
يَسُرُّ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ن) خوشحالېدل
أُسَاعِدُ	صیغه واحد متکلم، فعل مضارع معروف، باب (مفاعله) مرسته کول.

فایده: حُبًّا او كَرَامَةً د مفعول مطلق په بناء منصوب دي، تقدیر د عبارت به داسې وي أُحِبُّكَ حُبًّا وَأُكْرِمُكَ كَرَامَةً.

اللغات الجديدة/ نوې لغتونه

مَكْتَبُ الْبَرِيدِ الْعَامّ	لویه داک خانه/ لویه پوست خانه
مَكْتَبُ الْبَرِيدِ الرَّئِيسِيّ	د پوست خانې د رئیس دفتر
صُنْدُوقُ الْبَرِيدِ	پوست بکس
طَرْدًا	پارسل
أُجْرَةُ الْبَرِيدِ	د پوست محصول/ مزدوري
اِسْمُ الْمُرْسِلِ	د لیږونکي نوم
عُنْوَانُ الْمُرْسِلِ	د لیږونکي ادرس/ پته.
الْمُرْسَلُ إِلَيْهِ	اخیستونکی
خِطَابٌ مُسَجَّلٌ	ثبت شوی خط/ رجسټر شوی خط
حَوَالَةٌ بَرِيدِيَّةٌ	د پوست آډر
وَكِيلُ مَكْتَبِ الْبَرِيدِ	د پوست د دفتر وکیل/ ماسټر

مُوَزِّعُ الْبَرِيْدِ/سَاعِي الْبَرِيْدِ	د پوست تقسيمونکی/ پوست والا
مَكْتَبُ إِسْتِعْلَامَاتٍ	د معلوماتو دفتر
حَوَالَةٌ مَالِيَّةٌ	مني آرډر/ د پيسو لېږل
طَرْدٌ مُؤَمَّنٌ عَلَيْهِ	بيمه شوی پارسل
رِسَالَةٌ جَوِّيَّةٌ	د هوا له لارې لېږل شوی خط
خَتْمُ الْبَرِيْدِ	د پوست ټاپه
طَابِعُ الْبَرِيْدِ	د پوست ټکټ
بِطَاقَةٌ بَرِيْدِيَّةٌ	د پوست کارډ
ظَرْفٌ	لفافه
لِسَانُ الظَّرْفِ	فليپ
بَرْقِيَّةٌ	تار/ ټيلي ګرام
بِطَاقَةٌ لِكِتَابَةِ الْإِسْمِ وَالْعُنْوَانِ	لېبل/ د نوم او ادرس ليکلو لپاره کارډ

مَنْ يَضَعُ الْحَجَرَ؟

حجر (اسود) به څوک پرېږدي؟

إِنَّكُمْ تَعْرِفُوْنَ هٰذَا الْبِنَاءَ وَمَنْ فِي الدُّنْيَا لَا يَعْرِفُ هٰذَا الْبِنَاءَ؟ إِنَّكُمْ تَتَوَجَّهُوْنَ إِلَيْهِ فِي الصَّلَاةِ	تاسو دا عمارت پېژنئ، په دنيا کې به څوک داسې وي چې دا عمارت نه پيژني؟ تاسو په لمونځ کې د هغه طرف ته متوجه کيږئ
وَيُسَافِرُ إِلَيْهِ الْمُسْلِمُوْنَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ وَيَطُوْفُوْنَ فِي الْحَجِّ	او د هر طرف څخه مسلمانان ورته سفر کوي او د حج په وخت کې د هغه طواف کوي

دالفاظو تحقيق

يَضَعُ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ف) کېښودل
اَلْحَجَرُ	معنى يې ده: کاڼی، ج أَحْجَارٌ
اَلْبِنَاءُ	معنى يې ده: آبادي/ عمارت، ج أَبْنِيَةٌ
تَتَوَجَّهُوْنَ	صيغه جمع مذکر حاضر، فعل مضارع معروف، باب (تفعّل) متوجه کېدل
يَطُوْفُوْنَ	صيغه جمع مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ن) چکر لګول

الْكَعْبَةُ أَوَّلُ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لِعِبَادَةِ اللهِ بَنَاهَا إِبْرَاهِيمُ خَلِيلُ اللهِ

كعبه لومړى هغه كور دى چې د خلكو لپاره د الله د بندګۍ په خاطر تعمير شوى، ابراهيم خليل الله

فِي مَكَّةَ وَفِيهَا حَجَرٌ أَسْوَدُ يُقَبِّلُهُ النَّاسُ فِي الْحَجِّ

هغه په مكه كې تعمير كړو، په دې كې يو حجر اسود دى چې خلک يې د حج په وخت كې مچو كوي،

وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ يُقَبِّلُهُ، وَبَعْدَ زَمَنٍ طَوِيلٍ أَرَادَ أَوْلَادُ إِبْرَاهِيمَ وَهُمْ قُرَيْشٌ

نبي عليه السلام- به هم مچو كوله، ډېر وخت وروسته د ابراهيم -عليه السلام- په بچيانو كې قريشو

أَنْ يَبْنُوا بِنَاءَ الْكَعْبَةِ مِنْ جَدِيدٍ لِأَنَّهُ كَانَ بِنَاءً قَدِيمًا قَدْ سَقَطَ سَقْفُهُ

اراده وكړه چې له سره يې تعمير كړي، ځكه چې د هغې ابادي زړه شوې وه، چت يې غورځېدلى و،

وَضَعُفَتْ جُدْرَانُهُ فَجَمَعَتْ قُرَيْشٌ الْحِجَارَةَ وَالْخَشَبَ لِبِنَائِهَا وَبَنَتْ قُرَيْشٌ بِنَاءَ الْكَعْبَةِ مِنْ جَدِيدٍ.

دېوالونه يې كمزوري شوي وو، نو قريشو د تعمير لپاره كاڼي او لرګي جمع كړل او قريشو كعبه له سره جوړه كړه.

دالفاظو تحقيق

وُضِعَ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي مجهول، باب (فـ) كېښودل.
بَنَا	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) جوړول/ تعمير كول.
يُقَبِّلُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (تفعيل) مچو كول.
يَبْنُوا	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ض) جوړول/ تعمير كول.
سَقْفٌ	معنى يې ده: چت، (ج) سُقُوفٌ.
ضَعُفَتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (كرم) كمزوري كېدل.
جُدْرَانٌ	(مفرد) جِدَارٌ، معنى يې ده: دېوال.

وَلَمَّا تَمَّ بِنَاءُ الْكَعْبَةِ أَرَادَتْ قُرَيْشٌ أَنْ تَضَعَ الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ فِي مَحَلِّهِ

كله چې د كعبې آبادي پوره شوه، قريشو اراده وكړه چې حجر اسود په خپل ځاى كې كېږدي،

فَاخْتَصَمَتْ قُرَيْشٌ فِي وَضْعِ الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ فِي مَحَلِّهِ كُلُّ قَبِيلَةٍ تُرِيدُ

نو قريشو د حجر اسود په خپل ځاى كې اېښودلو باره كې جنګ وكړو، هر قوم دا اراده درلوده

أَنْ تَرْفَعَهُ إِلَى مَوْضِعِهِ لِأَنَّهُ شَرَفٌ عَظِيمٌ

چې دوى يې خپل ځاى ته پورته كړي؛ ځكه چې دا لوى شرف دى،

كُلُّ قَبِيْلَةٍ حَرِيْصَةٌ عَلٰى اَنْ تَنَالَ هٰذَا الشَّرَفَ

هر قوم دا حرص کولو چې دوی دا شرف (عزت) حاصل کړي

د الفاظو تحقيق

تَمَّ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) پوره کېدل
اَرَادَتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (افعال) اراده کول
اِخْتَصَمَتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) جنګ کول
مَوْضِعٌ	معنى يې ده: ځاى، (ج) مَوَاضِعُ، صيغه واحد بحث اسم ظرف

وَلٰكِنْ ذٰلِكَ لَا يُمْكِنُ لِاَنَّ الْحَجَرَ وَاحِدٌ وَالْقَبَائِلُ كَثِيْرَةٌ وَاخْتَلَفَتْ قُرَيْشٌ كَثِيْرًا

خو دا ممکنه نه وه؛ ځکه چې کاڼى يو ؤ او قومونه زيات وو، قريشو زيات اختلاف وکړ.

وَتَنَازَعَتْ وَكَانَ الْعَرَبُ يُقَاتِلُوْنَ لِاَدْنٰى شَيْءٍ وَلِغَيْرِ شَيْءٍ

او خپل منځ کې يې جګړه وکړه، عربو به په معمولي شي، بلکې (کله) د سبب څخه بغير جنګ کولو.

يَتَقَدَّمُ فَرَسٌ فَيُقَاتِلُوْنَ وَيَسْبِقُ اَحَدٌ فَيَسْبِقُ فَرَسَهُ

که کوم آس به مخکې شوى واى، نو دوى به جنګ کولو يا به څوک مخکې تللى واى چې خپل آس

اَوْ بَعِيْرَهُ فَيَقْتَتِلُوْنَ وَيَقْتُلُوْنَ وَلَا يَزَالُوْنَ يُقَاتِلُوْنَ

يا اوښ ته او به ورکړي، نو په دې باندې به جنګ کېدلو او وژنې به کېدلې او مسلسل به جنګ

اَرْبَعِيْنَ سَنَةً وَخَمْسِيْنَ سَنَةً فَلِمَا ذَا لَا يُقَاتِلُوْنَ عَلٰى هٰذَا الشَّرَفِ؟ وَاِنَّهُ لَشَرَفٌ عَظِيْمٌ

تر څلوېښتو او پنځوسو کلونو پورې کېدلو، نو په دې شرف به ولې جنګ نه کوي؟ او يقينا دا لوى شرف دى

د الفاظو تحقيق

لَا يُمْكِنُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع منفي معروف، باب (افعال) اسانه کېدل، ممکن کېدل
تَنَازَعَتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (تفاعل) جګړه کول، اختلاف کول
اَدْنٰى	معنى يې ده: معمولي
يَسْبِقُ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ض) سبقت کول، مخکې تلل

وَقَرَّبَتْ قَبِيلَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ جَفْنَةً مَمْلُوءَةً دَمًا ثُمَّ تَحَالَفَتْ مَعَ قَبِيلَةٍ أُخْرٰى عَلَى الْمَوْتِ،	
د قریشو یوې قبیلې د وینو ډکه پیاله وړاندې کړه او د دویمې قبیلې سره یې په مرګ تړون وکړو	
وَأَدْخَلُوْا أَيْدِيَهُمْ فِيْ ذٰلِكَ الدَّمِ وَقَالُوْا: لَا نَتْرُكُ هٰذَا الشَّرَفَ أَوْ نَمُوْتَ	
خپل لاسونه یې په دغه وینه کې داخل کړل او وې ویل دا شرف به نه پرېږدو یا به مړه کېږو.	
وَكَانَ هٰذَا شَرًّا كَبِيْرًا وَخَطَرًا عَظِيْمًا وَالْمَوْتُ شَيْءٌ هَيِّنٌ لِلْعَرَبِ فِيْ سَبِيْلِ الْحَقِّ وَالشَّرَفِ	
دا لویه فتنه او لویه خطره وه، د عزت او حق په لاره کې د عربو لپاره مرګ معمولي شی و.	
إِذَنْ لَابُدَّ مِنَ الْحَرْبِ وَالْحَرْبُ مَشْؤُوْمَةٌ جِدًّا	
او دا وخت د جنګ څخه علاوه بله چاره نه وه او جنګ بې انتهاء منحوس شی دی.	

د الفاظو تحقيق

قَرَّبَتْ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (تفعیل) نږدې کېدل
جَفْنَةً	معنی یې ده: پیاله
مَمْلُوءَةً	صیغه واحده مؤنثه غائبه، بحث اسم مفعول، باب (ف) ډکول.
تَحَالَفَتْ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (تفاعل) تړون کول.
أَدْخَلُوْا	صیغه جمع مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افعال) داخلول.
نَمُوْتَ	صیغه جمع متکلم، فعل مضارع معروف، باب (ن) مرکېدل.
هَيِّنٌ	معنی یې ده: آسانه/ معمولي.
مَشْؤُوْمَةٌ	معنی یې ده: منحوس.

د لفظ لَابُدَّ تحقيق

د سیبویه په نزد (لَا بُدَّ) مبتداء ده، اګر چې د حرف نفي او (بُدَّ) څخه مرکب دی، خو د شدّت اتصال له وجې د مفرد په شان شو، لکه په (حَبَّذَا زَيْدٌ) کې (حَبَّذَا) مبتداء او (زَيْدٌ) خبر دی او ددې مابعد عبارت به خبر وي، یعنې (لَا بُدَّ مِنْ كَذَا)، د جمهورو په نزد (لَا بُدَّ) کې (لَا) د نفي جنس لپاره دی او (بُدَّ) ددې اسم دی، (نکره مفرد مبني بر فتح) او (لَه) ددې متعلق او خبر زیات وخت محذوف وي او کله مذکور هم وي، لکه: (لَا بُدَّ لِلْقَسَمِ مِنَ الْجَوَابِ لِلْقَسَمِ) (د جواب قسم څخه هیڅ خلاصی نشته) یعنې د قسم لپاره جواب قسم ضروري دی، ددې څخه بغیر هیڅ چاره نشته او د

اسم شبه مضاف دی او (لَه) د (بُدَّ) پوري متعلق او ...

بعضو په نزد په مذکوره قول کې د (لا) اسم شبه مضاف دی او (لَه) د (بُدَّ) پوري متعلق ...
محذوف دی. (موجود) او شبه مضاف باندې تنوین نه داخلیږي، ځکه چې دا په حقیقي ...
باندې محمول دی او (مِن کذا) ظرف مستقر خبر دی د مبتداء محذوف لپاره چې په دې باندې ...
بُدَّ قرینه ده (أی لَا بُدَّ المنفی من کذا) او دا هم ممکنه ده چې (من کذا خبر بعد الخبر) وي او ...
احتمال هم شته چې (لَه او من) دواړه د (لَا بُدَّ) پوري متعلق وي او خبر محذوف وي. یعنې
(موجود) او کله د (لَا بُدَّ) وروسته واؤ هم استعمالیږي، لکه: (لَا بُدَّ وأن یکون کذا) د دې واؤ په
باره کې درې قوله دي: (۱) خینې وایي چې دا زائده دی، (۲) خینې وایي چې دا واؤ په اسم او خبر
کې د مزید اتصال پیدا کولو لپاره راځي او د (۳) سیبویه څخه منقول دي چې دا واؤ د مِن جاره
په معنی دی (وهو الأرجح)

مَنْ يَضَعُ الْحَجَرَ؟

حجر اسود به څوک پر یږدي؟

وَمَكَثَتْ قُرَيْشٌ عَلَى ذٰلِكَ أَرْبَعَ لَيَالٍ أَوْ خَمْسًا ثُمَّ إِنَّهُمُ اجْتَمَعُوْا فِي الْمَسْجِدِ

غرض دا چې قریش ځلور یا پنځو شپو د یو محمدي مقصد باندې قائم پاتې شول، د دې وروسته په جومات کې جمع شول

وَتَشَاوَرُوْا تَشَاوُرًا وَقَالُوْا: مَنْ يَضَعُ الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ فِي مَحَلِّهٖ

او خپل منځي مشوره یې وکړه، هغوی دا مشوره وکړه چې حجر اسود به په خپل ځای باندې څوک کېږدي؟

كُلُّ قَبِيْلَةٍ حَرِيْصَةٌ عَلٰى أَنْ تَنَالَ هٰذَا الشَّرَفَ وَالْحَجَرُ وَاحِدٌ وَالْقَبَائِلُ كَثِيْرَةٌ

هرې قبیلې دا حرص درلود چې دا شرف حاصل کړي او کاڼی یو ؤ او قومونه زیات وو.

د الفاظو تحقیق

مَكَثَتْ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (ن) پاتې کېدل.
تَنَالُ	صیغه واحده مؤنثه غائبه، فعل مضارع معروف، باب (ف) موندل/ حاصلول.

إِذَنْ لَا بُدَّ مِنَ الْحَرْبِ وَالْحَرْبُ مَشْؤُمَةٌ جِدًّا قَالَ بَعْضُ النَّاسِ: لَا بَأْسَ بِالْحَرْبِ

جنګ خو ضروري ؤ او جنګ ډېر بد شی دی، خینو خلکو ویل: جنګ هیڅ خبره نه ده.

فَالْمَوْتُ شَيْءٌ هَيِّنٌ لِلْعَرَبِ فِي سَبِيْلِ الْحَقِّ وَالشَّرَفِ قَالَ الْعُقَلَاءُ: نَعَمْ! لَا بَأْسَ بِالْحَرْبِ

د عربو لپاره د حق او عزت په خبره مرګ ډېر سپک شی ؤ، هوښیارانو ویل: هو، جنګ هیڅ خبره نه ده.

وَلٰكِنْ لَا حَاجَةَ إِلَى الْحَرْبِ فِي الْوَقْتِ وَلٰكِنْ مَا هُوَ الطَّرِيْقُ؟

خو د اوس لپاره جنګ ته هیڅ ضرورت نشته. خو لاره به څه وي؟

وَكَيْفَ يُوْضَعُ الْحَجَرُ الْأَسْوَدُ فِيْ مَحَلِّهِ بِغَيْرِ قِتَالٍ؟

او حجر اسود به په خپل ځای د جنګ څخه بغیر څنګه کېښودل کېږي؟

د الفاظو تحقیق

اَلْحَرْبُ	معنی یې ده: جنګ، (ج) حُرُوْبٌ
اَلطَّرِيْقُ	معنی یې ده: لاره؛ طریقه، (ج) طُرُقٌ

تَشَاوَرُوْا - وَتَشَاوَرُوْا كَثِيْرًا فَوَجَدُوْا الطَّرِيْقَ

هغوی خپل منځي مشوره وکړه، مشوره یې وکړه او ښه مشوره یې وکړه او لاره یې وموندل.

قَالَ شَيْخٌ وَكَانَ أَكْبَرَهُمْ سِنًّا: أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ مِنْ بَابِ

یو بوډا سړي وویل چې په دوی ټولو کې یې عمر زیات ؤ: کوم کس چې د جومات له دروازې

هٰذَا الْمَسْجِدِ يَقْضِيْ بَيْنَكُمْ فَقَبِلُوْا وَرَضُوْا بِذٰلِكَ

څخه لومړی داخل شي، هغه به ستاسو ترمنځ فیصله کوي، هغوی مشوره قبوله کړه او په دې باندې خوښ شول.

تَعْرِفُوْنَ. مَنْ كَانَ أَوَّلَ دَاخِلٍ؟ كَانَ أَوَّلَ دَاخِلٍ

تاسو پوهېږئ چې تر ټولو لومړی داخلېدونکی کس به څوک وي؟ تر ټولو وړاندې داخلېدونکی کس

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَأَوْهُ

رسول الله -صلی الله علیه وسلم- ؤ، کله چې دوی رسول الله -صلی الله علیه وسلم- ولید،

قَالُوْا: هٰذَا الْأَمِيْنُ رَضِيْنَا هٰذَا مُحَمَّدٌ.

نو وې ویل: دا امانتدار دی، موږ په هغه باندې خوښ یو او دا محمد -صلی الله علیه وسلم- دی.

دالفاظو تحقیق

أَكْبَرُ	صیغه واحد، بحث اسم تفضیل، باب (کرم) غټوالی/ لویوالی
سِنًّا	معنی یې ده: عمر، (د تمیز واقع کېدو له وجې منصوب دی).
يَقْضِيْ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (ض) فیصله کول
رَضُوْا	صیغه جمع مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) راضي کېدل
اَلْاَمِيْنُ	معنی یې ده: امانتدار، (ج) أُمَنَاءُ

فَلَمَّا وَصَلَ اِلَيْهِمْ وَاَخْبَرُوْهُ
کله چې هغوی ته ورسېدلو، نو هغوی رسول الله -صلی الله علیه وسلم- ته ټوله کیسه وکړه.
طَلَبَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ ثَوْبًا فَاُتِيَ بِهٖ فَاَخَذَ الْحَجَرَ الْاَسْوَدَ
رسول الله صلی الله علیه وسلم- یوه ټوټه راوغوښتل، هغه ورته راوړل شوه، حجر اسود یې راواخیست.
فَوَضَعَهُ فِيْهِ بِيَدِهٖ ثُمَّ قَالَ: لِيَاْخُذْ كُلُّ قَبِيْلَةٍ بِنَاحِيَةٍ مِّنَ الثَّوْبِ ثُمَّ ارْفَعُوْهُ جَمِيْعًا
په څادر کې یې په خپل لاس کېښودلو، بیا یې وفرمایل: هر قوم د څادر یوه څنډه ونیسئ، بیا یې ټول اوچت کړئ.
فَفَعَلُوْا حَتّٰى اِذَا بَلَغُوْا مَوْضِعَهٗ وَضَعَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ
هغوی همداسې وکړه، ترڅو چې خپل ځای ته یې ورسولو، نو رسول الله صلی الله علیه وسلم- په خپل ځای کې
الْحَجَرَ الْاَسْوَدَ فِيْ مَحَلِّهٖ بِيَدِهٖ وَهٰكَذَا دَفَعَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَسَلَّمَ هٰذَا الشَّرَّ وَمَنَعَ الْحَرْبَ
حجر اسود په خپل لاس کېښودلو، په دې طریقه رسول الله صلی الله علیه وسلم- دا شر دفع کړو او جنګ یې ختم کړو

دالفاظو تحقیق

أُتِيَ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي مجهول، باب (ض) راتلل.
اِرْفَعُوْا	صیغه جمع مذکر حاضر، فعل امر حاضر، باب (ف) پورته کول.
بَلَغُوْا	صیغه جمع مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) رسېدل.
دَفَعَ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ف) لرې کول.
مَنَعَ	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ف) منع کول

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

أَحْجَارٌ كَرِيْمَةٌ	قيمتي ډبرې
زُمُرُّدٌ	زمرد
لُؤْلُؤٌ	ملغلره
يَاقُوْتٌ	ياقوت
رُخَامٌ	سنګ مرمر/ د مرمرو کاڼي
اَلْحَجْرُ	(۱) محرومي، (۲) مانع، (۳) شرعاً څوک د لېونتوب يا کم عقلۍ يا کم عمرۍ له وجې د تصرف څخه منع کول، (۴) د سړي لمن، (۵) د سترګو حلقه
اَلْحِجْرُ	(۱) لمن، (۲) حفاظت او حمايت
حَجَرُ الْبَلَاطِ	ټايل/ کاشي، د فرش ډبره
حَجَرُ الطِّبَاعَةِ	هغه کاڼي چې په هغې باندې ليکل وشي او چاپ کړې شي
اَلْحَجَّارُ	زياتو کاڼو والا
مَكَانٌ حَجِرٌ	د کاڼو ځای

يَوْمُ الْعِيْدِ
د اختر ورځ

كَانَ أَمْسِ يَوْمُ الْعِيْدِ اِجْتَمَعَ النَّاسُ وَالْأَطْفَالُ عِنْدَ الْغُرُوْبِ يَتَرَاءَوْنَ الْهِلَالَ
پرون د اختر ورځ وه، خلک او ماشومان د لمر ډوبېدو په وخت جمع شول چې میاشت یې کتل،
وَجَلَسُوْا عَلَى سُقُوْفِ الْبُيُوْتِ وَالسُّطُوْحِ وَعَلَى الْمَنَارَاتِ ظَهَرَ الْهِلَالُ فَهَتَفَ الْأَوْلَادُ
د کورونو په چتونو، او چتو ځايونو او منارو باندې وختل، میاشت ښکاره شوه، ماشومانو چیغې کړې،
اَلْهِلَالُ اَلْهِلَالُ وَجَرَوْا اِلٰى بُيُوْتِهِمْ وَسَلَّمُوْا عَلٰى آبَائِهِمْ
چې دغه میاشت ده او دغه ده میاشت، خپلو کورونو ته په منډه شول. په خپلو پلرونو،
وَأُمَّهَاتِهِمْ وَعَلَى الْأَقَارِبِ فَدَعَوْا لَهُمْ بِالْبَرَكَةِ وَطُوْلِ الْعُمُرِ
مورګانو او خپلوانو یې سلام وکړو، هغوی ته یې د برکت او عمر اوږدوالي دعا وکړه.

دالفاظو تحقیق

أمس	معنی یې ده: پرون ورځ
يتراءون	صیغه جمع مذکر غائب، فعل مضارع معروف، باب (تفعل)، کتل
الهلال	د لومړنیو ورځو میاشت چې زیانه نری، باریکه وي (ج) أهلّة
صعدوا	صیغه جمع مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (س)، ختل.
السطوح	(مفرد) سَطْحٌ، معنی یې ده. چت، پورتنی برخه.
المنارات	معنی یې ده: اوچت خایونه، (مفرد) مَنَارَةٌ.
هتف	صیغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) چیغه کول.

وَنَامَ الْأَطْفَالُ لَيْلَةَ الْعِيْدِ قَلِيْلًا وَلْيَسْتَيْقِظُوْا مُبَكِّرِيْنَ وَقَدْ. نَظَرُوْا اِلٰى مَلَابِسِهِمْ

د اختر په شپه ماشومان د لږ وخت لپاره ویده شول، سهار وختي ویښ شول، خپلو جامو،

وَأَحْذِيَتِهِمْ وَقَلَانِسِهِمْ مِرَارًا عَدِيْدَةً وَلَمَّا كَانَ صَبَاحُ الْعِيْدِ قَامُوْا مِنْ فُرُشِهِمْ

خپلو څپلو او خپلو خولیو ته یې بار بار کتل، کله چې د اختر سهار شو، نو د خپلو بسترو څخه پاڅېدل

وَصَلُّوا الصُّبْحَ وَغَسَلُوْا وَغَيَّرُوْا مَلَابِسَهُمْ وَلَبِسَ كَثِيْرٌ مِنْهُمْ

د سهار لمونځ یې وکړو، غسل یې وکړو او خپلې جامې یې بدلې کړې او زیاتو ماشومانو

مَلَابِسَ جَدِيْدَةً وَأَحْذِيَةً جَدِيْدَةً وَقَلَانِسَ جَمِيْلَةً وَرَأَتْهُمْ أُمَّهَاتُهُمْ

نوې جامې، نوې څپلې او ښایسته خولۍ واغوستلې، مورګانو یې هغوی ولیدل

فَفَرِحْنَ بِهِمْ وَقَدَّمَ لَهُمْ آبَاؤُهُمْ وَأَقَارِبُهُمْ جَائِزَةَ الْعِيْدِ.

او ورباندې خوشحال شول، پلرونو او خپلوانو یې هغوی ته د اختر د الې وړاندې کړې

دالفاظو تحقيق

مَلَابِسُ	(مفرد) لِبَاسٌ، معنى يې ده: جامې/ جوړه.
أَحْذِيَةٌ	(مفرد) حِذَاءٌ، معنى يې ده: څپلې.
قَلَانِسُ	(مفرد) قَلَنْسُوَةٌ، معنى يې ده: خولۍ.
مِرَارًا	(مفرد) مَرَّةٌ، معنى يې ده: يو ځل.
غَدِيْدَةٌ	معنى يې ده: څو ځله، (ج) غَدَائِدُ.
فُرُشٌ	(مفرد) فِرَاشٌ، معنى يې ده: بستر.
تَجَوَّلُوا	صيغه جمع مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) بدلول.
جَائِزَةُ الْعِيْدِ	د اختر والې/ تحفه، (د جَائِزَةٌ جمع جَوَائِزُ دی).

وَكَانَ وَلَدٌ يَتِيْمٌ تَخْدِمُ أُمُّهُ فِيْ بَيْتِ سَعِيْدٍ وَلَيْسَ عِنْدَهُ لِبَاسٌ جَدِيْدٌ

يو يتيم ماشوم و چې د هغه مور د سعيد په کور کې کار کولو، د هغه سره نوې جوړه نه وه،

وَلَا حِذَاءٌ جَدِيْدٌ وَلَا قَلَنْسُوَةٌ نَظِيْفَةٌ فَاغْتَسَلَ وَلَبِسَ لِبَاسَهُ الْقَدِيْمَ

نه يې نوې څپلې درلودې او نه يې پاکه خولۍ وه، غسل يې وکړو، خپله زړه جوړه يې واغوسته،

وَقَدْ تَشَقَّقَ وَلَبِسَ قَلَنْسُوَتَهُ الْقَدِيْمَةَ وَقَدْ تَوَسَّخَتْ وَكَانَ يَنْظُرُ إِلَى أَتْرَابِهِ

چې هغه شلېدلې وه، خپله زړه خولۍ يې په سر کړې وه چې خيرنه (هم) وه، هغه به خپلو همزولو

وَإِلَى أَوْلَادِ الْأَغْنِيَاءِ بِغِبْطَةٍ وَخَجَلٍ وَكَانَتْ أُمُّهُ مَحْزُوْنَةً تَذْكُرُ أَبَاهُ

او د شتمنو/ مالدارو زامنو ته د غبطې او شرم په توګه کتل د هغه مور ډېره خفه وه، د هغه پلار يې يادولو

دالفاظو تحقيق

تَشَقَّقَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعل) شلول.
تَوَسَّخَتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (تفعل) خيرن کېدل.
أَتْرَابٌ	(مفرد) تِرْبٌ، معنى يې ده: هم عمر/ همزولي.
غِبْطَةٌ	معنى يې ده: حسرت/ غيرت/ رشک/ پېرزوينه.
خَجَلٌ	معنى يې ده: شرم/ د کمترۍ احساس.

مَحْزُونَةٌ	صيغه واحده مؤنثه، بحث اسم مفعول، باب (س) غمجن كېدل

حَزِنَ سَعِيْدٌ بِهٰذَا الْمَنْظَرِ وَاسْتَحْيٰ فِيْ نَفْسِهٖ فَأَسْرَعَ إِلٰى صُنْدُوْقِهٖ

سعيد دا حالت وليد، سخت خفه شو، په خپل زړه كې وشرمېدلو، زر خپل صندوق ته ...

وَأَهْدٰى إِلَيْهِ مَلْبُوْسًا نَظِيْفًا وَقَلَنْسُوَةً نَظِيْفَةً فَذَهَبَ الْيَتِيْمُ وَغَيَّرَ اللِّبَاسَ

هغه ته يې پاكه جوړه او پاكه خولۍ ډالۍ كړه، يتيم لاړ او خپلې جامې يې بدلې كړې

وَفَرِحَ كَثِيْرًا وَفَرِحَتْ أُمُّهُ وَدَعَتْ لِسَعِيْدٍ بِالْبَرَكَةِ وَطُوْلِ الْعُمُرِ

زيات خوشحال شو، مور يې هم خوشحاله شوه، سعيد ته يې د بركت او اوږد عمر دعا وكړه.

دالفاظو تحقيق

اَلْمَنْظَرُ	منظر، حالت، د سترګو ليدلې حالت، (ج) مَنَاظِرُ.
اِسْتَحْيٰ	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (استفعال) شرمېدل
أَهْدٰى	صيغه واحد مذكر غائب، فعل ماضي معروف، باب (افعال) ډالۍ كول.

وَلَمَّا ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ خَرَجَ النَّاسُ إِلَى الْمُصَلّٰى وَكَانَ مَنْظَرًا جَمِيْلًا يَقُوْلُوْنَ

كله چې لمر راپورته شو، خلك عيدګاه ته ووتل، دا ډېر ښايسته منظر وُ، خلكو ويل

اَللّٰهُ أَكْبَرُ اَللّٰهُ أَكْبَرُ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ أَكْبَرُ اَللّٰهُ أَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ

پورتني كلمات يې ويل.

وَصَلَّى الْإِمَامُ بِالنَّاسِ ثُمَّ خَطَبَ وَرَجَعَ النَّاسُ مِنَ الْمُصَلّٰى بِطَرِيْقٍ آخَرَ

امام خلكو ته لمونځ وركړو، بيا يې خطبه وويل او خلك د عيدګاه څخه واپس په بله لار روان،

وَزَارَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَضَيَّفَ بَعْضُهُمْ أَصْدِقَاءَهُمْ وَهَنَّأَ كُلُّ مُسْلِمٍ صَدِيْقَهٗ

ځينو خلكو د ځينو نورو ملاقات وكړو، ځينو خپلو ملګرو ته مېلمستيا وكړه، هر مسلمان خپل ملګري ته مباركي وركړه

وَقَالَ: عِيْدٌ سَعِيْدٌ كُلَّ عَامٍ وَأَنْتُمْ بِخَيْرٍ

ويل به يې: اختر مبارك، هر كال دې دا اختر راشي او تاسو دې په خير او عافيت سره وئ

دالفاظو تحقيق

إِرْتَفَعَتْ	صيغه واحده مؤنثه غائبه، فعل ماضي معروف، باب (افتعال) پورته کېدل
خَطَبَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ن) خطبه ورکول
ضَيَّفَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) مېلمستيا کول.
هَنَّأَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (تفعيل) مبارکي ورکول.
عِيْدٌ سَعِيْدٌ	معنى يې ده: اختر مبارک

وَكَانَ صَبَاحُ الْعِيْدِ جَمِيْلًا وَفِي الْعَصْرِ ذَكَرَ النَّاسُ رَمَضَانَ وَفُطُوْرَهُ

د اختر سهار ډېر ښايسته ؤ، د مازديگر په وخت کې خلکو رمضان او روژه ماتي يادولو،

وَفِي اللَّيْلِ ذَكَرُوا التَّرَاوِيْحَ وَشَعَرُوْا كَأَنَّهُمْ فَقَدُوْا شَيْئًا

د شپې له خوا يې تراويح يادولې، دوى داسې محسوس کول چې يو شى ترې ورک دى

أَوْ ضَاعَ مِنْهُمْ شَيْءٌ، وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ: اَلْعِيْدُ سَاعَاتٌ وَرَمَضَانُ كُلُّهُ عِيْدٌ.

يا يو شى ترې ضايع شوى، ځينو خلکو به ويل: اختر خو د لږ وخت لپاره دى او روژه ټوله اختر وه.

دالفاظو تحقيق

اَلتَّرَاوِيْحُ	(مفرد) تَرْوِيْحَةٌ، لغوي معنى يې دى: آرام کول، په اصطلاح کې دې ته ويل کېږي چې د رمضان په مياشت کې د ماسخوتن لمانځه وروسته ۲۰ رکعته سنت ادا کول.
شَعَرُوْا	صيغه جمع مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (کرم) پوهېدل/ محسوس کول
فَقَدُوْا	صيغه جمع مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) ورکېدل.
ضَاعَ	صيغه واحد مذکر غائب، فعل ماضي معروف، باب (ض) ضايع کېدل.
سَاعَاتٌ	(مفرد) سَاعَةٌ، ساعت لمحه

اللغات الجديدة/ نوي لغتونه

اَلْعِيْدُ	واپس کېدونکې ناروغي يا د غم او خوشحالۍ ورځې واپس کېدل. جشن، ميله. هر هغه ورځ چې لوی ياد يا خوشحالي پکې ولمانځل شي. (ج) أَعْيَادٌ
اَلْعِيْدُ الْأَلْفِيُّ	زر کلن جشن/ زر کاله وروسته غونډه/ اجتماع
اَلْعِيْدُ الْمِئَوِيُّ	سل کلن جشن/ سل کاله وروسته غونډه/ اجتماع
عِيْدُ رَأْسِ السَّنَةِ	د نوي کال جشن
اَلْعِيْدُ السَّنَوِيُّ	کلنۍ غونډه/ جشن
عِيْدُ الْمِيْلَادِ	د پيدايش غونډه/ د زېږېدو جشن.
اَلْعِيْدُ الْفِضِّيُّ	د کمپنيو يا شرکتونو له لورې ۲۵ کاله وروسته يو جشن لمانځل
اَلْعِيْدُ الذَّهَبِيُّ	د کمپنيو يا شرکتونو له لورې ۵۰ کاله وروسته يو جشن لمانځل
اَلْعِيْدُ الْمَاسِيُّ	د کمپنيو يا شرکتونو له لورې ۷۵ کاله وروسته يو جشن لمانځل
العِيْدُ الْوَطَنِيُّ	ملي ورځ
يَوْمُ كِذْبَةِ أَبْرِيْل	د اپرېل په لومړي تاريخ دروغ ويل (۱)
يَوْمًا فَيَوْمًا	ورځ په ورځ
اَلْيَوْمِيَّةُ	ورځنی راپور، روزانه، د صادراتو او وارداتو کتابچه، د يوې ورځې مزدوري، (ج) يَوْمِيَّاتٌ
يَوْمِيَّةُ التَّاجِرِ	تجارتي ورځنۍ کتابچه
اَلْأَيَّامُ	ورځې/ زمانه/ عرصه، فِي الْأَيَّامِ الْحَاضِرَةِ، نن سبا/ په موجوده دور کې

تمت بالخير

---

(۱): کارول چې د رومانيا بادشاه و، د اپرېل مياشتې په لومړي تاريخ د خپل ښار يو موزيم ته لاړ، هلته د يو مشهور رسام سره مخامخ شو، هغه د موزيم په يو تالار کې د پخواني عسکر شکل رسم کړی و، د بادشاه ساتونکي داسې فکر وکړ چې دا انځور د پورته کېدو وړ دی، نو رسام هم ورته وويل چې دا انځور راواخله. هغه: پورته کولو لپاره سر ښکته کړو، خو ونه توانېد چې انځور راپورته کړي، ځکه چې رسام په ځمکه باندې رسم کړی و او دغه سره يې چل/ درکه وکړو، نو دغه ورځ په غرب کې د دروغو د ورځې په نوم لمانځل کېږي چې په اسلام کې هيڅ جواز نه لري. (محمد يعقوب نائل)

ماشاء الله لا قوة الا بالله

نیل الأدب

پښتو شرح د

نفحة العرب

جمع او ترتیب

مفتي محمد یعقوب نائل

د دارالعلوم حقانیه فاضل او متخصص

جدید مکتبه رشیدیه

جاده میوند سرچوک کابل | محله جنګي قصه خواني پښاور

0782690850 | 091-2580074

پرنٹرز
السید
0300-5925017